

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

THE OCCUPATIONAL TRAINING CURRICULUM DEVELOPMENT
IN SANGKLABURI DISTRICT KANCHANABURI PROVINCE

ตฤณขวัญ ทุระวร

TRINTAWAT THURAWORN

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัย

ราชภัฏวชิรเวศน์

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2547

ISBN 974-9709-02-0

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

THE OCCUPATIONAL TRAINING CURRICULUM DEVELOPMENT
IN SANGKLABURI DISTRICT KANCHANABURI PROVINCE

ตฤณธวัช ฐะรวร

TRINTAWAT THURAWORN

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2547

ISBN 974-9709-02-0

**THE OCCUPATIONAL TRAINING CURRICULUM DEVELOPMENT
IN SANGKLABURI DISTRICT KANCHANABURI PROVINCE**

TRINTAWAT THURAWORN

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN CURRICULUM AND INSTRUCTION
IN VOCATIONAL EDUCATION
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2004

ISBN 974-9709-02-0

COPYRIGHT 2004

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
นักศึกษา	นายตฤณรัช ฐระวร
รหัสประจำตัว	44064706
ปริญญา	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา
พ.ศ.	2547
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู เป็นการศึกษาโดยการจัดสนทนากลุ่มของผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจำนวน 8 คน เพื่อกำหนดงานอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของประชาชนในชุมชนหนองลู ได้งานการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการนำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นร่างหลักสูตร ประกอบด้วย ชื่อของหลักสูตร หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระวิชาในหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้และประเมินหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในชุมชนหนองลู ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากผู้สมัครใจ จำนวนเจ็ดคน การประเมินหลักสูตรประกอบด้วย

การประเมินปฏิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผลการประเมินปฏิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมพบว่า ในด้านหลักสูตรฝึกอบรม วิทยากรฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด สถานที่ฝึกอบรมและวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก / เหมาะสมมากตามลำดับ

การประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ด้านการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเตรียมม้วนด้าย การจัดเตรียม

วัสดุอุปกรณ์สำหรับการเตรียมการเตรียมด้ายพุ่ง และการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับการทอผ้า
พื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยที่ผูกเอว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติงานในระดับมาก การม้วน
ด้าย ด้านการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเตรียมด้ายต้น การพันด้ายต้น การพันด้ายพุ่ง การ
ประกอบที่ผูกเอว การผูกที่และปลดที่ การยกด้ายบนและด้ายล่าง การสอดด้ายพุ่งการลงพิมพ์ไม้และ
การกงหน้ากว้างผ้า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และในภาพรวม
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติงานอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง

การประเมินผลงาน ผลการประเมินผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้จากการปฏิบัติ
งานอาชีพ พบว่า ในด้านความเรียบของผืนผ้า ขนาดหน้ากว้างผ้า และขนาดความยาวของผ้า
มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ด้านความแน่นของเนื้อผ้า ความสะอาดของเนื้อผ้า ลักษณะปลายผ้า และ
ความคงที่ของหน้ากว้างผ้า มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ ด้านลักษณะขอบผ้า มีคุณภาพอยู่ในระดับ
ต้องปรับปรุง และในภาพรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคุณภาพผลงานอยู่ในระดับพอใช้

Thesis Title	The Occupational Training Curriculum Development In Sangklaburi Kanchanaburi Province
Student	Mr. Trintawat Thuraworn
Student ID.	44064706
Degree	Master of Industrial Education
Programme	Vocational Curriculum and Instruction
Year	2004
Thesis Advisor	Assistant Professor. Dr. Lertlak Klinhom
Thesis Co-Advisor	Dr. Phadungchai Pupat

ABSTRACT

This research project had the objective to provide a curriculum to develop Occupational training in Sangklaburi, Kanchanaburi Province. The research project has three levels.

Level 1 :- A Needs Assessment was completed of the vocational training needs of the Nong Luu community.

A meeting of eight community leaders was held in the form of a focus discussion group in order to establish what occupations are suitable for the environmental conditions of the area and occupations the local people are interested in pursuing. The findings of the need for occupational in traditional Back Strap Karen Weaving.

Level 2 :- The development of a curriculum for vocational training in Sangklaburi, Kanchanaburi Province. Karen Back Strap Weaving was chosen due to the community placing this as highest priority. The curriculum comprised of the name of the curriculum, objective of the curriculum, contents of the curriculum, curriculum using and the curriculum evaluation.

Level 3 :- Practical training and assessment of results. This comprised of the practical training of Karen Back Strap Weaving based on the curriculum design of level 2. It consisted of a sample group of people from the Nong Luu community. This group of seven people attended the training voluntarily. An assessment of the results was completed during the training.

Personal assessment by participants who attend the training.

The assessment completed by the participants indicated that the curriculum design, trainer, time duration and training methods were of a very good standard. The place of training, equipment and resources used were evaluated as a good standard.

Assessment of occupational skills of participants.

The results of assessing there were preparing material and equipment for the traditional Back Strap Karen Weaving. The participants were a high standard. The practice skill of participants about of Back Strap Karen Weaving process. The participants were an average standard. The inclusive, participant's skill practice was an average standard.

Assessment of results.

The assessments completed by the participants indicated that the smooth the smooth of cotton, wide and length was high standard. The tight of cotton, clean, part of extremity and wide consistent was fairly well. The edge needed some correction. The inclusive, participant's results was fairly well.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร. ผดุงชัย ภูพัฒน์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างค้ำใจ และช่วยตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ตลอดจนปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาและขอขอบคุณอย่างสูง

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สมพร ไชยะ ดร. ผดุงชัย ภูพัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำนาจ ตั้งเจริญชัย ดร. ฉันทนา โหมดมณี คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กานดา นาคะเวช ดร. ราชันย์ บุญธิมา และนางสาวศิริพร เสดวงชัย ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไข เพื่อการปรับปรุงให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีคุณภาพสูงสุด

ขอขอบคุณ อ. คินีนาถ มัชชยา นางสาวศิริพร เสดวงชัย นางศรีวรรณ ปัญญาตันนางสุภาพร โลกรักษ์ ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมทุกคนที่ให้ความอนุเคราะห์ ความร่วมมือ ในการเป็นวิทยากรและผู้ประเมินการฝึกอบรมในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ Mrs. Joanna Cunningham นางสาวจามรี ปัญญาตัน ที่ให้ความเอื้อเฟื้อ และอำนวยความสะดวกในสถานที่ฝึกอบรม

ขอขอบคุณบิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่ผู้เป็นที่เคารพยิ่ง ที่ได้ให้การศึกษาในเบื้องต้นจนสำเร็จการศึกษาในปัจจุบัน

ขอขอบคุณ คุณจักรทิพย์ ทิพย์เกตุ คุณวิชา จรเดช และคุณสุภาพร วงษ์จำ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการเรียน ตลอดจนให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำ จนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ ที่เป็นผลจากวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอมอบให้บิดา มารดา และครู อาจารย์ทุกท่านด้วยความเคารพยิ่ง

ตฤณรัช ฐะระวร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญรูป.....	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 หลักสูตรและการพัฒนา.....	10
2.2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการฝึกอบรม.....	20
2.3 การพัฒนาอาชีพ.....	30
2.4 การสนทนากลุ่ม.....	33
2.5 สภาพของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.....	38
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม.....	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
4.1 ผลการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชน หนองลู.....	61
4.2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.....	63
4.3 ผลการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	65
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	72
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	72
5.2 อภิปรายผล.....	81
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	83
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก	89
ภาคผนวก ข	93
ภาคผนวก ค	101
ภาคผนวก ง	131
ประวัติผู้เขียน.....	140

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงชื่ออาชีพ น้ำหนักคะแนนและคะแนนรวม.....	61
4.2 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น / ความเหมาะสม จำแนกเป็นรายด้านตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึก.....	66
4.3 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น / ความเหมาะสม ของหลักสูตรฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ.....	67
4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น / ความเหมาะสม ของวิทยากรฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึก.....	68
4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น / ความเหมาะสม ของสถานที่จัดฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ.....	69
4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น / ความเหมาะสม ของช่วงระยะเวลาที่จัดฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ.....	69
4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น / ความเหมาะสม ของวิธีการฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ.....	70
4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็น / ความเหมาะสม วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม.....	71
4.9 แสดงคะแนนรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับทักษะการปฏิบัติ งานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม.....	72
4.10 แสดงคะแนนรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพผลงานที่ ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม.....	73

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2.1 แผนภูมิการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์.....	15
2.2 รูปแบบในการวางแผนหลักสูตรของทาบ.....	17
2.3 การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรของวิชัย วงษ์ใหญ่.....	19
2.4 แผนที่สังเขป อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.....	41
2.5 ดอก ผล ปุยฝ้ายและต้นฝ้ายไม้ (แบะเต๊ะ).....	45

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ถ้าบุคคลได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องแล้วก็จะทำให้ประชาชนในชาติมีคุณภาพ ประเทศก็จะพัฒนาไปได้เป็นอย่างดี ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวด 3 มาตรา 15 ได้กำหนดให้มีการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเฉพาะการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวด 1 มาตรา 8 ได้กำหนดการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิตสำหรับประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 8 - 9) และในวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549) ต้องการพัฒนาสภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์ผู้สังคมที่เข้มแข็งมีคุณภาพด้านหนึ่งก็คือต้องการให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถคิดเป็นทำเป็น มีเหตุผลมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันโลก เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถส่งสมทุนทางปัญญา รักษาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545) [online]

การพัฒนาที่ผ่านมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2504 - 2539) ถึงแม้จะทำให้เศรษฐกิจขยายตัวในระดับดี แต่สังคมมีปัญหาและการพัฒนาไม่ยั่งยืน ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) ได้มีการปรับแนวคิดการพัฒนาให้คนเป็นเป้าหมายหลัก เปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนเป็นแบบบูรณาการและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการงานโดยยึดพื้นที่ภารกิจและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม จากการพัฒนาสะสมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ซึ่งรวมถึงผลกระทบ

สำคัญที่เกิดจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในช่วง 2 ปีแรก (พ.ศ. 2540 – 2541) ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พบว่าวิกฤติได้ส่งผลให้เกิดปัญหาการว่างงานเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ขณะที่มาตรฐานความเป็นอยู่ลดลง ทั้งยังทำให้ปัญหาความยากจนกลับเพิ่มสูงขึ้น จำนวนคนยากจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15 ของประชากรทั้งหมด จำนวนคนว่างงานที่เพิ่มขึ้นและรายได้ลดลง รวมทั้งสาขาเกษตรซึ่งมีอัตราค่าจ้างต่ำกว่าสาขาเศรษฐกิจอื่น ๆ ต้องแบกรับกำลังแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศเพิ่มขึ้น ทำให้จำนวนคนยากจนเพิ่มขึ้นจาก 6.84 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2539 เป็น 9.34 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15 ของประชากรทั้งหมด โดยจำนวนคนยากจนที่เพิ่มขึ้นจะเป็นเกษตรกรถึง 1.09 ล้านคน หรือร้อยละ 42.8 ของคนจนเพิ่มขึ้นทั้งหมด รองลงไปเป็นแรงงานเกษตรร้อยละ 28.8 และผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่เกษตรกรร้อยละ 9.6 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545) [Online] ปัญหาความยากจนของคนไทยไม่ใช่เพียงแต่การขาดแคลนเงินทุน แต่หากยังอยู่ที่วัฒนธรรมการใช้เงิน วินัยการใช้เงิน และยังรวมถึงความยากจนทางโอกาส ยากจนความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และยากจนวิถีชีวิต (มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2545) [Online] ซึ่งรัฐก็ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวโดยจะเห็นได้ชัดว่า ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) รัฐได้มีการวางแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็งเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลมีคุณภาพและยั่งยืน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545) [Online] ซึ่งมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทยในการพึ่งตนเอง ให้ได้รับโอกาสในการศึกษาและการบริการทางสังคมอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง สร้างอาชีพเพิ่มรายได้ ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับกลไกภาครัฐให้เอื้อต่อการแก้ปัญหา มีการดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อคนจน พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างศักยภาพให้คนจนเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันสามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อลดสัดส่วนความ ยากจนของประเทศให้อยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ 12 ของประชากรในปี พ.ศ. 2549 ทั้งนี้รัฐบาลจัดให้มีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์โดยรัฐพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือให้ด้านความรู้สมัยใหม่ และการบริหารจัดการ เพื่อเสริมสร้างสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เป็นที่พึ่งของตนเองได้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ต่อชุมชน โดยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเองมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดรายได้ที่ตลาดทั้งในและต่างประเทศต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น (มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2545) [Online]

อำเภอสังขละบุรีเป็นหนึ่งในจำนวนสิบสามอำเภอของจังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ทางทิศเหนือและอยู่ห่างจากตัวจังหวัดกาญจนบุรีประมาณ 230 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 3,500 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ป่าเขา 2,500 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ทำกิน 515 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่เขื่อนเก็บน้ำ 335 ตารางกิโลเมตร สังขละบุรีเป็นเมืองหน้าด่านระหว่างไทยกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า และมีแนวชายแดนติดกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่าด้านทิศตะวันตกเป็นระยะทางประมาณ 170 กิโลเมตร นับแต่ประวัติศาสตร์ที่นี้เป็นเส้นทางเดินทัพและยังเป็นเส้นทางอพยพของกลุ่มชนชาติต่าง ๆ เช่น กะเหรี่ยง มอญ และพม่า อำเภอสังขละบุรีได้แบ่งการปกครองออกเป็น 3 ตำบล ซึ่งได้แก่ตำบลหนองลู ตำบล ไล้โว่ และตำบลปรังเผล ประชากรตามสถิติทะเบียนราษฎร ประกอบด้วยครัวเรือน 2,819 ครัวเรือน จำนวนประชากร 12,616 คน แบ่งเป็นชาย 6,489 คน หญิง 6,127 คน ประมาณร้อยละ 80 เป็นคนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงที่เหลือเป็นคนไทยเชื้อสายมอญและอื่น ๆ และร้อยละ 65 ของจำนวนประชากรอำเภอสังขละบุรีตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในเขตตำบลหนองลู (อำเภอสังขละบุรี. ม.ป.ป. : 3) สภาพพื้นที่ในเขตตำบลหนองลูส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลาดเอียง และที่ราบเป็นบางส่วนระหว่างแนวภูเขา ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ มีแม่น้ำที่สำคัญ 3 สายไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำของกาเลีย แม่น้ำรันตี และแม่น้ำบิคลี ประชาชนในเขตตำบลหนองลู ประกอบด้วยชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง มอญและพม่า โดยแต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี คติความเชื่อและวิถีการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันไป ส่วนมากประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวนอาชีพเสริมเลี้ยงสัตว์และประมงน้ำจืด โดยเฉพาะในเขต ชุมชนหมู่ 4 บ้านห้วยกบ หมู่ 5 บ้านเวียงคะดี หมู่ 6 บ้านห้วยมาลัย และหมู่ 7 บ้านใหม่พัฒนา ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง มีฐานะยากจน โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนน้อยกว่า 20,000 บาทต่อปี (คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท. 2545 : 7)

ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนแต่ละเขตพื้นที่ในระดับรากหญ้านั้น รัฐบาลได้กำหนดนโยบายการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในการที่จะให้ชุมชนมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ในการส่งเสริมการลงทุน สร้างอาชีพเสริม และสร้างรายได้แก่ประชาชน ซึ่งสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ต้องกระทำควบคู่กันไป คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ หรือกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นแก่ประชาชนในแต่ละเขตพื้นที่ ให้มีการเสริมสร้างภูมิปัญญา ความรู้ ตลอดจนกลไกต่าง ๆ จนประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2545) [Online] หนึ่งอำเภอสังขละบุรีได้กำหนดจุดหมายของการพัฒนาอำเภอในด้านการพัฒนาคนให้พร้อมเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ สร้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่อลดอัตราความยากจนของประชาชน โดยการสนับสนุนส่งเสริมอาชีพอย่างมีระบบ (อำเภอสังขละบุรี. ม.ป.ป. : 13) อันเนื่องด้วยชุมชน หนองลูเป็นอีกชุมชนหนึ่งของอำเภอสังขละบุรีที่ตั้งอยู่ในแนวตะเข็บชายแดนทางทิศตะวันตกของอำเภอสังขละบุรี อยู่ห่างจากตัวจังหวัด 250 กิโลเมตร การเดินทางเพื่อเข้ามารับ

การศึกษาในตัวเมืองนั้นต้องใช้เวลาและลำบาก ผู้วิจัยเห็นว่าถ้าสามารถพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพและจัดการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ ประชาชนในพื้นที่ที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ อันจะส่งผลให้ประชาชน ในท้องถิ่นมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นและส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นด้วย อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในเรื่องการศึกษาตาม ธรรมชาติ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ในเรื่องการแก้ไขปัญหา ความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ในประเทศ และสอดคล้องกับนโยบายของ อำเภอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัด กาญจนบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการจัดฝึกอบรมอาชีพให้แก่ประชาชนในพื้นที่ อันจะเป็นประโยชน์ ในการแก้ไขสภาพปัญหาดังกล่าวต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชน หนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัย ได้ศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของนักการศึกษาต่าง ๆ สรุปเป็นขั้นตอนในการ พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ ดังนี้

1.3.1 การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพในตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยได้กำหนดกรอบ แนวคิดในการดำเนินการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับลักษณะของอาชีพที่จะอบรม ดังนี้

1. รักษาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) [online]
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ต่อชุมชน โดยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเองมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมของ ท้องถิ่นและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น (มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2545) [Online]

จากกรอบแนวคิดในการดำเนินการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับลักษณะของอาชีพที่จะอบรมสามารถสรุปเป็นแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. ในชุมชนหนองลูมีทรัพยากรอะไรบ้าง
2. ชุมชนหนองลูมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอะไรบ้าง
3. อาชีพใดบ้างที่สามารถใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและผดุงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนซึ่งท่านอยากให้มีการฝึกอบรมให้แก่ประชาชนในชุมชน

1.3.2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ศึกษาจากกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

สังค์ อุทรานันท์ (2528 : 181- 189) ได้แบ่งองค์ประกอบของหลักสูตรเป็น 6 ประการ ดังนี้

1. เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
4. การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
5. การเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิชาในชุมชน
6. การประเมินผล

เครือวัลย์ ลีมอภิชาติ (2531 : 64) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 5 ประการ ดังนี้คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. การเลือก การจัดเนื้อหาวิชา และเทคนิคการฝึกอบรมและพัฒนา
3. การนำเอาหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร

จากกรอบแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปมาเป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้

1. ชื่อของหลักสูตร
2. หลักการและเหตุผล
3. จุดมุ่งหมายหลักสูตร
4. เนื้อหาสาระ
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลหลักสูตร

1.3.3 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ศึกษาจากกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

Hamblin (อ้างใน สมคิด บางโม. 2545 : 117) ได้เสนอรูปแบบการประเมินผลโครงการฝึกอบรมโดยยึดระดับของการรับรู้หรือผลที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมเป็นหลัก โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ระดับปฏิกิริยา
2. ระดับการเรียนรู้
3. ระดับพฤติกรรมในการทำงาน
4. ระดับการเปลี่ยนแปลงในองค์การ
5. ระดับการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ขององค์การ

Kirkpatrick (อ้างใน พนิจดา วีระชาติ. 2543 : 98) ได้กำหนดวิธีประเมินผลการฝึกอบรมโดยการวัดประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรม รวม 4 ประการ คือ

1. ด้านปฏิกิริยา
2. ด้านการเรียนรู้
3. ด้านพฤติกรรม
4. ด้านผลสำเร็จ

จากกรอบแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปมาเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านปฏิกิริยา
2. ด้านการเรียนรู้

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตของประชาชนที่ศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยในชุมชนหนองลู ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ในหมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากเป็นประชาชนที่มีลักษณะทางขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนกัน คือ เป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง

1.4.2 ขั้นตอนการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

1. ประชากร ได้แก่

1.1 ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ประธาน อบต. และกำนันตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 14 คน

1.2 ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ แกนนำผู้สูงอายุ แกนนำสตรี แกนนำเยาวชน ในหมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 12 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ และผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 8 คน โดยพิจารณาจากความสมัครใจและความพร้อมในการเข้าร่วมประชุมกลุ่ม

3. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

1.4.3 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และขั้นตอนการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

1. ประชากร ได้แก่ ผู้แทนครัวเรือนในหมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 685 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้แทนครัวเรือนในหมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากแต่ละหมู่บ้าน โดยพิจารณาผู้ที่ท้อฝ่ำไม่เป็นและมีความสมัครใจในการเข้ารับการฝึกอบรม

3. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ผลของการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งประกอบด้วยด้านปฏิบัติการ และด้านการเรียนรู้

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุมชนหนองลู หมายถึง ชุมชนหมู่ที่ 4 บ้านห้วยกบ หมู่ที่ 5 บ้านเวียงกะดี หมู่ที่ 6 บ้านห้วยมาลัย และหมู่ที่ 7 บ้านใหม่พัฒนา ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

2. ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวง กรม กอง ให้ดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ ซึ่งได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต. และประธาน อบต.

3. ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ หมายถึง บุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกในชุมชนว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการด้านต่าง ๆ มีความเป็นผู้นำ ได้แก่ แกนนำผู้สูงอายุ แกนนำเยาวชน และแกนนำสตรี

4. ความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพ หมายถึง สิ่งที่ประชาชนในตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีประสงค์จะให้มีการฝึกอบรมอาชีพให้กับบุคคลในชุมชน ซึ่งได้มาโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อระบุงานอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของชุมชนหนองลู ซึ่งสามารถทำเพื่อเสริมรายได้ภายในครัวเรือนได้

5. การประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ หมายถึง การศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพในด้านปฏิกิริยาและด้านการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรม

5.1 การประเมินด้านปฏิกิริยา หมายถึง การศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อด้านหลักสูตร วิทยากร สถานที่จัดฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม และวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม

5.1.1 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อด้านหลักสูตร หมายถึง การสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพเพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ ความรู้ความเข้าใจและทักษะที่ได้รับในแต่ละหน่วยเรียน และประโยชน์ที่ได้รับ

5.1.2 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อวิทยากร หมายถึง การสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อวิทยากรที่ฝึกอบรม เกี่ยวกับความรอบรู้ในเนื้อหาวิชา การถ่ายทอดความรู้ การนำเสนอ การจัดลำดับเนื้อหา การตอบคำถาม และการควบคุมเวลา

5.1.3 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อด้านสถานที่จัดฝึกอบรม หมายถึง การสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อสถานที่จัดฝึกอบรม เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ฝึกอบรม และความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม

5.1.4 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อด้านระยะเวลาการฝึกอบรม หมายถึง การสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับช่วงวัน เวลาและเดือนที่ใช้ในการจัดฝึกอบรม

5.1.5 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อด้านวิธีการฝึกอบรม หมายถึง การสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อวิธีการฝึกอบรม ในแต่ละหน่วยเรียน

5.1.6 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม หมายถึง การสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยเรียน

5.2 การประเมินด้านการเรียนรู้ หมายถึง การประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมในด้านทักษะการปฏิบัติงานอาชีพและผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพที่ฝึกอบรม

5.2.1 การประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ หมายถึง การประเมินทักษะการปฏิบัติงานตามกระบวนการของงานอาชีพที่ฝึกอบรม

5.2.2 การประเมินผลงาน หมายถึง การประเมินคุณลักษณะทางกายภาพของผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพที่ฝึกอบรม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 หลักสูตรและการพัฒนา
- 2.2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการฝึกอบรม
- 2.3 การพัฒนาอาชีพ
- 2.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
- 2.5 สภาพของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักสูตรและการพัฒนา

2.1.1 ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตรแตกต่างกันไป ตามทัศนะของแต่ละท่าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อพื้นฐาน ความเข้าใจและประสบการณ์ ซึ่งพอประมวลความหมายที่สำคัญไว้ดังนี้

หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้เรียน โดยวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งทางด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และทักษะต่าง ๆ อันเป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของผู้เรียน (วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. 2542 : 48)

หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้เด็กได้เรียน เนื้อหาวิชา ทักษะคติแบบพฤติกรรม กิจวัตร สิ่งแวดล้อมเมื่อประมวลกันเข้าแล้วก็จะจะเป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก (เอกวิทย์ ณ ถลาง. อ้างใน วิชัย ดิสสระ. 2535 : 10)

หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาและกระบวนการทั้งในและนอกระบบที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาทักษะและเปลี่ยนเจตคติ ความซาบซึ้ง และค่านิยมภายใต้การดูแลของสถาบันนั้น ๆ (กฤษณีย์ อุทุมพร. 2541 : 35)

หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทุกอย่างที่ผู้เรียนพึงได้รับ โดยไม่จำกัดเวลาและวิธีการ ภายใต้การแนะนำของสถาบันการศึกษา จะเป็นลักษณะรายวิชาและเอกสารที่กำหนดโครงการ การศึกษาของ ผู้เรียน (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. อ้างใน เอกชัย เอื้อเฟื้อ. 2537 : 33)

จากความหมายของหลักสูตรที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2.1.2 ประเภทของหลักสูตร

หลักสูตรมีหลายประเภท หลักการและแนวทางปฏิบัติได้รับอิทธิพลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ทฤษฎีทางการศึกษา รวมทั้งข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งวิชัชประสิทธิ์วุฒิวณิช (2542 : 79 – 80) ได้กล่าวถึงประเภทของหลักสูตรโดยสังเขป ดังนี้

1. หลักสูตรเนื้อหาวิชา (Subject Curriculum) หลักสูตรประเภทนี้ ยึดการถ่ายทอดเนื้อหาสาระและความรู้วิชาต่าง ๆ เป็นหลักอย่างมีระบบระเบียบ การสอนจึงก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบเฉื่อยชา (Passive Learning) ยึดตำราและแบบเรียนเป็นหลักเน้นการให้ของผู้สอนและการรับรู้ของผู้เรียน

2. หลักสูตรสหสัมพันธ์ (Broad Fields Curriculum) หลักสูตรแบบนี้ มุ่งแก้ปัญหาการขาดการผสมผสานของความรู้วิชาต่าง ๆ จึงรวมวิชาต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาสาระใกล้เคียงกันไว้เป็นหมวดเดียวกัน ทำให้ความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละวิชาหมดไป ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรอบรู้ในแต่ละหมวดวิชา แต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่เป็นไปตามหลักการ ยังไม่มีการผสมผสานเพราะผู้สอนยังยึดวิธีสอนแบบเดิม นอกจากนั้นหลักสูตรแบบนี้ยังไม่สามารถเบนจุดหมายที่เน้นทางวิชาการ เนื้อหาสาระจึงไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการผู้เรียน

3. หลักสูตรเพื่อชีวิตและสังคม (Social Process and Life Function Curriculum) การจัดหลักสูตรแบบนี้ยึดสังคมและชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นหลัก เน้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชากับชีวิตจริงหรือภาวะสังคมที่ผู้เรียนกำลังประสบอยู่ หลักสูตรแบบนี้จึงช่วยพัฒนาทางด้านความคิดและเข้าใจความหมายของสิ่งที่ได้เรียนรู้ ช่วยส่งเสริมประสบการณ์ของผู้เรียนให้เรียนรู้โดยการกระทำ อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัด คือ ไม่ทราบแน่ชัดเกี่ยวกับกิจกรรมและประสบการณ์ชีวิตโดยของผู้เรียนที่มีค่าควรแก่การนำมาสอน

4. หลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์ (Activity or Experience Curriculum) หลักสูตรแบบนี้ยึดกิจกรรมและประสบการณ์เป็นหลัก มีหลักการว่าการเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ ประสบการณ์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จึงมุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยวิธีการแก้ปัญหา ได้แสดงออกด้วยการลงมือกระทำ หาประสบการณ์อันเกิดจากการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง

5. หลักสูตรแบบแกน (Core Curriculum) หลักสูตรแบบนี้มีลักษณะของการผสมผสานเนื้อหาวิชา สนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมการเรียนรู้โดยการกระทำ มีความรู้พื้นฐานที่เป็นหลักส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งให้มีการเลือก หลักการที่สำคัญขึ้นอยู่กับ

จัดเวลาเรียนและจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ยังเน้นการเรียนรู้ด้วยวิชาการอย่างเป็นระบบระเบียบ

2.1.3 หลักการพัฒนาหลักสูตร

หลักการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง แนวดำเนินการที่ใช้ในการประมวลข้อมูล ความรู้ เนื้อหา สาร และประสบการณ์ การพัฒนาหลักสูตรมีความหมายใน 2 ลักษณะ กล่าวคือการทำหลักสูตรที่มี อยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น กับการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานเลย ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของนักพัฒนาหลักสูตรจึงมีดังต่อไปนี้ (วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. 2542 : 86)

1. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาจากแหล่งข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตร ซึ่งได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของชุมชน ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน
2. ดำเนินการร่างหลักสูตร เป็นการร่างองค์ประกอบหลักสูตร อาทิ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์
3. จัดระบบการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนักพัฒนาหลักสูตรจะนำไปตรวจสอบคุณภาพด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปทดลองใช้ นำผลมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ได้เป็นเอกสารหลักสูตรฉบับจริง
4. ประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล นำผลมาใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตรที่วัดได้ กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อหาข้อบกพร่องหรือปัญหา และพิจารณาคูณค่าของหลักสูตร
5. การตัดสินใจหลักสูตรฉบับที่กำลังใช้ หรือฉบับร่างที่นำไปทดลองใช้ นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินหลักสูตร เพื่อตัดสินใจหลักสูตรว่าควรดำเนินการอย่างไรต่อไป ซึ่งการตัดสินใจหลักสูตรอาจทำการปรับปรุงหลักสูตร หรือแก้ไขหลักสูตร หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรขึ้นอยู่กับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินหลักสูตรนั้น ๆ

2.1.4 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

รูปแบบ (Model) ในที่นี้หมายถึงกระบวนการหรือแนวคิดที่ทำหน้าที่เป็นแนวทางของการกระทำ ส่วนคำว่า การพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ กระบวนการสำหรับการตัดสินใจทางด้านโปรแกรมและสำหรับปรับปรุงผลิตผลของการตัดสินใจเหล่านั้น โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประเมินผลที่ต่อเนื่อง (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. 2529 : 121) นักการศึกษาได้เสนอแนวคิดที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรในหลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรที่จะนำมาเสนอในบทนี้มีดังต่อไปนี้

1. รูปแบบของ Ralph W. Tyler รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (อ้างใน สมศรี ทองนุช. 2542 : 59) ได้ให้แนวคิดในการวางแผนโครงสร้างหลักสูตร โดยใช้วิธี Means – Ends Approach เป็นหลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรที่เรียกว่า “เหตุผลของ Tyler” ซึ่งหลักเกณฑ์ในการจัดหลักสูตรและการสอนนี้ เน้นการตอบคำถามที่เป็นพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้

- 1.1 มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถาบันการศึกษาจะต้องกำหนดให้ผู้เรียน
- 1.2 มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถาบันการศึกษาคควรจัดขึ้น เพื่อช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
- 1.3 จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร จึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ
- 1.4 จะประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการศึกษาอย่างไร จึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

แนวความคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler เป็นไปตามลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เริ่มด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งกำเนิดที่จะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ 3 แหล่งด้วยกัน คือ ศึกษาจากสังคม ศึกษาจากตัวผู้เรียน และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากทั้ง 3 แหล่งนี้ จะเป็นเครื่องช่วยในการตั้งจุดมุ่งหมายชั่วคราว จุดมุ่งหมายที่ได้ในขั้นนี้ บางครั้งอาจจะมีมากกว่าที่จะจัดเข้าไว้ในหลักสูตรได้ทั้งหมด จึงควรได้มีการพิจารณาเลือกเฉพาะจุดมุ่งหมายที่สำคัญ และสอดคล้องกันเพื่อนำไปเป็นหลักในการปฏิบัติขั้นต่อไป ทั้งนี้ในการเลือกจุดมุ่งหมายถาวรควรผ่านการกลั่นกรอง เพื่อคัดเอาข้อที่ไม่สำคัญและไม่สอดคล้องกันออกไปด้วยวิธีการพิจารณาจากหลักจิตวิทยาการเรียนรู้และพิจารณาจากหลักปรัชญาการศึกษาและปรัชญาสังคม ซึ่งจุดมุ่งหมายที่ผ่านการกลั่นกรองแล้วเป็นจุดมุ่งหมายถาวรที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

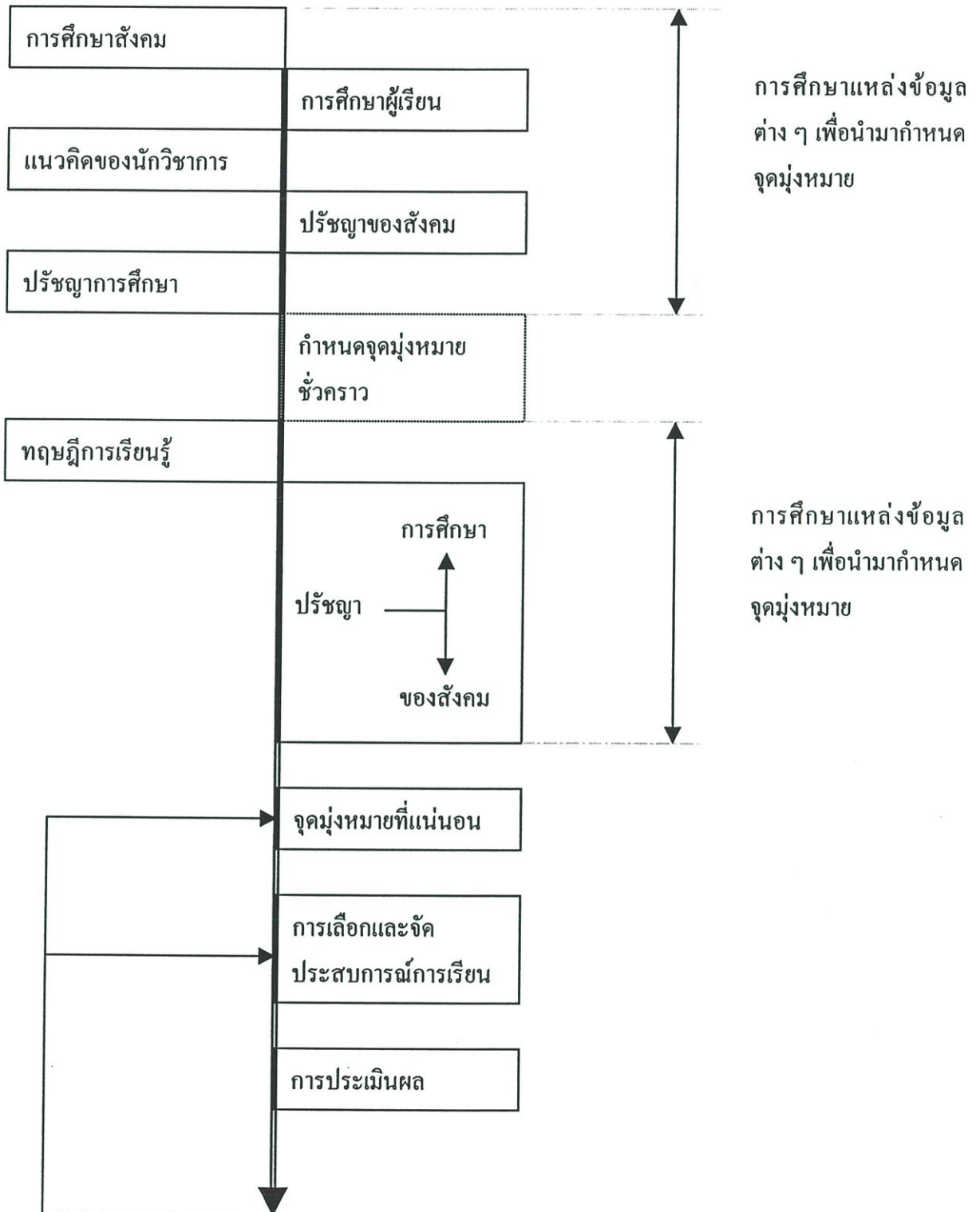
ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ในการวางแผนโครงสร้างของหลักสูตร Tyler ได้ตั้งคำถามข้อที่ 2 ว่า “จะเลือกประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไร? จึงจะช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้” จุดมุ่งหมายที่ระบุพฤติกรรมและเนื้อหาอันเป็นจุดหมายปลายทางที่ต้องการไปถึง (Ends) แต่ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะจัดขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นวิธีการที่จะให้บรรลุจุดหมายปลายทาง (Means)

ขั้นที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในการจัดประสบการณ์ให้เป็นหน่วยจะต้องมีการสำรวจความสัมพันธ์ทางด้านเวลาและด้านเนื้อหา โดยมีเกณฑ์ในการจัดประสบการณ์เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ความต่อเนื่องกัน
2. การเรียงลำดับขั้นตอน
3. การบูรณาการ

ขั้นที่ 4 การประเมินผล เป็นขั้นสุดท้ายของแนวคิดในการจัดหลักสูตรของ Tyler เป็นขั้นที่จะให้ผู้วางแผนจัดทำหลักสูตรรวมประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใด

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler แสดงให้เห็นชัดเจนดังรายละเอียดในรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 แผนภูมิการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler

2. รูปแบบของ Hilda Taba Taba ได้ให้แนวคิดในการจัดหลักสูตร โดยเอาสิ่งที่รู้จักกันในนามของวิธีการระดับล่าง เป็นหนทางไปสู่การพัฒนาหลักสูตร คือ หลักสูตรควรจะออกแบบและกำหนดจากครูผู้สอนมากกว่าที่จะกำหนดลงไปโดยเจ้าหน้าที่ระดับสูง นอกจากนี้ Taba มีความคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นงานที่ต้องการการจัดลำดับความคิดให้เป็นระเบียบในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรนั้นจะต้องพิจารณาทั้งลำดับในการวางแผนงาน และวิธีการที่จะทำงานให้สำเร็จ ลุ่่วงไป Taba (อ้างใน สมศรี ทองนุช. 2542 : 61 – 63) ได้กำหนดลำดับขั้นกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคมรวมทั้งศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติของความรู้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลักในการพิจารณา จุดมุ่งหมายที่กำหนดขึ้นนี้ ควรจะเป็นสิ่งที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดเลือกเนื้อหาประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การคัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เป็นสำคัญ

ขั้นที่ 4 การจัดลำดับเนื้อหาวิชาที่คัดเลือกมา โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใดก่อนหรือหลัง ซึ่งอาจจะจัดเรียงลำดับความยากง่าย หรือการเป็นพื้นฐานต่อกัน เป็นต้น

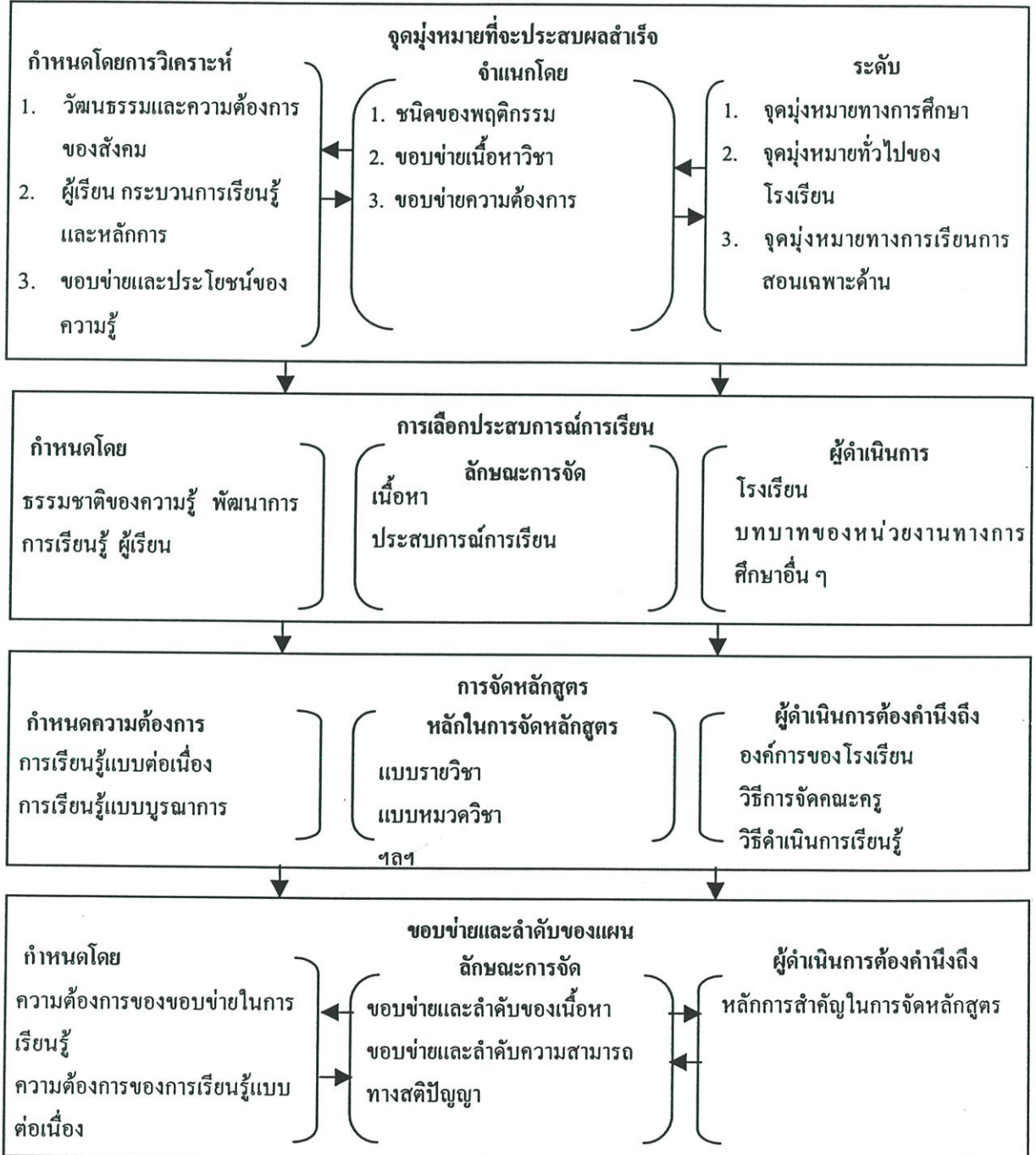
ขั้นที่ 5 การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการที่สำคัญของหลักสูตร อีกกระบวนการหนึ่งก็คือ กระบวนการในชั้นเรียน การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้จำเป็นต้องศึกษาถึงกระบวนการเรียนรู้และวิธีสอนแบบต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียน และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ตลอดจนเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ด้วย

ขั้นที่ 6 การจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ตามลำดับก่อนหลัง เพื่อให้การจัดกระบวนการเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ขั้นที่ 7 การประเมินผล เป็นขั้นตอนที่จะเป็นเครื่องชี้ว่าการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาหรือข้อบกพร่องในขั้นตอนใด มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขต่อไป การประเมินผลนี้จะพิจารณาจากการใช้หลักสูตร คือ ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมเพียงใด

ขั้นที่ 8 ตรวจสอบความคงที่และความเหมาะสมในแต่ละขั้นตอน โดยการตั้งคำถาม เพื่อตรวจสอบเนื้อหาวิชาที่จัดขึ้นเกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายหรือไม่ ประสพการณ์การเรียนรู้ช่วยให้ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ และประสพการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นมีความเหมาะสม เพียงใด

นอกจากนี้ Tabá ได้เสนอรูปแบบในการวางแผนจัดสร้างหลักสูตร โดยขยายจากรูปแบบของ Tyler ดังรูปประกอบ 2.2

รูปที่ 2.2 รูปแบบในการวางแผนหลักสูตรของ Tabá

3. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 16 – 17)

ได้กล่าวถึง รูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรของ Tabata และ Tyler ว่ามีข้อแตกต่างกันได้แก่ ส่วนประกอบของหลักสูตรการศึกษาข้อมูลเพื่อนำมาเป็นเครื่องกำหนดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร วัตถุประสงค์ เกณฑ์ในการกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกเนื้อหาสาระและการรวบรวมเกณฑ์ ในการพิจารณาเลือกเนื้อหาสาระ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ลำดับขั้นของการพัฒนาหลักสูตร ยุทธวิธีการสอน และการประเมินผล นอกจากนี้ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร โดยแบ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 3 ระบบ คือ ระบบการร่างหลักสูตร ระบบการนำหลักสูตร ไปใช้และระบบการประเมินหลักสูตร ซึ่งทั้งสามระบบนี้จะต้องสัมพันธ์ต่อกัน

1. ระบบการร่างหลักสูตร ได้แก่ สิ่งกำหนดหลักสูตร รูปแบบหลักสูตร

การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และการปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้

1.1 สิ่งกำหนดหลักสูตร คือ การเตรียมการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จะนำมาใช้ สำหรับพัฒนาหลักสูตร ซึ่งได้แก่ สิ่งกำหนดทางวิธีการ สิ่งกำหนดทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งกำหนดทางการเมือง

1.2 รูปแบบหลักสูตร ได้แก่ โครงสร้างและองค์ประกอบหลักสูตร ซึ่งจะได้ หลังจากศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากสิ่งกำหนดหลักสูตร

1.3 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เป็นการศึกษความเป็นไปได้ของหลักสูตร พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีการประชุมสัมมนา การวิจัยเอกสาร การทดลองใช้ หลักสูตรนำร่อง เป็นต้น

1.4 การปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้ จะต้องจัดทำระบบข้อมูลที่ชัดเจนรวมทั้ง การสังเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบ

2. ระบบการใช้หลักสูตร ได้แก่ การขออนุมัติหลักสูตร การวางแผนการใช้ หลักสูตรและการดำเนินการใช้หลักสูตร

2.1 การขออนุมัติหลักสูตร เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจะรับสมัครผู้ที่ศึกษาและ ดำเนินการเรียนการสอนได้

2.2 การวางแผนการใช้หลักสูตร จะกระทำควบคู่ไปกับการขออนุมัติหลักสูตร เมื่อหลักสูตรได้รับการอนุมัติเรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการใช้หลักสูตรได้

2.3 การดำเนินการใช้หลักสูตร เริ่มตั้งแต่การประชาสัมพันธ์ การเตรียม ความพร้อมบุคลากร งบประมาณ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ไปจนถึงการจัด ตารางสอน

3. ระบบการประเมินหลักสูตร ได้แก่ การวางแผน การประเมินหลักสูตร แผนการ เก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงาน

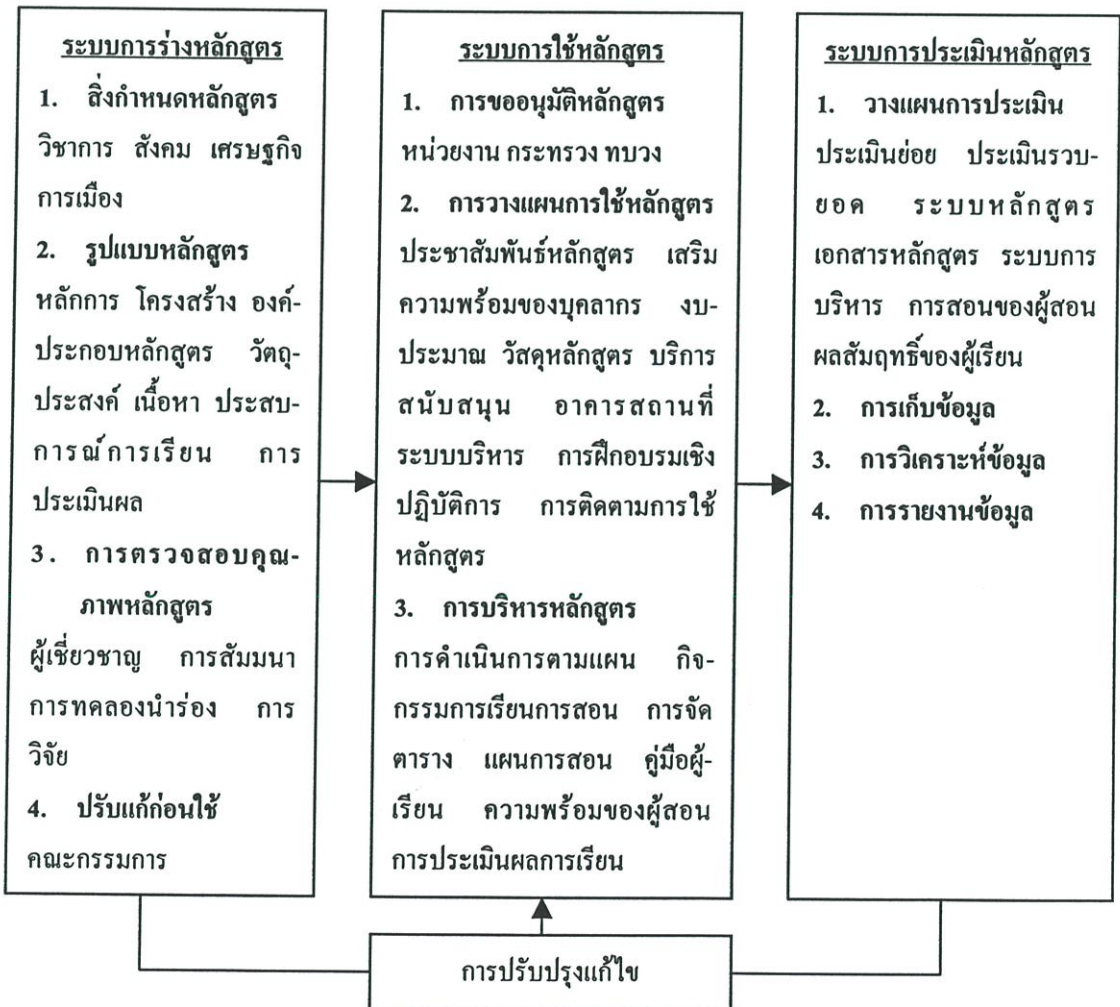
3.1 การวางแผนการประเมินหลักสูตร เป็นการวางแผนว่าจะประเมินหลักสูตร ในส่วนใดบ้าง เช่น ประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินย่อย ๆ แต่ละระบบ เช่น ระบบการเรียน การสอน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน หรือจะประเมินหลักสูตรทั้งระบบ

3.2 แผนการเก็บข้อมูล ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล การจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ควรกำหนดว่ามีข้อมูลอะไรบ้างที่สำคัญในการตัดสินใจ การจัดทำระบบข้อมูล จะช่วยจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และสังเคราะห์ข้อมูลได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.4 การรายงานข้อมูล การจัดทำรายงานและการเสนอข้อมูลจะช่วยให้ในการ พิจารณาว่าหลักสูตรนี้มีคุณค่าตรงตามวัตถุประสงค์หรือว่าจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข

ระบบการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรของวิชัย วงษ์ใหญ่ แสดงได้ดังรูปที่ 2.3

รูปที่ 2.3 การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรของวิชัย วงษ์ใหญ่

2.2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการฝึกอบรม

2.2.1 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

ความหมายของการฝึกอบรม คือ กิจกรรมการเรียนรู้ (Learning) เฉพาะอย่างของบุคคลเพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ทักษะหรือความชำนาญการ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) อันเหมาะสม (Specific Knowledge) เพื่อยกมาตรฐานการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและทำให้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้าในงาน (เครือวัลย์ ลีมอภิชาติ. 2531 : 2)

สมคิด บางโม (2545 : 14) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรม (Training) หมายถึงกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเฉพาะด้านของบุคคลโดยเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) อันจะนำไปสู่การยกมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและองค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากความหมายของการฝึกอบรมที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่าการฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการทำงานเฉพาะอย่าง อาจจำแนกวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมได้ 4 ประการ ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ให้มีความรู้ หลักการ ทฤษฎี แนวคิดในเรื่องที่อบรมเพื่อนำไปใช้ในการทำงาน
2. เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ (Understand) เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องจากความรู้ กล่าวคือ เมื่อรู้ในหลักการและทฤษฎีแล้วสามารถตีความ แปลความ ขยายความ และอธิบายให้คนอื่นทราบได้ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ได้
3. เพื่อเพิ่มพูนทักษะ (Skill) ทักษะคือความชำนาญหรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งได้โดยอัตโนมัติ เช่น การใช้เครื่องมือต่าง ๆ การขับรถ การจักรเย็บผ้า เป็นต้น
4. เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) เจตคติหรือทัศนคติ คือความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ การฝึกอบรมมุ่งให้เกิดหรือเพิ่มความรู้สึกที่ดี ๆ ต่อองค์กร ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อเพื่อนร่วมงาน และต่องานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ (สมคิด บางโม. 2545 : 14)

2.2.2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

การพัฒนาหลักสูตรและโครงการฝึกอบรมเป็นปัจจัยเบื้องต้นของความสำเร็จในการจัดการฝึกอบรม การพัฒนาหลักสูตรและโครงการฝึกอบรมจะต้องกระทำอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการพิจารณาว่าสิ่งใดคือปัญหาที่ต้องแก้ไขด้วยการฝึกอบรม ใครบ้างที่จำเป็นต้องเข้ารับการฝึกอบรมและบุคคลดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมในเรื่องใด ต่อจากนั้นจึงร่างหลักสูตรให้สัมพันธ์กับความจำเป็นต้องการ ลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และองค์ประกอบอื่น ๆ ของ

การฝึกอบรม ในส่วนของขั้นตอนหรือกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับขั้นตอนหรือกระบวนการพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไปแล้วจะมีความคล้ายคลึงกัน อาจแตกต่างกันเพียงแต่ระดับของ หลักสูตรที่นำไปใช้ เช่น หลักสูตรระดับชาติ หลักสูตรระดับสถานศึกษา หลักสูตรฝึกอบรม ในที่นี้จะกล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นตอนหรือกระบวนการสร้างโดยสรุป ดังนี้

พินิจดา วีระชาติ (2543 : 55) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ควรมีขั้นตอนการสร้างหลักสูตร โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ทบทวนความจำเป็นในการฝึกอบรม
2. การระบุภารกิจที่เป็นปัญหา
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
4. การวิเคราะห์ภารกิจกับเกณฑ์
5. การกำหนดหัวข้อวิชาที่จะฝึกอบรม
6. กำหนดวัตถุประสงค์หัวข้อวิชา
7. กำหนดแนวทางในการฝึกอบรม
8. กำหนดการประเมินผล
9. กำหนดเทคนิคการฝึกอบรม
10. กำหนดระยะเวลาและหัวข้อวิชาและหลักสูตร
11. การเรียงลำดับหัวข้อวิชาและกำหนดการฝึกอบรม

วิจิตร อวาทกุล (2537 : 114 - 116) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการจัดทำโครงการฝึกอบรมจะมีการกำหนดขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การสำรวจ ตรวจสอบ วิเคราะห์สภาพปัญหา
2. การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม
3. กำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม
4. กำหนดแนวทางการฝึกอบรม
5. กำหนดเทคนิควิธีการฝึกอบรม
6. กำหนดสถานที่ฝึกอบรม
7. กำหนดตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมและวิทยากร

เครือวัลย์ ลิ้มอภิชาติ (2531 : 64 – 69) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 5 ประการ ดังนี้คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. การเลือก การจัดเนื้อหาวิชา และเทคนิคการฝึกอบรมและพัฒนา
3. การนำเอาหลักสูตรไปใช้

4. การประเมินผลหลักสูตร

5. การปรับปรุงหลักสูตร

2.2.3 องค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม

นอกจากขั้นตอนในการสร้างหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรในการจัดการฝึกอบรม เพื่อพัฒนางานได้พิจารณาให้รอบคอบอีกครั้งแล้ว ยังมีองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้ (พนิจดา วีระชาติ. 2543 : 55)

1. หมวดหัวข้อวิชาและหัวข้อวิชา
2. วัตถุประสงค์ของแต่ละวิชา
3. ขอบเขต เนื้อหาวิชา
4. เทคนิคการฝึกอบรม
5. กำหนดระยะเวลาของแต่ละวิชา
6. กำหนดวิทยากรแต่ละวิชา
7. ตารางการฝึกอบรม

เครือวัลย์ ลิมอภิชาติ (2531 : 69) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรในโครงการฝึกอบรม โดยทั่วไปมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. หมวดวิชาที่จะทำการฝึกอบรม
2. วัตถุประสงค์ของรายวิชา
3. แนวการฝึกอบรมของแต่ละรายวิชา
4. เทคนิคหรือวิธีการฝึกอบรม
5. ระยะเวลาในการฝึกอบรม
6. กำหนดการฝึกอบรม

2.2.4 เทคนิควิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรม

การจัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพการทำงานของบุคลากร โดยการให้ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติที่ดีในการทำงาน องค์ประกอบที่สำคัญของการฝึกอบรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว คือ เทคนิคที่ใช้ในการฝึกอบรม ซึ่งจะต้องเลือกใช้เทคนิคต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับหลักสูตรที่ใช้ และเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม เทคนิควิธีการฝึกอบรมเป็นเพียงวิธีการหรือเครื่องมือที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้เท่านั้น (พนิจดา วีระชาติ. 2543 : 85) สมคิด บางโม (2540 : 82 - 84) ได้แบ่งการฝึกอบรมโดยทั่วไปออกเป็น 2 ประเภท คือ การฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และการฝึกอบรมโดยใช้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ซึ่งในทั้งสองประเภทนี้มีเทคนิคการฝึกอบรมที่แตกต่างกันออกไปหลายวิธี เช่น

1. การบรรยาย (Lecture) เป็นวิธีที่วิทยากรต้องบรรยายตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย โดยอาจใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบการบรรยาย เช่น รูปภาพ แผ่นใส สไลด์ หรือวีดีโอเทป เป็นต้น และบางครั้งอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถาม

ข้อดี ได้เนื้อหาวิชาตามหัวข้อที่กำหนดครบถ้วน การเสนอเนื้อหาเป็นระเบียบ ตามลำดับผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีโอกาสซักถาม ได้เนื้อหาวิชามากในเวลาจำกัด สามารถใช้กับการฝึกอบรมที่มีจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวนมาก

ข้อจำกัด เป็นการสื่อสารทางเดียว ผู้ฟังอาจเบื่อหน่าย วิทยากรต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดีและมีความสามารถในการบรรยายได้ดีด้วย

สถานที่และเวลา จัดห้องแบบชั้นเรียน โดยวิทยากรอาจยืนหรือนั่งบรรยายก็ได้ แต่ไม่ควรใช้เวลานานเกินกว่า 2 ชั่วโมง

1. การสาธิต (Demonstration) การสาธิตเป็นการแสดงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เห็น การปฏิบัติจริง ซึ่งการกระทำหรือปฏิบัติจริงจะมีลักษณะคล้ายการสอนงาน การสาธิตนิยมใช้กับหัวข้อวิชาที่มีการปฏิบัติ เช่น การฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ

ข้อดี เกิดความรู้ความเข้าใจเร็ว และมีความน่าเชื่อถือสูง เพิ่มทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ดี ไม่เบื่อหน่าย สามารถปฏิบัติได้หลายครั้ง

ข้อจำกัด ต้องใช้เวลาเตรียมการมาก เหมาะกับการฝึกอบรมกลุ่มเล็ก ๆ วิทยากรต้องมีความชำนาญจริง ๆ และต้องไม่พลาด

สถานที่และเวลา จัดที่นั่งเป็นรูปวงกลมหรือตัววี และเวลาที่ใช้ไม่ควรเกิน 2 – 3 ชั่วโมง

3. การสอนงาน (Coaching) การสอนงานเป็นการแนะนำให้ผู้รู้จักวิธีปฏิบัติงาน ให้ถูกต้องโดยปกติจะเป็นการสอนหรืออบรมในระหว่างการปฏิบัติงาน อาจสอนเป็นรายบุคคล หรือสอนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งผู้สอนต้องมีประสบการณ์และทักษะในเรื่องที่สอนจริง ๆ

ข้อดี เน้นเนื้อหาตามความเหมาะสมของแต่ละคน

ข้อจำกัด คุณค่าขึ้นอยู่กับผู้สอนงานซึ่งส่วนใหญ่คือหัวหน้างาน

สถานที่และเวลา ไม่จำกัดสถานที่และเวลา

อุณิรันดร์ ลิมไพบุลย์ (2521 : 11 - 13) ได้แบ่งเทคนิคในการฝึกอบรมเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ

1. เทคนิคที่เน้นบทบาทของวิทยากรเป็นหลัก เช่น การบรรยาย การอภิปรายเป็นคณะกรรมการบรรยายเป็นชุด และการสาธิต เป็นต้น เทคนิควิธีการในกลุ่มนี้มีจุดเด่น คือ ความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของวิทยากรเป็นหลัก เพราะผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมีบทบาทเป็นผู้ฟังหรือผู้ดูเป็นส่วนใหญ่ วิทยากรจะต้องเตรียมการในรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะถ่ายทอดจัดลำดับ

ขั้นตอน จัดเตรียมอุปกรณ์ กำหนดรายละเอียดทุกอย่างที่จะต้องใช้ในการถ่ายทอดและทำการถ่ายทอดเนื้อหานั้น โดยคำนึงถึงว่าจะต้องพยายามให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้อย่างเต็มที่

2. เทคนิคที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรมเป็นหลัก ได้แก่ การอภิปราย กลุ่มย่อย การประชุมกลุ่ม กรณีศึกษา การแสดงบทบาทสมมติ การระดมสมอง การฝึกปฏิบัติ และ กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น

3. เทคนิคที่มุ่งพัฒนาเป็นรายบุคคล เช่น การสอนงานและบทเรียนสำเร็จรูป ซึ่งการจัดทำบทเรียนสำเร็จรูปอาจจัดทำในรูปของสิ่งพิมพ์ เทปบันทึกเสียง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมหลายประการ เช่น เวลาในการผลิต เงินทุน ลักษณะเนื้อหาวิชา คุณสมบัติของผู้เรียน เป็นต้น

การเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรมย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน และความชำนาญหรือทักษะของผู้ดำเนินการ โดยทั่วไปการฝึกอบรมมักจะไม่ใช่วิธีการใดวิธีการหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะนิยมใช้วิธีการฝึกอบรมสองวิธีหรือมากกว่าผสมกัน เพื่อให้บังเกิดผลดีแก่การฝึกอบรม ซึ่งพินิจดา วีระชาติ (2543 : 87) ได้กล่าวถึงข้อควรคำนึงในการเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรมมีดังต่อไปนี้

1. พิจารณาถึงความเหมาะสมของเทคนิคที่จะนำมาใช้ คือ ต้องให้เหมาะสมกับลักษณะของหัวข้อวิชาที่จะนำมาอภิปราย และจำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนานั้น ๆ ด้วยเทคนิคเหล่านี้ อาจได้แก่ การบรรยาย การแสดงบทบาทสมมติ

2. พิจารณาถึงขนาดของกลุ่มผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอบรมว่ามีมากน้อยเพียงใด ลักษณะของการฝึกอบรมนั้นเป็นอย่างไร ควรจะแบ่งเป็นกลุ่มย่อยหรือไม่ ถ้าสมควรแบ่งจะต้องแบ่งอย่างไร กลุ่มละเท่าไร แล้วเลือกใช้เทคนิคให้เหมาะสม

3. พิจารณาถึงลักษณะของกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าพื้นฐาน ความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์คล้ายกันหรือแตกต่างกันมากน้อยเพียงไร

2.2.5 การประเมินผลการฝึกอบรม

เมื่อมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและมีการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการนำไปใช้โดยอยู่ในรูปแบบของโครงการฝึกอบรม ซึ่งการประเมินเป็นขั้นตอนที่สำคัญส่วนหนึ่งของโครงการฝึกอบรมทุกระดับ การฝึกอบรมด้านอาชีพนั้นมีบุคคลเป้าหมายอยู่สองประเภท คือ เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมกับผู้รับการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมหรือผู้อำนวยการฝึกอบรมมีส่วนรับผิดชอบโครงการฝึกอบรม ไม่ว่าจะในระดับหรือประเภทใด ซึ่งจำเป็นต้องเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ วิธีการ และประสบการณ์ในการประเมินผลการฝึกอบรม

การประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่อง (Continuing Process) การประยุกต์ใช้กับงานต่าง ๆ จำเป็นต้องวัดปฏิบัติการของกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม การดำเนินงานต้องสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนสามารถปรับปรุงวัตถุประสงค์ที่ยังไม่ชัดเจนด้วย

เกษม จรินโท (2528 : 33 - 34) ได้กล่าวถึงแนวทางในการตัดสินใจประเมินผลว่าจะต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมกับการปฏิบัติ มีลักษณะง่ายและเที่ยงตรง ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายวิธีโดยสรุป ดังนี้

1. การประเมินผลที่ไม่มีกฎเกณฑ์ (Casual Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เหมาะสมสำหรับวัตถุประสงค์หรือกิจกรรมที่ไม่มีควมสำคัญนัก ปกติเราใช้วิธีสังเกตหรือสอบถามความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมงาน แต่ต้องระวังอคติของตนเองและการแปลความหมายของข้อมูล

2. การตรวจสอบโดยตรง (Simple Check) วิธีการนี้จะต้องมีการวางแผนในการตรวจสอบ เป็นวิธีการประเมินผลที่นิยมใช้กันทั่วไป โดยเฉพาะผู้มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษา หรือผู้นิเทศ วิธีการอาจใช้การพิจารณาคัดเลือกปัญหาการเขียนคำถามในระหว่างการประชุมอบรม การตั้งคำถามสำรวจความรู้จากการอภิปรายกลุ่ม การรวบรวมตัวเลขที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงเป็นการประเมินจากความคิดเห็นโดยตรง ซึ่งมีความหมายมากกว่าการประเมินผลที่มีกฎเกณฑ์แน่นอน

3. การตรวจสอบแบบกว้าง ๆ (Extensive Check) การประเมินผลชนิดนี้เป็นการวางแผนโดยตั้งวัตถุประสงค์ที่มีทิศทาง มีการกำหนดเนื้อหาความรู้ที่น่าเชื่อถือ และจะต้องมีการกำหนดงบประมาณ เวลาในการประเมินผลแน่นอน และผลขั้นสุดท้ายจะต้องมีเหตุผลมาสนับสนุนด้วย เช่น อาชีพเกษตรกรก็มีการสำรวจไร่นาเกษตรกร โดยการทำซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ การตั้งคำถามให้ตอบ และเลือกเฉพาะเกษตรกรตัวอย่าง ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลอย่างง่าย

4. การสำรวจ (Surveys) การสำรวจเป็นวิธีการได้ข้อมูลอย่างละเอียดในท้องถิ่นที่ต้องการ ตลอดจนปัญหาของท้องถิ่น ดังนั้นจึงเป็นเครื่องมือที่เที่ยงตรง เป็นแนวทางที่ดีในการตรวจสอบข้อเท็จจริงมากกว่าที่จะพิสูจน์สมมุติฐานอย่างละเอียด

5. การสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่าง (Surveying by Sampling) โดยปกติการสำรวจประชากรทั้งหมดในทางปฏิบัติไม่อาจทำได้ จึงต้องใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทน กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมานั้นจะต้องเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด วิธีหนึ่งที่นิยมใช้ก็คือการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากร

การประเมินผลการพัฒนาอาชีพทั้ง 5 วิธี แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์และวิธีการประเมินผล ที่เริ่มจากการประเมินผลอย่างไม่เป็นทางการ จนกระทั่งใช้วิธีการที่ละเอียดและยากขึ้นตามลำดับ ซึ่งการประเมินผลโครงการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นการประเมินเพียงบางส่วน กล่าวคือเป็นการประเมินความรู้สึกหรือการรับรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อกิจกรรมการฝึกอบรมในช่วงต่าง ๆ ความรู้สึกต่อวิทยากรและประโยชน์ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม สิ่งที่ต้องกระทำในการประเมินโครงการฝึกอบรม คือ การประเมินทั้งระบบ อาจประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินโครงการฝึกอบรมแบบ CIPP Model (อ้างใน อรรถพรณ พรสิมา, 2537 : 81 - 89) ซึ่งประกอบด้วย

1. การประเมินสภาพแวดล้อมในการฝึกอบรม เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับความเหมาะสมของอาคารสถานที่ ตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ประชุม ความสะดวกในการเดินทาง สภาพแวดล้อมภายในห้องประชุมมีความเหมาะสมเพียงใด การจัดโต๊ะเก้าอี้เหมาะสมกับกิจกรรมในการฝึกอบรมเพียงใด คุณภาพของระบบเสียงและระบบแสงเป็นอย่างไร การควบคุมอุณหภูมิ และการถ่ายเทอากาศได้เหมาะสมเพียงใด อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการฝึกอบรมมีคุณภาพและปริมาณเพียงพอหรือไม่ อาหาร เครื่องดื่ม และสวัสดิการต่าง ๆ เป็นอย่างไร บรรยากาศในการฝึกอบรมโดยทั่วไปเป็นอย่างไร

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับความจำเป็นในการฝึกอบรม ความเป็นไปได้ของโครงการ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการฝึกอบรม ความเหมาะสมของวิทยากร ความเหมาะสมของเอกสารการฝึกอบรม การคัดเลือกวิทยากร การคัดเลือกผู้ที่สมควรเข้ารับการฝึกอบรม

3. การประเมินกระบวนการฝึกอบรม เป็นการประเมินเกี่ยวกับกิจกรรมระหว่าง การฝึกอบรมทุกขั้นตอน ในส่วนของวิทยากรจะพิจารณาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพที่แสดงออกระหว่างการฝึกอบรม ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรมมีการประเมินเป็นระยะ ๆ อาจแบ่งเป็น ช่วงพิธีการ การบรรยายแต่ละหัวข้อ ในส่วนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะพิจารณาเกี่ยวกับความ รับผิดชอบต่อการฝึกอบรม การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม

4. การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรม จำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ ผลที่เกิดแก่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และผลกระทบที่เกิดแก่หน่วยงาน ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม จะประเมินเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ทักษะต่าง ๆ และทัศนคติในการทำงานซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกอบรม รวมถึงผลการปฏิบัติงาน สำหรับการประเมินหน่วยงานจะพิจารณาเกี่ยวกับความ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ได้แก่ บรรยากาศในการทำงาน ผลผลิตหรือผลงานที่มีปริมาณ มากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น

Kirkpatrick (อ้างใน พนิจดา วีระชาติ. 2543 : 98) ได้กำหนดวิธีประเมินผล การฝึกอบรมโดยการวัดประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรมรวม 4 ประการ คือ

1. ด้านปฏิกิริยา (Reaction) เพื่อทราบว่าผู้เข้าอบรมมีความรู้สึกรู้สียงอย่างไรต่อ โครงการ ฝึกอบรม
2. ด้านการเรียนรู้ (Learning) เพื่อวัดผลการเรียนรู้ในหลักการข้อเท็จจริงและเทคนิค ต่าง ๆ อะไรบ้าง
3. ด้านพฤติกรรม (Behavior) เพื่อวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน หลังการอบรมไปแล้ว

4. ด้านผลสำเร็จ (Results) เพื่อทราบผลที่ปรากฏเด่นชัดจากโครงการฝึกอบรม เช่น การลดค่าใช้จ่าย การปรับปรุงคุณภาพ ฯลฯ

Hamblin (อ้างใน สมคิด บางโม. 2545 : 117 – 120) ได้เสนอรูปแบบการประเมินโครงการฝึกอบรมโดยยึดระดับของการรับรู้หรือผลที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมเป็นหลัก โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ระดับปฏิกิริยา เป็นการประเมินว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีปฏิกิริยาอย่างไร มีความพึงพอใจหรือรู้สึกอย่างไรต่อการฝึกอบรม ต่อหลักสูตร เนื้อหาวิชา วิทยากร สถานที่ เวลา เทคนิคการฝึกอบรม และอุปกรณ์การฝึกอบรม หลักการประเมินในระดับนี้ ต้องมีการกำหนดจุดประสงค์การประเมินผลปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม แล้วจึงประเมินผลปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2. ระดับการเรียนรู้ เป็นการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าได้ความรู้ ทักษะและทัศนคติเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงไร การบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีเงื่อนไข 3 ประการ ดังนี้

2.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องมีความถนัดพื้นฐาน เขาวิน บুদ্ধิภาพ ทักษะที่จะสามารถรับความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ต้องการได้

2.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องมีความรู้พื้นฐานตรงกับที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ของการฝึกอบรม

2.3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องมีปฏิกิริยาที่ดีต่อการฝึกอบรม แต่ไม่ได้ หมายความว่า จะต้องชอบการฝึกอบรม แต่หมายความว่าปฏิกิริยาที่ดีต่อการฝึกอบรมจะต้องไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ อย่างน้อยที่สุดผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรจะยอมรับการฝึกอบรมนั้น ๆ

3. ระดับพฤติกรรมในการทำงาน เป็นการประเมินผลเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้วว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานอย่างไรหลักจากได้เรียนรู้จากการฝึกอบรมแล้ว เช่น ทำงานช้าเปลี่ยนเป็นทำงานเร็ว เกียจกร้านเปลี่ยนเป็นขยัน เป็นต้น โครงการฝึกอบรมโดยส่วนใหญ่มักจะกำหนดวัตถุประสงค์เน้นหนักไปในด้านพฤติกรรมการทำงานและถือว่า ความสำเร็จของโครงการฝึกอบรมคือความสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปในทางที่ต้องการ

4. ระดับการเปลี่ยนแปลงในองค์กร เป็นการวัดผลการเปลี่ยนแปลงงานโดยรวมขององค์กรไปในทางที่ดีขึ้นเพียงใด เช่น ชื่อเสียงของบริษัทดีขึ้น ยอดขายเพิ่มขึ้น คุณภาพของผลิตภัณฑ์ดีขึ้น เป็นต้น เพื่อให้สามารถประเมินผลในระดับนี้ได้จึงต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร การประเมินผลระดับองค์กรควรจะประเมินเรื่องต่อไปนี้

4.1 การดำรงไว้ซึ่งองค์กร ชื่อเสียงขององค์กร

4.2 การสร้างเงินส่วนเกิน (กำไร)

4.3 สวัสดิการของกลุ่มผลประโยชน์

4.4 สถิติการด้านสังคมและการเมือง

4.5 สมรรถนะการผลิตโดยรวม

5. ระดับการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ขององค์การ การประเมินในระดับนี้จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินผล เช่น ผลการฝึกอบรมเพื่อลดสิ่งเสียหาย ความผิดพลาดของปริมาณสินค้าคงคลัง การซ่อมบำรุงรักษา งานนอกเวลา ซึ่งในการประเมินผลจะต้องประเมินได้ตามวัตถุประสงค์นั้น

การประเมินโครงการฝึกอบรมสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การพิจารณาผลงาน และการวิเคราะห์เอกสาร ฉะนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการฝึกอบรมจึงต้องมีหลายชนิด ผู้ประเมินโครงการฝึกอบรมจึงควรเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และวิธีที่ใช้ในการประเมินโครงการฝึกอบรม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการฝึกอบรมมีดังนี้

1. แบบสังเกตพฤติกรรม คุณภาพของข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการประเมินย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถและประสบการณ์ของผู้สังเกต และแบบสังเกตพฤติกรรมที่นำมาใช้ การสังเกตพฤติกรรมมี 2 ลักษณะ คือ การสังเกตพฤติกรรมย่อย นิยมใช้กับการสังเกตขั้นตอนในการทำงาน ระดับความสามารถของการปฏิบัติ ผู้ประเมินจะบันทึกพฤติกรรมดังกล่าวลงในแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคน และการสังเกตพฤติกรรมรวม เป็นวิธีการที่ใช้กับสภาพทั่ว ๆ ไป นิยมใช้ในการประเมินพฤติกรรมกลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและประเมินสภาพการณ์ทั่วไป อย่างไรก็ตามการสังเกตพฤติกรรมรวมมีความน่าเชื่อถือน้อยกว่าการสังเกตพฤติกรรมย่อย เพราะเป็นการเก็บข้อมูลโดยผู้สังเกตเพียงคนเดียว การสังเกตสภาพทั่ว ๆ ไปอาจดูได้ไม่ทั่วถึงและในการสรุปพฤติกรรมของกลุ่มอาจมีอคติโดยไม่รู้ตัว วิธีแก้ไขจุดอ่อนของการประเมินแบบรวมทำได้โดยใช้แบบประเมินควบคู่กับเครื่องมือชนิดอื่นและใช้ผู้ประเมินมากกว่าหนึ่งคน

2. แบบสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องกำหนดว่าจะสัมภาษณ์ใคร ทำไมต้องสัมภาษณ์ สัมภาษณ์เกี่ยวกับอะไร สัมภาษณ์เมื่อใด เมื่อตอบคำถามเหล่านี้แล้วจึงเขียนหัวข้อที่จะสัมภาษณ์ หรือทำแบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์นิยมใช้ในการประเมินที่ต้องการข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปประกอบกับข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือชนิดอื่น ซึ่งช่วยให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผล การฝึกอบรม แบบสอบถามส่วนใหญ่แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนแรกเป็นคำถามเกี่ยวกับตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยทั่วไปจะถามเกี่ยวกับสถานภาพปัจจุบัน และหน้าที่การงาน ซึ่งอาจเป็นคำถามแบบมีคำตอบให้เลือก หรือแบบให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตอบเอง ส่วนใหญ่นิยมแบบมีคำตอบให้เลือก เพราะสะดวกหรือผู้ตอบและการทำสรุปผลการประเมิน ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อกิจกรรมการฝึกอบรม วิทยากร และ

สภาพแวดล้อมในการฝึกอบรม ส่วนมากจะทำเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) คือ มีข้อความที่เป็นความคิดเห็น และมีเกณฑ์ให้ประเมินว่าเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวในระดับใด ในบางกรณีอาจมีการสอบถามความคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับรายละเอียดของการฝึกอบรมแต่ละเรื่อง เช่น ความคิดเห็นต่อรายวิชา วิทยากรและความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการฝึกอบรม

4. แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการประเมินผลผลิตของการฝึกอบรม การทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติส่วนใหญ่นิยมใช้แบบทดสอบ ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้สะดวก และช่วยให้ได้ข้อมูลที่ง่ายต่อการนำไปวิเคราะห์ ในบางกรณีอาจใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ ซึ่งแบบทดสอบที่ใช้ต้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม ข้อสอบต้องครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม การกำหนดจำนวนข้อต้องสัมพันธ์กับความสำคัญของเนื้อหา และควรเป็นการวัดความเข้าใจมากกว่าความจำ

5. แบบประเมินผลงาน การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานซึ่งมีผลงานเป็นรูปธรรมในการประเมินก็ควรพิจารณาจากผลงานที่ได้กระทำด้วย ในการประเมินผลงานควรมีแบบประเมินที่กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน เครือวัลย์ ลิมอภิชาติ (2531 : 159) ได้กล่าวถึงวิธีการทดสอบภาคปฏิบัติ สามารถทำได้โดยวิทยากรกำหนดการทดสอบภาคปฏิบัติ โดยกำหนดงานและเวลาให้ปฏิบัติ หรือวิทยากรกำหนดการทดสอบและให้คะแนนระหว่างปฏิบัติตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น ซึ่ง โกวิทช์ ประवालพฤกษ์ และ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2523 : 106 – 107; : 109 - 111) ได้กล่าวถึงการวัดผลด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) ว่าควรมีสิ่งที่จะต้องวัด 2 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน เป็นการวัดวิธีการปฏิบัติงาน

(Procedure) และการวัดผลงาน (Product)

1.1 วิธีการปฏิบัติงาน ได้แก่ การวัดวิธีการ ทักษะ และเทคนิคในการปฏิบัติงาน เช่น วิธีการใช้เครื่องมือ วิธีการแก้ปัญหา เป็นต้น

1.2 การวัดผลงาน ได้แก่ การวัดผลงานที่ทำ โดยการนำผลงานนั้นมาทำการประเมินด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังที่กล่าวไว้ในข้างต้น

2. การวัดทางด้านพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นการวัดด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน และพฤติกรรมที่แสดงออกในขณะที่เรียน พฤติกรรมหรือการกระทำดังกล่าว สามารถวัดได้ด้วยวิธีการสังเกต วิธีที่จะช่วยให้การสังเกตได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ก็คือ ใช้เครื่องมืออื่นประกอบการสังเกต เช่น แบบสำรวจรายการ (Checklist) การจัดอันดับคุณภาพ (Rating Scale) เป็นต้น

2.3 การพัฒนาอาชีพ

ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายต่างก็มุ่งเป้าหมายการพัฒนาไปที่ประชาชนในชนบทเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศอาศัยอยู่ในชนบท ซึ่งหมายถึงว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ คือกำลังแรงงานในชนบท โดยทั่วไปแล้วแรงงานทางด้านอาชีพจะด้อยในการศึกษาและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ การเรียนรู้ส่วนใหญ่ได้จากการสืบทอดทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ การฝึกอบรมจึงเป็นสิ่งที่สามารถช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและทัศนคติให้กับกำลังงานในด้านอาชีพได้เหมาะสมในการทำงาน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพต่อไป (พนิจดา วีระชาติ. 2543 : 1)

2.3.1 หลักของการพัฒนาอาชีพ

ดารา ทีปะปาล (2521 : 79 - 80) ได้เสนอหลักการของการพัฒนาอาชีพ โดยสรุปได้ดังนี้

1. หลักการให้ประชาชนช่วยตนเอง คือ สนับสนุนให้ประชาชนสามารถช่วยตนเองได้ โดยไม่ควรช่วยทุกสิ่งทุกอย่างจนประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และเพื่อที่จะเกิดการพึ่งพาและช่วยเหลือตนเองได้จึงควรกระทำดังนี้

1.1 เริ่มจากสภาพที่เป็นอยู่ของประชาชน

1.2 เริ่มจากสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ และจากสิ่งง่าย ๆ ไปหาสิ่งที่ยาก

1.3 ไม่รีบเร่งทำโครงการดำเนินงาน แต่ค่อยเป็นค่อยไปเพื่อให้โอกาส ประชาชนได้คิดมีส่วนร่วมช่วยทำไปด้วย

1.4 พยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้มากที่สุด

2. หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการทุกอย่างให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้จนเกิดการเรียนรู้ และนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของตนเองเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ

3. หลักประชาธิปไตยในการทำงาน ซึ่งหมายความว่า ในการดำเนินงานใด ๆ นั้น ทุกคนจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกัน ไม่มีใครเหนือกว่าใคร

หลักการของการพัฒนาอาชีพเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้นั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ และเป็นการช่วยเพื่อให้ประชาชนพึ่งพาและช่วยเหลือตนเองได้ในอนาคต ดังพระราชกระแสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในชนบท (พชช.) และเจ้าหน้าที่เข้าเฝ้าถวายรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย ดังนี้ (คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท. 2544 : ก)

“...หลักการพัฒนาที่ควรคำนึงถึง คือ ช่วยเขาเพื่อให้เขาช่วยตนเองได้ การให้คำแนะนำเพื่อใช้ชาวบ้านได้เรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง จึงเป็นสิ่งสำคัญ”

2.3.2 การฝึกอบรมในการพัฒนาอาชีพ

การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีหรือเทคนิควิธีที่สำคัญและจำเป็นสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะต้องบริหารงานด้านบุคลากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วยแก้ปัญหาคาดแคลนผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะอย่างแก่หน่วยงานได้ดี เป็นการพัฒนาคนให้พัฒนาฝีมือและแรงงานของตน สามารถตัดสินใจได้ดีกว่า ทำงานได้เข้มแข็งยิ่งขึ้น อันจะมีผลนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด ซึ่งนับได้ว่าการฝึกอบรมเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาอาชีพที่มีบทบาทในด้านต่อไปนี้ คือ

1. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ช่วยป้องกัน (Preservative) สำหรับผู้ที่เข้างานใหม่ หรือยังไม่มี ความชำนาญในการปฏิบัติงานจริง การฝึกอบรมก่อนการเข้างานจึงช่วยให้บุคลากรเกิดความมั่นใจในการไปปฏิบัติงานในหน่วยงานมากยิ่งขึ้น และเนื่องจากเข้าใจและทราบล่วงหน้า ก่อนแล้วในหลาย ๆ อย่าง จึงไม่มีปัญหาในการปรับตัวเมื่อตนอยู่ร่วมกับบุคคลต่าง ๆ ที่ร่วมงานกัน ช่วยให้มีความตั้งใจและมีขวัญในการทำงาน เพิ่มพูนประสิทธิภาพของงานให้สูงขึ้น

2. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีที่ช่วยแก้ไขปัญหา (Curative) ในการปฏิบัติงานของ คนงานในแต่ละหน่วยงานนั้น คนงานมักประสบปัญหาในการทำงานอยู่เสมอ การฝึกอบรมจึงเข้าไปมีบทบาทช่วยแก้ไขปัญหาลำเนาให้ลุล่วงได้

3. การฝึกอบรมช่วยประหยัดรายจ่าย เนื่องจากการฝึกอบรม เป็นกรรมวิธีที่จัดขึ้น ในระยะเวลาอันสั้น ภายใต้งบประมาณจำกัดและฝึกอบรมกันเฉพาะบางหัวข้อที่ต้องการเสริม ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เท่านั้น จึงไม่ต้องลงทุนมากมายเช่นเดียวกับการเรียนการสอน ในระบบตามสถาบันการศึกษา

4. การฝึกอบรมเป็นกรรมวิธีสนับสนุนการศึกษาตลอดชีพ ซึ่งเป็นความต้องการของ บุคคลในหน่วยงานต่าง ๆ ในปัจจุบัน

2.3.3 การหาความต้องการ หรือความจำเป็นในการฝึกอบรม

ในการจัดกิจกรรมหรือการฝึกอบรมในการพัฒนาอาชีพนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็น ประการแรกคือ โครงการฝึกอบรมนั้นตรงกับความต้องการและสามารถแก้ปัญหาชุมชนหรือบุคคล ได้หรือไม่ เราจึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการและปัญหาของชุมชนเสียก่อน โดยทำการ วิเคราะห์ความต้องการของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย และมีการสำรวจข้อมูลของปัญหาโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของชุมชน เช่น ด้านสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา อนามัย เป็นต้น แล้วนำข้อมูลเกี่ยวกับสภาพต่าง ๆ เหล่านี้มาวิเคราะห์ว่าสภาพเป็นอย่างไร มีสภาพใดบ้างที่บ่งชี้ว่าเป็นปัญหา

2. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและเลือกปัญหาที่จำเป็นจะต้องแก้ไขก่อน

3. วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด และเป็นไปได้

4. แปลสภาพของทางแก้ปัญหา หรือที่เลือกมานั้นเป็นเป้าหมาย (Goal) หรือจุดหมาย (Aim) และกำหนดเป้าหมาย หรือจุดหมายนั้นให้ชัดเจนออกมาเป็นเป้าประสงค์ (Target) โดยผ่านการวิเคราะห์ที่มีเหตุผลในแง่ของความจำเป็น ความสอดคล้องกับทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่และที่จะสามารถหาได้หรือได้รับการสนับสนุน และความเป็นไปได้ที่จะนำมาสู่การปฏิบัติ เป้าประสงค์ที่ชุมชนได้ร่วมกันกำหนดขึ้นมานี้ คือ ความต้องการที่แท้จริงหรือความต้องการที่จำเป็นของชุมชนนั่นเอง

5. กำหนดโครงการฝึกอบรม เพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยกำหนดร่วมกันระหว่างผู้ฝึกอบรมกับชุมชนเป้าหมาย

การวิเคราะห์ความต้องการและปัญหาของชุมชน เพื่อให้บุคคลในชุมชนมีการรู้จักตนเอง และพร้อมที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาอาชีพนั้น ตามหลักการของการพัฒนาอาชีพ แบบในการพัฒนาอาชีพจะแตกต่างกันตามความเชื่อและพื้นฐานทางทฤษฎี โดยสรุปแล้วประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 การรู้จักตนเอง ในที่นี้หมายถึงการให้บุคคลพิจารณาถึงความสามารถ จุดเด่น ทักษะ ค่านิยม ความสนใจ ตลอดจนบุคลิกภาพโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งการรับรู้ เจตคติ ค่านิยมของแต่ละบุคคลจะเป็นผลที่เกิดจากความพอใจในประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล โดยเกิดขึ้นด้วยตัวของบุคคลนั่นเอง ถ้าไม่พอใจในงานก็เกิดแรงจูงใจทำให้เกิดมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงโดยสำรวจความสามารถของตนเอง และเป็นสิ่งจูงใจที่ต้องการเพิ่มความรู้ ความสามารถของตนเองโดยการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและให้ข้อมูลทางอาชีพ เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญในการฝึกอบรมอาชีพ ซึ่งใช้ประกอบการตัดสินใจของผู้เข้ารับการอบรม ข้อมูลทางด้านอาชีพในที่นี้มีความหมายถึงลักษณะของงานอาชีพแต่ละชนิด ความรู้ที่จำเป็นในการเข้าสู่อาชีพนั้น ๆ ความก้าวหน้าของอาชีพแนวโน้มและความต้องการของตลาดแรงงานต่ออาชีพนั้น ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 3 การเตรียมเข้าสู่โลกของงาน มีความหมายถึงการที่ผู้ฝึกอบรม จะช่วยแนะนำให้รู้จักวิธีการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีพนั้น เช่น วิธีสมัครงาน การจัดทำเอกสารสมัครงาน เป็นต้น

การฝึกอาชีพในแก่ประชาชนในชุมชนนั้น จะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของปัญหาและความต้องการที่เป็นความต้องการที่แท้จริง และการจัดการโครงการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของบุคคล กลุ่ม ชุมชน โดยฝึกให้บุคคลเหล่านี้รู้จักตนเอง มีข้อมูลพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่โลกของงานอาชีพ ฉะนั้นการฝึกอบรมกับการพัฒนาอาชีพจึงต้องยึดหลักอยู่บนความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ผู้มีส่วนร่วมที่เข้าใจปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ซึ่งอาจเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพรองของตนในท้องถิ่น หรืออาจเป็นอาชีพใหม่ที่ยังไม่เคยทำมาก่อน (พณิชยการ วโรชาติ. 2543 : 39 – 43)

2.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการนั่งสนทนากันระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มคนที่เป็นผู้รู้ (Key informants) ที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม อาชีพ หรือคุณลักษณะภูมิหลังต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันที่สุดตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาแต่ละครั้ง ซึ่งเป็นกลุ่มที่คาดว่าสามารถตอบประเด็นคำถามที่นักวิจัยสนใจศึกษาได้ดีที่สุด สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาและได้คำตอบที่เป็นเหตุเป็นผลที่ดีที่สุด และนับได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้วิจัยสามารถได้คำตอบของสิ่งที่ศึกษาได้เร็วที่สุด

การสนทนากลุ่มได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่าผู้ที่จะเข้าร่วมกลุ่มนั้นจะต้องมีลักษณะคล้าย ๆ กันในหลาย ๆ ด้าน (Homogeneous) นอกจากนี้กลุ่มสนทนาควรจะต้องมากกว่า 3 – 4 คน ซึ่งกลุ่มคนที่มีขนาดระหว่าง 7 – 8 คนนี้ เป็นกลุ่มที่มีลักษณะการตอบโต้และโต้แย้งกันดีที่สุด เป็นขนาดกลุ่มที่ก่อให้เกิดการสนทนาที่มีลักษณะเปิดกว้างที่จะให้ผู้เข้าร่วมสนทนาแต่ละคนวิพากษ์วิจารณ์ได้ดีที่สุดเป็นกลุ่มคนที่กำลังเหมาะในการจุดประเด็นซักถามนั่นเอง (วิโรชิต สิริทธิไตรย์. 2531 : 3)

การจัดสนทนากลุ่มเกิดขึ้นจากสมมติฐานที่เราเชื่อว่า เราจะได้รับความรู้โดยฟังและสังเกตปฏิกิริยาโต้ตอบของคนได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง โดยการกระตุ้นให้คนหันมาสนใจสิ่งเดียวกันและมาแสดงความคิดเห็นร่วมกันซึ่งอยู่ในลักษณะการเคลื่อนไหวภายในกลุ่ม นักวิจัยก็จะสังเกตพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มที่ศึกษาตลอดจนบันทึกการโต้ตอบกันภายในกลุ่มด้วยการบันทึกเทปและจดบันทึกเอาไว้เพื่อการวิเคราะห์ต่อไปนั่นเอง ในวงสนทนากลุ่มจะมีผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา คือสมาชิกที่นักวิจัยเชิญเข้าร่วมสนทนา โดยนักวิจัยทำหน้าที่เป็นพิธีกร (Moderator) ซึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการสนทนา เป็นผู้คอยซักถามและจุดประเด็นปัญหาการสนทนาในกลุ่มตลอดไปจนจบการสนทนาตามแนวคำถามของการจัดสนทนากลุ่มที่เตรียมเอาไว้

การจัดสนทนากลุ่ม นักวิจัยจำเป็นต้องทำอย่างอื่นที่จะต้องทำแนวคำถามเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางในการสนทนา ซึ่งจะช่วยให้การสนทนาดำเนินไปได้ราบรื่นต่อเนื่องไม่วกวน และถามประเด็น

ปัญหาให้อยู่ในกรอบของวิจัยให้เป็นประเด็น ๆ ไป วิธีการสร้างแนวคำถามและการกำหนดประเด็นปัญหาสามารถทำได้หลายวิธี เช่น อาจกำหนดเป็นประเด็นแล้วแปลงประเด็นหนึ่ง ๆ เป็นคำถามหลาย ๆ คำถามที่จะนำคำตอบไปสรุปให้ตรงกับแต่ละประเด็นนั้นได้ หรืออาจจะทำได้โดยการกำหนดตัวแปรและร่างสมมติฐาน แล้วนำมาสร้างเป็นคำถามที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษาได้ชัดเจนที่สุดนั่นเอง นั่นก็นำวัตถุประสงค์ของการวิจัยในแต่ละข้อไปจำแนกเป็นประเด็นหรือสมมติฐานหลักแล้วสร้างเป็นคำถามย่อย ๆ โดยมีหลักเกณฑ์ว่าคำถามแต่ละคำถามหรือแต่ละชุด ต้องตั้งอยู่บนสมมติฐานย่อย หรือข้อคิดทางทฤษฎีหนึ่ง ๆ ทำนองว่า ทำไมเป็นอย่างนี้ เพราะอะไร ทำไม อย่างไร การเขียนคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างนี้ เพื่อที่จะให้ได้คำตอบออกมาในเชิงเป็นเหตุเป็นผลนั่นเอง

การเรียงแนวคำถามในการจัดสนทนากลุ่ม ควรจะมีการเรียงคำถามจากคำถามที่เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป เบา ๆ ง่ายต่อการเข้าใจ และสร้างบรรยากาศให้คุ้นเคยกันระหว่างนักวิจัยกับผู้เข้าร่วมสนทนาแล้วจึงวกเข้าสู่คำถามหลัก หรือคำถามประเด็นหลักของการศึกษา แล้วจึงไปลงที่คำถามเบา ๆ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อผ่อนคลายบรรยากาศในการสนทนา ในช่วงท้ายนี้เองอาจเติมคำถามเสริมเข้าไปได้ แต่ต้องไม่เป็นคำถามที่ยาวหรือจำนวนคำถามมากเกินไป คำถามเสริมนี้อาจจะเป็นคำถามที่ไม่ได้เตรียมมาก่อน แต่เป็นคำถามในเรื่องที่ปรากฏขึ้นมาระหว่างการสนทนาแล้ว เป็นเรื่องที่คุณดำเนินการอภิปรายเห็นว่า ถ้าถามแล้วจะได้คำตอบที่ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์และได้รับความรู้ในเรื่องที่ศึกษาอยู่มากยิ่งขึ้น

ในวงสนทนากลุ่มการที่ผู้ร่วมสนทนา มีปฏิริยาโต้ตอบกันระดับสูงในระหว่างการสนทนาจะเป็นสิ่งเร้าให้เกิดการสนทนาในระดับลึกยิ่งขึ้น หรือเข้มข้นยิ่งขึ้นในแต่ละประเด็นด้วยวิธี ดังกล่าวนี้จึงมีส่วนทำให้นักวิจัยสามารถหยั่งรู้ถึงสาเหตุเบื้องหลังพฤติกรรมต่าง ๆ โดยผู้ร่วมสนทนาไม่รู้ตัว สิ่งที่ได้มานั้นเป็นสิ่งซึ่งไม่ได้มาด้วยวิธีการใช้แบบสำรวจข้อมูล เพราะในวงสนทนากลุ่มนักวิจัยจะต้องคอยวิเคราะห์สถานการณ์และข้อมูลในกลุ่มบุคคลที่ถูกกระตุ้นนั้นด้วย และสร้างประเด็น คำถามใหม่ ๆ ย้อนกลับต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้คำตอบที่ดีมีเหตุผลชัดเจนและละเอียดมากที่สุด

2.4.1 องค์ประกอบของการจัดสนทนากลุ่ม

การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มีองค์ประกอบในการจัดดังนี้ (วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์, 2531 : 6 – 8)

1. การกำหนดเรื่องที่จะทำการศึกษา การกำหนดหัวข้อเรื่องนี้ว่าจะเกิดมาจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ในสังคมขณะนั้น หรือเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจตลอดจนแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ นั้นเอง

2. กำหนดประเด็นหรือตัวแปรหรือตัวบ่งชี้ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา เพื่อมาสร้างเป็นแนวทางในการดำเนินการสนทนาซึ่งการกำหนดประเด็นหรือตัวแปรนั้นก็ทำได้โดยจำแนกแยกแยะมาจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. แนวคำถามหรือกรอบคำถาม คือแนวทางในการสนทนากลุ่มซึ่งได้จากการนำคำถามที่ร่างไว้มาเรียบเรียงเป็นข้อย่อยจัดลำดับหรือผูกเป็นเรื่องราวเพื่อนำการสนทนาให้เป็นขั้นตอนและจัดตามลำดับความคิดเป็นหมวดหรือหัวข้อใหญ่

4. แบบคัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา เป็นแนวทางในการคัดเลือกสมาชิกเพื่อเข้าร่วมในกลุ่มสนทนาที่ถือว่าเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในการศึกษาครั้งนี้ ได้ตรงวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด แบบคัดเลือกนี้อาจจะมาเป็นแบบสอบถามย่อย ๆ หรือเป็นตารางคัดเลือกก็ได้ ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ที่ผู้วิจัยจะกำหนด

5. บุคลากรในการจัดสนทนากลุ่ม ในการจัดสนทนากลุ่มแต่ละครั้งควรจะต้องประกอบด้วย

5.1 พิธีกร (Moderator) ซึ่งจะเป็นผู้ถามคำถามและเป็นผู้นำตลอดจนกำกับการสนทนาของกลุ่มให้เป็นไปตามแนวทางของหัวข้อการศึกษา

5.2 ผู้จัดบันทึกคำสนทนา เป็นผู้ที่คอยจดบันทึกคำสนทนา จะทำหน้าที่จดทุกคำพูดที่จะจดบันทึก ตลอดจนการจดตอบกัปฏิกิริยาท่าทางของสมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มด้วย

5.3 เจ้าหน้าที่บริการทั่วไป เป็นบุคคลที่คอยเอื้ออำนวย และให้ความสะดวกแก่ผู้ที่อยู่ในกลุ่มสนทนา

6. อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูลในการจัดสนทนากลุ่ม อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูลคือ เทปบันทึกเสียงเพราะในวงสนทนาตลอดการดำเนินกลุ่มสนทนานั้นจะมีการถกประเด็นปัญหาการโต้แย้ง เป็นกระแสความคิดสวนกันไปสวนกันมา หลายเสียงหลายความเห็น ดังนั้นจึงต้องบันทึกเสียงเอาไว้ เพราะคำตอบที่เป็นกระแสโต้แย้งหรือการถกประเด็นกันด้วยเหตุผล และการแสดงความสอดคล้องเห็นด้วยเป็นหัวใจสำคัญของการสนทนากลุ่ม เทปบันทึกเสียงจะเป็นอุปกรณ์บันทึกข้อมูลที่ดีที่สุดที่สามารถเก็บเหตุผล รายละเอียด และข้อคำตอบได้ละเอียดที่สุด

7. อุปกรณ์เสริมการสนทนากลุ่ม เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้วงการสนทนากลุ่มดำเนินไปด้วยบรรยากาศราบรื่นและดูเป็นธรรมชาติไม่เคร่งเครียด สร้างบรรยากาศให้เป็น “การนั่งจับเข่าคุยกัน” อุปกรณ์ที่จะช่วยเสริมการสนทนากลุ่มให้ดูเป็นธรรมชาติได้แก่ น้ำดื่ม ขนม ของขบเคี้ยวเล็ก ๆ น้อย ๆ หรืออาจจะรวมถึงรูปภาพ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้เข้าใจเรื่องหรือประเด็นที่เราสนใจจะถามมากยิ่งขึ้น

8. สถานที่ที่จะจัดสนทนากลุ่ม ควรกำหนดให้แน่นอน ศึกษาในท้องถิ่นหรือหมู่บ้านที่จัดกลุ่มที่นั่นให้สะดวกแก่สมาชิกกลุ่มมากที่สุด ผู้เข้าร่วมกลุ่มทุกคนรู้จักดี เงียบ อากาศถ่ายเทสะดวก

9. ของกำนัลหรือของที่ระลึกมอบไว้ก่อนจากกัน ให้ไว้แก่สมาชิกกลุ่มที่ได้สละเวลาเข้ามาร่วมวงสนทนา มิใช่เป็นค่าจ้าง แต่มอบให้รำลึกถึงกันว่าเคยมานั่งถกประเด็นปัญหาด้วยกัน

10. ระยะเวลาของการดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม พิจารณาจะใช้เวลาในการสนทนาไม่เกิน 2 ชั่วโมง กับ 30 นาที รวมระยะเวลาดังแต่ดือนรับสมาชิกกลุ่มจนจบการสนทนากลุ่ม ถ้าช้าหรือนานกว่านี้สมาชิกกลุ่มจะเหนื่อยล้า และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะน้อยลง

2.4.2 ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่ม

โยธิน แสงวงดี (ใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2541 : 146 - 149) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่ม ดังนี้

2.4.2.1 ข้อดีของการสนทนากลุ่ม

1. เป็นการสนทนาระหว่างนักวิจัยกับผู้รู้ให้ข้อมูลหลาย ๆ คนที่เป็นกลุ่ม ดังนั้นจึงก่อให้เกิดการเสวนากันในเรื่องที่สนใจไม่มีการปิดบัง เพราะกลุ่มใหญ่มีการแสดงความคิดเห็น ถ้าประเด็นต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจนเพียงพอก็สามารถซักถามต่อไปได้เพื่อหาคำตอบที่ชัดเจนที่สุดที่สุดในกลุ่ม คำตอบที่ได้จากการถกประเด็นปัญหาซึ่งกันและกัน ถือว่าเป็นการถกกรองซึ่งแนวความคิดและเหตุผลแล้วไม่มีการตีประเด็นปัญหาผิดไปเป็นอย่างอื่น

2. การสนทนากลุ่ม จะเป็นการสร้างบรรยากาศเสวนาให้เป็นกันเองระหว่างผู้นำการสนทนากับสมาชิกกลุ่มสนทนาหลาย ๆ คนพร้อมกันสมาชิกกลุ่มกล้าคุย กล้าแสดงความคิดเห็นเป็นเพราะมีพวกที่มีลักษณะคล้าย ๆ กันอยู่ด้วยกันยอมไม่อาย-เงินในการตอบคำถามหรือโต้แย้งและไม่เกรงว่าจะบันทึกไปทำอะไรเพราะเป็นคำตอบของคนหลายคนในเวลาเดียวกัน

3. การใช้วิธีการสนทนากลุ่ม ถ้านักวิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนาเอง แม้ว่าแนวคำถามจะไม่ละเอียดนักหรือยังไม่ครอบคลุมประเด็นดีเท่าที่ควร แต่เมื่อดำเนินการสนทนาไปแล้ว นักวิจัยก็สามารถสร้างแนวคำถามขึ้นมาได้โดยการตั้งคำถามต่อจากคำตอบที่สมาชิกกลุ่มตอบมา หรือวิพากษ์คำถามนั้น โดยการโต้แย้ง ซึ่งวิธีการดังนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลละเอียดและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษายิ่งขึ้น

4. คำตอบจากการสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นคำตอบเชิงเหตุผลคล้าย ๆ กับการรวบรวมข้อมูลแบบเชิงคุณภาพวิธีอื่น ๆ เหมือนกัน ซึ่งใช้ประโยชน์เสริมในการอธิบายข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ หรือใช้ก่อนการสำรวจข้อมูลเชิงปริมาณ คือนำไปใช้เป็นการหาคำตอบมาเป็นแนวทางในการร่างแบบสอบถามและตั้งคำถาม

5. ประหยัดเวลา และงบประมาณของนักวิจัยในการศึกษาเรื่องเดียวกันจากประชากรบางกลุ่มและในชุมชนบางแห่งแทนที่จะต้องใช้เวลาในการสังเกตการณ์เป็นเดือนหรือปี เพียงแต่ใช้การสนทนากลุ่มและวางรูปประเด็นคำถามให้เหมาะสมตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัยก็จะได้คำตอบ

6. ทำให้ได้รายละเอียดลึกซึ้งซึ่งสามารถตอบคำถามประเภททำไม อย่างไร ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณไม่สามารถบอกได้

7. การสนทนากลุ่มจะช่วยบ่งชี้อิทธิพลของวัฒนธรรมและคุณค่าต่าง ๆ ของสังคมนั้นได้ เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มมาจากวัฒนธรรมเดียวกัน ผลการสนทนากลุ่มเล็กอาจใช้เป็นตัวแทนของกลุ่มใหญ่ได้ (บางเรื่อง บางชุมชน) และผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มจะให้ภาพของลักษณะสังคม มิใช่ภาพเฉพาะรายบุคคล

8. สภาพของสนทนากลุ่มช่วยเราให้เกิดข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วน เพราะสภาพของกลุ่มเกิดจากการเลือกสรรคนที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกัน ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง ยอมเปิดเผยพฤติกรรมมากกว่าการสัมภาษณ์เดี่ยวนั้นเอง

2.4.2.2 ข้อจำกัดของการสนทนากลุ่ม

1. ถ้าวัตถุประสงค์ของการวิจัยยังคลุมเครือไม่ชัดเจน ก็ยากต่อการกำหนดตัวแปรและการสร้างแนวคำถาม การสนทนากลุ่มก็จะสะเปะสะปะ และได้คำตอบไม่สอดคล้องกับสิ่งที่อยากจะรู้จริง ๆ

2. การสร้างแนวคำถาม จะต้องเรียบเรียงแนวคำถามให้ดีไม่วกวน และจะต้องมีการทดสอบแนวคำถามเสมอก่อนที่จะใช้จริง ถ้าวางแนวคำถามไม่ราบรื่นและไม่ต่อเนื่องกันแล้วจะทำให้การถามวกวน ทำให้กลุ่มสนทนาไม่ทราบที่กำลังคุยอะไรกันแน่

3. การคัดเลือกสมาชิกผู้เข้าร่วมวงสนทนาจะต้องได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยต้องมีลักษณะต่าง ๆ ที่เหมือนกันไม่ข้ามซึ่งกันและกัน และต้องไม่เป็นศัตรูกันซึ่งจะทำให้บรรยากาศกลุ่มเสียเพราะทั้งสองฝ่ายจะคอยแต่ข่มหรือแก่งแย่งคำตอบซึ่งกันและกันหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจนั่งเงียบขรึมไปเลยก็ได้

4. คำตอบในวงสนทนาบางคำตอบอาจจะไม่ได้จากการสนทนากลุ่มหรือถ้าพฤติกรรมหรือความคิดเห็นหรือทัศนคติในบางเรื่องซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของชุมชนอาจจะไม่ได้รับการเปิดเผยในวงสนทนากลุ่ม ต้องใช้วิธีการนั่งสนทนาแบบตัวต่อตัวนอกวงสนทนากลุ่มแทนจึงจะได้คำตอบเปิดเผยออกมา

5. เหตุการณ์ หรือพฤติกรรมหรือคำตอบในบางประเด็นคำถามที่สมาชิกกลุ่มคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาและเคยชินอยู่แล้ว บางที่สมาชิกกลุ่มก็นึกไม่ถึง สัมภาษณ์มาตอบทำให้นักวิจัยไม่ได้คำตอบในคำถามประเด็นดังกล่าวนั้น

6. ถ้าพิธีกรไม่ได้รับการฝึกฝนให้เป็นผู้ดำเนินการสนทนาที่ดี เตรียมตัวไม่พร้อม นั่งคุยสนทนาไม่ได้นานก็จะทำให้วงสนทนาดำเนินไปได้ไม่ราบรื่น อาจจะทำให้รูปกลุ่มเสียไปเลยก็ได้

7. การสนทนากลุ่มทำได้เพียงบางเรื่องเท่านั้น มิใช่จะทำให้การศึกษาได้ทุกเรื่อง ดังนั้นนักวิจัยจะต้องพิจารณาว่า เรื่องใดควรจะใช้การสนทนากลุ่ม ถ้าใช้การสนทนากลุ่มจะคุ้มกันหรือไม่ จะได้คำตอบมากมายพอกับการวิเคราะห์และตีความไหม นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงกลุ่ม พื้นที่ตัวอย่าง และจำนวนของกลุ่มที่จะจัดด้วยว่า เรื่องแต่ละเรื่องจะจัดที่กลุ่ม มีกลุ่มเปรียบเทียบหรือไม่อย่างไร ดังนี้เป็นต้น

8. การสนทนากลุ่มเป็นการนั่งถกประเด็นปัญหากันในวงสนทนาของผู้ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ในทาง เศรษฐกิจ สังคม ประชากร อาชีพ ฯลฯ ตลอดจนภูมิหลังต่าง ๆ ดังนั้น ในบางเรื่องหรือบางหัวข้อการสนทนา พิธีกรอาจจะต้องเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย อยู่กับความเหมาะสมของเรื่องและของกลุ่ม เช่น เรื่องเกี่ยวกับสตรี พิธีกรก็ควรจะเป็นสตรี เป็นต้น

9. ภาษาในการพูดคุยกันนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังนั้น พิธีกรควรจะพูดภาษาของสมาชิกในกลุ่มสนทนาหรือในพื้นที่ที่ทำการศึกษามาก เพราะจะเป็นการง่ายต่อการสื่อความหมาย การถาม การสร้างบรรยากาศ ตลอดจนการควบคุมเกมให้เป็นกันเอง ไม่ตึงเครียด หรือเคร่งขรึมจนเกินไป

10. เทปบันทึกข้อมูลถ้าไม่พร้อมหรือสภาพไม่เหมาะต่อการบันทึกถ้าใช้ในการบันทึกข้อมูลแล้วเสียหรือบันทึกไม่ติด จะทำให้เสียข้อมูลไปเลย ดังนั้นก่อนจะดำเนินการสนทนากลุ่มต้องมีการเตรียมและตรวจสอบอุปกรณ์ให้พร้อมใช้งานเสมอ

2.5 สภาพของอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

2.5.1 ประวัติความเป็นมา

ตามประวัติศาสตร์สังขละบุรีเป็นเมืองหน้าด่าน ขึ้นตรงกับจังหวัดกาญจนบุรี เป็นอำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า พม่าจึงเดินทัพผ่านเมืองสังขละบุรีเข้ามาบูรณาการไทยอยู่เสมอ เมื่อประเทศไทยมีการจัดระเบียบการปกครองในปี ร.ศ.144 (พ.ศ.2438) เมืองสังขละบุรีได้รับยกฐานะเป็นอำเภอ ชื่อว่า อำเภอวังกะ โดยแต่งตั้งเจ้าเมืองสังขละบุรีเดิม ซึ่งเป็นชาวกะเหรี่ยง ชื่อ พระศรีสุวรรณ คิริที่ 4 (ทะเจียงโปรย เสดะพันท์) เป็นนายอำเภอ ต่อมาได้ยุบอำเภอวังกะเป็นกิ่งอำเภออีกหลายครั้ง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2482 มีฐานะเป็นกิ่งอำเภอสังขละบุรี และปี พ.ศ.2508 ได้ยกฐานะเป็นอำเภอสังขละบุรี ตั้งอยู่บริเวณบ้านวังกะ หมู่ที่ 2 ตำบลหนองลู และปี พ.ศ.2527 จากการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์จึงได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาอยู่ที่บ้านนิเถะ หมู่ 1 ตำบลหนองลู เนื่องจากที่เดิมอยู่ในเขตน้ำท่วม (อำเภอสัง-ขละบุรี. ม.ป.ป : 1)

2.5.2 สภาพทางภูมิศาสตร์

อำเภอสังขละบุรีตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดกาญจนบุรี ระยะทางประมาณ 230 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 3,500 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ป่าเขา 2,500 ตารางกิโลเมตร

พื้นที่ทำกิน 515 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่เขื่อนเก็บน้ำ (เฉพาะที่อยู่ในเขตอำเภอสังขละบุรี) 335 ตารางกิโลเมตร พื้นที่อำเภอสังขละบุรีเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของแม่น้ำ 3 สาย คือ แม่น้ำรันตี แม่น้ำ ปิคีลีและแม่น้ำซองกาเรียไหลมาบรรจบรวมกันที่บริเวณสามประสบในเขตตำบลหนองลู ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำแควน้อย แต่ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตน้ำท่วมของเขื่อนวชิราลงกรณ์

ภูมิประเทศโดยทั่วไปในกลุ่มน้ำแควน้อยเป็นภูเขาใหญ่น้อยเรียงสลับซับซ้อนและสูงชัน บางแห่งเป็นหน้าผาสูง บางแห่งเป็นที่ราบ ลำน้ำแควน้อยไหลผ่านภูมิประเทศที่สวยงาม มีน้ำตก ลำห้วยและลำธารเล็ก ๆ ไหลลงลำน้ำเกือบตลอดสาย สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าไม้เบญจพรรณและป่าดงดิบ มีป่าไผ่แซมอยู่ทั่วไป มีอุทยาน ป่าสงวนและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหลายแห่ง เฉพาะในเขตตำบลหนองลูสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลาดเอียง และที่ราบเป็นบางส่วนระหว่างแนวภูเขา ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ (ไทยตำบล คอท คอม. 2545) [online]

สภาพอากาศของพื้นที่อำเภอสังขละบุรี อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ หรือจากทะเลอันดามัน ทำให้ฝนตกชุกหนาแน่นและมีฤดูฝนยาวนานกว่าที่อื่น

การคมนาคมจากจังหวัดกาญจนบุรีถึงอำเภอสังขละบุรี เป็นถนนราดยางผ่านอำเภอ ไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ ลัดเลาะตามไหล่เขาลาดชันจนถึงอำเภอสังขละบุรี เป็นระยะทาง 230 กิโลเมตร นอกจากนั้นเส้นทางคมนาคมในเขตอำเภอส่วนใหญ่เป็นถนนราดยางเกือบทุกหมู่บ้าน ยกเว้นในเขตตำบลไล่โว่ทั้งตำบล มีเพียงเส้นทางธรรมชาติ บางหมู่บ้าน เช่น บ้านจะแก ระยะทาง 80 – 100 กิโลเมตรเมื่อเข้าสู่ฤดูฝนเส้นทางจะถูกตัดขาดกับอำเภอ

2.5.3 การปกครอง

อำเภอสังขละบุรี แบ่งการปกครองออกเป็น 3 ตำบล 20 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลหนองลู มี 10 หมู่บ้าน มีพื้นที่ประมาณ 1,168 ตารางกิโลเมตร ตำบลปรังเผล มี 4 หมู่บ้าน มีพื้นที่ประมาณ 712 ตารางกิโลเมตร และตำบลไล่โว่มี 6 หมู่บ้าน มีพื้นที่ประมาณ 1,470 ตารางกิโลเมตร ทั้งสามตำบล มีฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามรูปแบบของการจัดระเบียบการปกครองท้องถิ่น นอกจากการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวแล้ว พื้นที่อำเภอสังขละบุรีมีการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลตำบล 1 แห่ง คือ เทศบาลตำบลวังกะ อยู่ในเขตตำบลหนองลู ดังแสดงในรูปที่ 2.4

2.5.4 ประชากร

ประชากรอำเภอสังขละบุรี ประกอบด้วยครัวเรือน 2,819 ครัวเรือน มีจำนวนประชากร 12,616 คน แบ่งเป็นชาย 6,489 คน หญิง 6,819 คน ประมาณร้อยละ 80 เป็นคนเชื้อสายกะเหรี่ยง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ตั้งรกรากอยู่เดิม นอกจากนั้นแล้วในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี ซึ่งเป็นอำเภอชายแดนที่มีอาณาเขต ติดต่อกับประเทศพม่า เป็นระยะทางประมาณ 170 กิโลเมตร จึงมีกลุ่มชนต่าง ๆ เดินทางหลบหนีเข้ามาอยู่อาศัยเป็นจำนวนมากแบ่งตามประเภทบุคคล ดังนี้

1. ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า คือ บุคคลสัญชาติพม่าซึ่งหนีภัยการสู้รบเข้ามาอยู่ในประเทศไทยก่อนปี พ.ศ. 2519 (ตามมติ ค.ร.ม.ปี 2535) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อสายมอญ มีจำนวนประชากร 4,189 คน ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานบริเวณบ้านวังกะ หมู่ 2 ต.หนองลู

2. ผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า คือ บุคคลสัญชาติพม่าซึ่งหนีภัยการสู้รบเข้ามาอยู่ในประเทศไทยหลังปี พ.ศ.2519 (ตามมติ ค.ร.ม.ปี 2535) ร้อยละ 70 เป็นคนเชื้อสายมอญ ที่เหลือเป็นเชื้อชาติพม่า และกะเหรี่ยง มีจำนวนประมาณ 9,654 คน ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่วไปเกือบทุกหมู่บ้านในเขตอำเภอสังขละบุรี

3. บุคคลบนพื้นที่สูง ได้แก่ ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่ยังไม่ได้สัญชาติไทย มีประมาณ 5,680 คน

4. บุคคลบนพื้นที่สูงสำรวจใหม่ ได้แก่ ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ มีการสำรวจเมื่อเดือนสิงหาคม 2542 (ตามความเห็นชอบของสภาคความมั่นคงแห่งชาติ) มีจำนวนทั้งหมด 6,734 คน

บุคคลทั้ง 4 ประเภท ทางราชการ โดยกรมการปกครองได้จัดทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวไว้ และควบคุมให้อยู่เฉพาะที่โดยถือเอาเขตหมู่บ้านที่ระบุในบัตรประจำตัว หรือในทะเบียนประวัติเป็นเขตควบคุม จะออกนอกเขตควบคุมไม่ได้ ยกเว้นได้รับอนุญาตจากผู้มีอำนาจอนุญาต

นอกจากบุคคลทั้ง 4 ประเภทที่ได้จัดทะเบียนประวัติไว้แล้วก็ยังมีผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยไม่ได้รับอนุญาตอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งยากแก่การควบคุมของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากมีช่องทางการเข้าออกหลายช่อง โดยเฉพาะที่เป็นป่าเขาเจ้าหน้าที่เข้าไปไม่ถึง

2.5.5 สภาพเศรษฐกิจ

1. ด้านการเกษตร อำเภอสังขละบุรีมีพื้นที่ทำการเกษตร 40,919 ไร่ ครัวเรือนเกษตรกร 1,181 ครัวเรือน ส่วนมากปลูกข้าวนาปี ข้าวไร่และยางพารา
2. การเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่ได้แก่ โค กระบือ และการเลี้ยงปลาในกระชัง
3. ด้านอุตสาหกรรม อำเภอสังขละบุรีมีโรงงานจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ โรงงานเย็บผ้า 3 แห่ง มีคนงานประมาณแห่งละ 100 คน โรงงานทำเฟอร์นิเจอร์ จำนวน 1 แห่ง มีคนงานประมาณ 100 คน และโรงงานทำพลอย 1 แห่ง มีคนงานประมาณ 15 คน
4. การท่องเที่ยว ตามพื้นที่อำเภอสังขละบุรีมีแหล่งการท่องเที่ยวเป็นที่พักผ่อนหลายแห่ง มีธรรมชาติที่สวยงาม มีนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติเดินทางมาพักผ่อนเฉลี่ยสัปดาห์ละ 1,000 คน และเทศกาลวันหยุด เฉลี่ยวันละประมาณ 2,000 คน มีที่พักประเภทรีสอร์ท โรงแรม จำนวน 11 แห่ง แพพักอาศัยจำนวน 6 แห่ง

2.5.6 การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การจัดการศึกษาในอำเภอสังขละบุรี ก่อนประถมศึกษา 24 แห่ง ระดับประถมศึกษา 14 แห่ง ระดับมัธยม 5 แห่ง มีโรงเรียนสังกัดการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 10 โรง สังกัดกรมสามัญศึกษา 1 โรง โรงเรียน ต.ช.ด. 3 โรง เอกชน 1 โรง ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน สังกัดกรมพัฒนาชุมชน 11 แห่ง สังกัดกรมศาสนา 3 แห่ง สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ 1 แห่ง และมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน 1 แห่ง โดยมีจำนวนข้าราชการครูรวม 117 คน อัตราการเรียนต่อของนักเรียนเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับ 60 เปอร์เซ็นต์

อำเภอสังขละบุรี มีวัดจำนวน 13 วัด ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา 3 วัด สำนักสงฆ์ 13 แห่ง มัสยิด 1 แห่ง โบสถ์คริสต์ 2 แห่ง ประชากรร้อยละ 95 นับถือพุทธศาสนา ร้อยละ 3 นับถือศาสนาคริสต์ และร้อยละ 2 นับถือศาสนาอิสลาม

2.5.7 สภาพปัญหาและทิศทางการพัฒนาอำเภอ

อันเนื่องจากการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ของการไฟฟ้า การอพยพของราษฎรจังหวัดอื่น ๆ สภาพทางภูมิศาสตร์ และการอพยพของผู้หนีภัยสงครามในประเทศพม่า อำเภอสังขละบุรีจึงประสบกับปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาที่ดินทำกิน การพัฒนาสิ่งสาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตประชาชน รวมทั้งการทำลายทรัพยากรป่าไม้เพื่อการเกษตรของชนกลุ่มน้อยซึ่งยากแก่การตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอำเภอสังขละบุรีได้กำหนดทิศทางการพัฒนาอำเภอไว้ดังนี้

1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด เขตตะวันตก
2. พัฒนาอำเภอให้มีความพร้อมรองรับการท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันกับการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคให้อำเภอสังขละบุรีเป็นประตูสู่ประเทศพม่า

3. ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญให้เป็นเอกลักษณ์ของอำเภอสังขละบุรี
4. พัฒนาคุณภาพคนให้พร้อม เพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจ กระจายรายได้และการสร้างงาน ลดอัตราความยากจนของประชาชน โดยการสนับสนุนส่งเสริมด้านอาชีพอย่างมีระบบ
5. สร้างจิตสำนึกแก่ราษฎรในการมีส่วนร่วมกับทางราชการที่จะฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น
6. สนับสนุนการปลูกผัก ผลไม้ ไม้ยืนต้น โดยเฉพาะไม้เมืองหนาว ไม้ดอก ไม้ประดับ เมืองหนาว ให้เป็นผลผลิตหลักที่จะทำรายได้ให้แก่ประชาชน
7. ส่งเสริม พัฒนาระบบการเลี้ยงสัตว์ให้มีคุณภาพสามารถทำรายได้ให้แก่ประชาชน
8. ให้มีการจัดตั้งและเพิ่มประสิทธิภาพสถาบันกลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความมั่นคง
9. ขยายและปรับปรุงสถานบริการด้านสาธารณสุขให้เพียงพอ รวมถึงการควบคุมโรคติดต่อ
10. ขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมเพิ่มขึ้น
11. ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่กลุ่มเยาวชนตามสถานศึกษา และเยาวชนนอกระบบรวมถึงประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ (อำเภอสังขละบุรี. ม.ป.ป : 13 – 14)

2.5.8 ชุมชนหนองลู อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี

ประวัติความเป็นมาของชุมชนหนองลู คำว่าหนองลูนั้นภาษากะเหรี่ยงเรียกว่า “นุงลู” หมายถึงต้นไม้ชนิดหนึ่งซึ่งอยู่ในตระกูลต้นตาล ลักษณะใบตรงโคนแคบ ตรงปลายแผ่ขยายออกใหญ่ นำมาใช้มุงหลังคาบ้านของชาวกะเหรี่ยง ตามประวัติชุมชนหนองลูไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าตั้งขึ้นเมื่อใด ตามตำนานและคำเล่าขานของผู้เฒ่าผู้แก่เล่าว่า มีพระภิกษุรูปหนึ่งชื่อว่า “ต้องชู” เป็นชนชาติไทยใหญ่ได้ออกธุดงค์มาจากประเทศพม่า เข้ามาอาศัยอยู่ที่บ้านทิวขยโหว่ ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือพระภิกษุรูปนี้มาก ต่อมากิตติศักดิ์ในด้านการอยู่คงกระพัน และสามารถรักษาคนเจ็บไข้ได้ป่วย จึงทำให้ชื่อเสียงแพร่กระจายออกไป จนมีผู้คนเดินทางไปนมัสการและฝึกวิชาหาความรู้เป็นจำนวนมาก สถานที่ที่บ้านทิวขยโหว่จึงประกอบด้วยผู้คนมากมาย ต่อมาได้มีการแยกย้ายไปอยู่ในสถานที่ต่าง ๆ ตามลำน้ำที่สำคัญ คือ ลำน้ำรันตี ลำน้ำชองกาเรีย และลำน้ำปีลี และแม่น้ำแควน้อย ได้ตั้งชื่อหมู่บ้านตามสภาพภูมิศาสตร์หรือแหล่งที่จดจำได้ง่าย (ไทยด่าบล ดอท คอม. 2545) [online] จากการสัมภาษณ์นางเร่ เสดวงชัย ราษฎรหมู่ 5 บ้านชู่เหลซึ่งเป็นชาวกะเหรี่ยงสะกอที่ได้อพยพมาจากเชียงรายเมื่อประมาณ 37 ปีที่ผ่านมา กล่าวว่า ชุมชนหนองลูแต่เดิมก่อนที่น้ำจะท่วม เนื่องจากการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์นั้น ประกอบด้วยหมู่บ้านกุยจาโต ตะเคิ่งแงง โน๊ะเกะ โกะพะไค้ ลาโตะโกะ และห้วยมาลัย ประชาชนส่วนใหญ่

เป็นชาวกะเหรี่ยงโปว์ ประมาณปี 2513 ชาวกะเหรี่ยงสะกอจากเชียงรายได้ย้ายถิ่นฐานลงมาอาศัยในชุมชนหนองลู และเมื่อประเทศพม่าเกิดปัญหาภายในทางการเมือง ได้มีการสู้รบระหว่างรัฐบาลพม่ากับกลุ่มชนชาติกะเหรี่ยงจึงมีการอพยพโยกย้ายของชาวกะเหรี่ยงสะกอและโปว์จากประเทศพม่าเข้ามาลี้ภัยอาศัยอยู่ในชุมชนหนองลูเป็นจำนวนมาก และเมื่อมีการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนหนองลูเดิมนั้นรัฐบาลได้จัดสรรที่อยู่อาศัย และที่ทำกินโดยรวมประชาชนเกือบทุกหมู่บ้านมาอยู่รวมกันที่หมู่ที่ 7 บ้านใหม่พัฒนาในปัจจุบัน อยู่ห่างจากบ้านเวียงเค็ดซึ่งเป็นชุมชนดั้งเดิมที่ตั้งอยู่ที่นั่นอยู่แล้วประมาณ 8 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีการอพยพประชาชนจากชุมชนอื่น ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมมาอยู่ที่ หมู่ที่ 4 บ้านห้วยกบ และหมู่ที่ 6 บ้านห้วยมาลัย เมื่อชุมชนเจริญขึ้นประชาชนในพื้นที่ได้มีการกระจายตั้งถิ่นฐานไปยังบริเวณใกล้เคียงเกิดชุมชนใหม่ คือ บ้านโมระซ่า บ้านซุแหละ และบ้านช่องลูซึ่งทั้งหมดอยู่ในเขตพื้นที่หมู่ที่ 5 ต.หนองลู พื้นที่ที่มีการตั้งชุมชนหนองลูในปัจจุบันนั้นสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลาดเอียง และที่ราบเป็นบางส่วนระหว่างแนวภูเขา ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ประชาชนส่วนมากประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวนอาชีพเสริมเลี้ยงสัตว์และประมงน้ำจืด ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจนโดยมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนน้อยกว่า 20,000 บาทต่อปี (คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (พชช) : 2545) ทั้งนี้ในการศึกษาสภาพของชุมชนหนองลู พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงซึ่งมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิตเฉพาะถิ่นของตนเอง เช่น การรำดงเป็นการละเล่นที่ใช้แสดงในงานประเพณีของท้องถิ่น การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอวเป็นการทอเครื่องนุ่งห่มแบบดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง นอกจากนี้ชุมชนหนองลูยังมีความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ หวายและไม้ไผ่ชนิดต่าง ๆ ดอกหญ้า พืชสมุนไพรพื้นถิ่น ปลาน้ำจืด และโดยเฉพาะฝ้ายไม้ ชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า “แบะสะ” เป็นฝ้ายชนิดยืนต้น ทนแล้ง ออกดอกออกผลตลอดปี (รูปที่ 2.5) นับได้ว่าเป็นพืชเฉพาะถิ่นที่อยู่ควบคู่กับวิถีการดำรงชีวิตของชาวกะเหรี่ยงนับแต่โบราณกาล แต่ในปัจจุบันปริมาณการปลูกฝ้ายไม้ของชาวบ้านลดลงเนื่องจากขาดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าและการผลิตด้ายฝ้ายแบบดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง

รูปที่ 2.5 ดอก ผล ปุยฝ้าย และต้นฝ้ายไม้ (แบะสะ)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยนำมาเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มีงานวิจัยดังนี้

เอกชัย เอื้อเพื่อ (2537 : 47 – 86) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้นำและการทำงานกลุ่ม สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพที่จำเป็นและความต้องการในการพัฒนาเสริมสร้างความเป็นผู้นำและการทำงานกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรและการตรวจสอบเอกสารหลักสูตร โดยพิจารณาสภาพปัญหาและความจำเป็น รวมทั้งคุณลักษณะที่ต้องการเสริมสร้างจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาและหน่วยฝึกอบรม กิจกรรม วิธีฝึกอบรม และวิธีประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมแล้วมีการตรวจสอบเอกสารหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรและประเมินหลักสูตร ดำเนินการในลักษณะการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ต้องการศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตร นำผลจากการทดลองใช้มาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูง โดยเฉพาะตัวหลักสูตรให้รัดกุมยิ่งขึ้นทั้งจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระและวิธีการฝึกอบรม

ผลการวิจัยได้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้นำและการทำงานเป็นกลุ่ม สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ประกอบด้วยองค์ประกอบของตัวหลักสูตรที่สำคัญ คือ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หัวข้อวิชาการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เนื้อหาการฝึกอบรม กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรมและวิธีประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยมีรายละเอียดจากองค์ประกอบต่าง ๆ ครอบคลุมการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้นำและการทำงานเป็นกลุ่ม สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ยึดหยุ่นได้ตามสภาพและกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม

องอาจ พงษ์พิสุทธิบุบผา (2541 : 52) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมผู้นำทางการเกษตรสำหรับนักเรียน โครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้พฤติกรรมผู้นำทางการเกษตรและข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในสภาพการณ์จริง และหาประสิทธิภาพหลักสูตรเพื่อปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามผลหลักสูตร เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลที่เกิดขึ้นจากผู้เข้าฝึกอบรม ได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริง และข้อมูลที่ได้นำมาปรับปรุงหลักสูตรให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมผู้นำทางการเกษตร สำหรับนักเรียนโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) ได้ความต้องการเสริมสร้างพฤติกรรมผู้นำทางการเกษตรในด้านการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร การแสวงหาความรู้ทางการเกษตร การประสานงานและความคิดริเริ่มสร้างสร้าง นำมาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบหลักสูตร ดังนี้ สภาพปัญหาและความจำเป็นในการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม สื่อ

วิธีการวัดและประเมินผล และเมื่อผ่านการฝึกอบรมและติดตามผลหลักสูตรผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมผู้นำทางการเกษตรเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากระดับเดิม

กฤษณีย์ อุทุมพร (2541 : 68) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างเครื่องมือสอบมาตรฐานฝีมือนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ระบบทวิภาคี มีกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับวางแผนพัฒนาหลักสูตร เป็นการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สํารวจข้อมูลเกี่ยวกับครู อาจารย์ และความจำเป็นในการฝึกอบรม เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการวางแผนสร้างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร ร่างโครงสร้างหลักสูตรและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร โดยการให้ความรู้ครู อาจารย์ผู้เป็นคณะกรรมการสร้างเครื่องมือสอบมาตรฐานฝีมือนักเรียนหลักสูตร ปวช. 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาและสถานประกอบการ และนำประสบการณ์ในการทำงานหรือการสอนมาประกอบการปฏิบัติงานสร้างเครื่องมือประเมินมาตรฐานฝีมือนักเรียน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตร โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ประเมินผลหลักสูตรทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินสถานะแวดล้อมหลักสูตร การประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินกระบวนการ และประเมินผลผลิต

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้หลักสูตรฝึกอบรมการสร้างเครื่องมือสอบมาตรฐานฝีมือนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ระบบทวิภาคี ซึ่งมีองค์ประกอบหลักสูตร ดังนี้ หลัก-การ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ วิธีการฝึกอบรมและกิจกรรม สื่อประกอบ การประเมินผล และระยะเวลาในการฝึกอบรม

สมศรี ทองนุช (2542 : 84 – 85) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นคนทันสมัยด้านจิตใจสำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ มีขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นคนทันสมัยด้านจิตใจ การสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาตามความต้องการของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา บัณฑิตสถาบันราชภัฏและหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร เป็นการร่างหลักสูตรให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่จำเป็นต้องเสริมสร้างที่สำรวจไว้จากขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรโดยการทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ และประเมินตามเกณฑ์ที่นิยาม

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เป็นการนำผลในขั้นตอนที่ 3 มาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้ได้หลักสูตรที่มีลักษณะสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะนำไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นคนทันสมัย ด้านจิตใจสำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ คือ ความเชื่อในความสามารถของมนุษย์ การเห็นคุณค่าในตนเองและลักษณะประชาธิปไตย ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมาประกอบด้วย ความเป็นมาของการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม สื่อและการประเมินผล

ข้อเพชร เบ้าเงิน (2545 : 106) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อจัดอันดับองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการร่างหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม โดยนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร รูปแบบการทดลองใช้ การสุ่มอย่างง่ายและแบ่งกลุ่มทดลองออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม โดยในแต่ละหน่วยประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ กิจกรรม และวิธีการฝึกอบรม เอกสารและสื่อ เวลากับความสำคัญของหน่วยการฝึกอบรม

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ความฉลาดทางอารมณ์ที่สมควรได้รับการเสริมสร้างให้มากขึ้นได้แก่ การรู้อารมณ์ตนเอง การประเมินตนเองได้ถูกต้องและความมั่นใจในตนเอง หลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วยหลักการ และเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมและโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นลักษณะ การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาความ ต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู และนำไปพัฒนาเป็น หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพสำหรับชุมชนหนองลู ประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ขั้นตอนการศึกษาความต้องการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชน หนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

3.1.1.1 ประชากร

1. ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ประชาน อบต. และกำนันตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 14 คน

2. ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ แกนนำผู้สูงอายุ แกนนำสตรี แกนนำเยาวชน ในหมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 12 คน

3.1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาความต้องการฝึกอบรมอาชีพ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ที่เป็นทางการ และผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด เลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจงจำนวน 8 คน โดยพิจารณาจากความสมัครใจและความพร้อมในการเข้าร่วมสนทนา กลุ่ม ดังรายนามต่อไปนี้

1. นางสาวศิริพร เสดวงชัย	ผู้นำชุมชนหมู่ 5 ต.หนองลู
2. นางคอย กฤษณาธาร	ผู้นำชุมชนหมู่ 5 ต.หนองลู
3. นายชนะแดน ถึงจอหอ	สมาชิก อบต. หมู่ 5 ต.หนองลู
4. นายพุทธชัย หลวงวิเศษ	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5 ต.หนองลู
5. นางปานจันทร์ วัชร	ผู้นำชุมชนหมู่ 4 ต.หนองลู
6. นางสาวศรีสำราญ ร้อยพงส์	ผู้นำชุมชนหมู่ 6 ต.หนองลู
7. นายคมกริช เจริญวงษา	ผู้นำชุมชนหมู่ 6 ต.หนองลู
8. นายสัมพันธ์ พิทักษ์ภูผา	ผู้นำชุมชนหมู่ 7 ต.หนองลู

3.1.2 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ

3.1.2.1 ประชากร

กลุ่มประชากรสำหรับขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้และประเมินผลหลักสูตร ได้แก่ ผู้แทนครัวเรือนในหมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 685 คน

3.1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้และประเมินผลหลักสูตร ได้แก่ ผู้แทนครัวเรือนในหมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากแต่ละหมู่บ้าน โดยพิจารณาจากความสมัครใจและความพร้อมในการเข้ารับการฝึกอบรม ดังรายนามต่อไปนี้

1. นางเพณี	สังขกมล	ราษฎร หมู่ที่ 7 บ้านใหม่พัฒนา
2. นางเย็นใจ	พิทักษ์ภูผา	ราษฎร หมู่ที่ 7 บ้านใหม่พัฒนา
3. นางพรทีนี	สังขกมล	ราษฎร หมู่ที่ 7 บ้านใหม่พัฒนา
4. นางก้อยก้อย	-	ราษฎร หมู่ที่ 5 บ้านช่องลู
5. นางศรีจันทร์	วะรา	ราษฎร หมู่ที่ 5 บ้านช่องลู
6. นางอัมพร	เสดวงชัย	ราษฎร หมู่ที่ 5 บ้านช่องลู
7. นางกิไล	วนาทิศนกุล	ราษฎร หมู่ที่ 5 บ้านซุแหละ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ขั้นตอนการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. ในชุมชนหนองลูมีทรัพยากรอะไรบ้าง
2. ชุมชนหนองลูมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอะไรบ้าง
3. อาชีพใดบ้างที่สามารถใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและผดุงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนซึ่งท่านอยากให้มีการฝึกอบรมให้แก่ประชาชนในชุมชนหนองลู

3.2.2 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

จากผลการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในชุมชนหนองลู ผู้นำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพโดยผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี การพัฒนาหลักสูตร ศึกษาข้อมูลและปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในงานอาชีพการทอผ้าพื้นกะเหรี่ยงด้วยฝักอเว ทำการสร้างและพัฒนาโครงร่างหลักสูตร ตามองค์ประกอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ชื่อของหลักสูตร
2. หลักการและเหตุผล
3. จุดมุ่งหมายหลักสูตร
4. เนื้อหาสาระ
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลหลักสูตร

โครงร่างหลักสูตรที่สร้างและพัฒนาขึ้นมา นำไปตรวจสอบหาคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปใช้ โดยผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร กำหนดประเด็นที่ต้องการให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ เขียนเป็นข้อคำถาม
2. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม พิจารณาว่าครอบคลุมประเด็นที่ควรตรวจสอบหรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบลักษณะของข้อคำถาม และความถูกต้อง ชัดเจนของภาษาที่ใช้

3. ปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะ

4. ดำเนินการขอหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรจากทางบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ซึ่งมีรายชื่อดังต่อไปนี้

4.1 ผศ. ดร. กานดา นาคะเวช จากคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร

4.2 ดร. ราชันย์ บุญธิมา จากสำนักวิจัยและประเมินผล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

4.3 นางสาวศิริพร เสดวงชัย จากคลินิกชุมชน โรงพยาบาล คริสเตียนแม่น้ำแควน้อย

5. นำแบบประเมินพร้อมโครงร่างหลักสูตรให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน พิจารณาให้คะแนนความสอดคล้อง (ภาคผนวก ข) ในแต่ละองค์ประกอบและนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Congruence) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ถ้ามีความคิดเห็นว่า สอดคล้อง ให้คะแนน +1

ถ้ามีความคิดเห็นว่า ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0

ถ้ามีความคิดเห็นว่า ไม่สอดคล้อง ให้คะแนน -1

จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาค่าความสอดคล้องจากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	คือ	คะแนนความคิดเห็น
	N	คือ	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ผลการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร พบว่า ค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 แสดงว่าโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันสูง หรือมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ

3.2.3 ขั้นตอนการประเมินผลการใช้หลักสูตร

3.2.3.1 การประเมินด้านปฏิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

เนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมใช้ภาษากะเหรี่ยงเป็นภาษาหลักในการสื่อสารและส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้แต่มีสามารถพูดสื่อสารภาษาไทยได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินด้านปฏิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (ภาคผนวก ง) มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดมีค่าเท่ากับ 5 จนถึงน้อยที่สุดมีค่าเท่ากับ 1 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการตามกระบวนการฝึกอบรม อาชีพ กำหนดประเด็นที่ต้องการให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ เขียนเป็นข้อสัมภาษณ์
2. นำแบบประเมินด้านปฏิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม พิจารณาว่าครอบคลุมหรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบลักษณะของข้อสัมภาษณ์ และความถูกต้องชัดเจนของภาษาที่ใช้
3. แก้ไข ปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะ
4. นำแบบประเมินที่ผ่านการแก้ไข ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ทำหนังสือเชิญในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรทั้ง 3 ท่านพิจารณาให้คะแนนความสอดคล้อง (ภาคผนวก ข) ของแบบประเมินด้านปฏิริยา และนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Congruence) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ถ้ามีความคิดเห็นที่ สอดคล้อง	ให้คะแนน	+1
ถ้ามีความคิดเห็นที่ ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	0
ถ้ามีความคิดเห็นที่ ไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	-1

จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาค่าความสอดคล้อง จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC	คือ ดัชนีความสอดคล้อง
R	คือ คะแนนความคิดเห็น
N	คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินปฏิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของ

แบบประเมินมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 แสดงว่าแบบประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความสอดคล้องกันสูง หรือมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ

3.2.3.2 การประเมินด้านการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1. การประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทักษะการปฏิบัติงาน คือ แบบสำรวจรายการมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (ภาคผนวก ง) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษากระบวนการการปฏิบัติงานอาชีพที่ทำการฝึกอบรม และปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิด้านการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยง เพื่อระบุพฤติกรรมหรือการกระทำที่สำคัญในการปฏิบัติงานอาชีพ

1.2 เขียนและจัดเรียงรายการกระทำหรือทักษะการปฏิบัติงานอาชีพตามลำดับก่อน-หลัง และกำหนดเกณฑ์น้ำหนักคะแนนทักษะในการปฏิบัติงานอาชีพ ดังนี้

คะแนน 3 คะแนน หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะในประเด็นที่ประเมินนั้นในระดับมาก

คะแนน 2 คะแนน หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะในประเด็นที่ประเมินนั้นในระดับปานกลาง

คะแนน 1 คะแนน หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะในประเด็นที่ประเมินนั้นในระดับน้อย

1.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม พิจารณาว่าครอบคลุมประเด็นของการประเมินหรือไม่ รวมทั้งความถูกต้องชัดเจนของภาษา และทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.4 นำแบบประเมินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ทำหนังสือเชิญในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรทั้ง 3 ท่านพิจารณาให้คะแนนความสอดคล้อง (ภาคผนวก ข) ของแบบประเมิน และนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Congruence) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ถ้ามีความคิดเห็นว่า สอดคล้อง ให้คะแนน +1

ถ้ามีความคิดเห็นว่า ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0

ถ้ามีความคิดเห็นว่า ไม่สอดคล้อง ให้คะแนน -1

จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาค่าความสอดคล้อง

จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	คือ ดัชนีความสอดคล้อง
	R	คือ คะแนนความคิดเห็น
	N	คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินทักษะมีค่าเท่ากับ 1.00 แสดงว่าแบบประเมินทักษะมีความสอดคล้องกันสูง หรือมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ

1.5 นำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ทำหน้าที่ประเมิน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.5.1 ผู้ที่สามารถทอผ้าได้จำนวน 1 คน ดำเนินการทอผ้าตามกระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยง

1.5.2 ผู้ประเมิน 2 คน สังเกตและประเมินการปฏิบัติงาน

1.5.3 นำข้อมูลของผู้ประเมินทั้งสองคนมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบอันดับของสเปียร์แมน ซึ่งมีสูตรในการหาดังนี้ (Ferguson อ้างใน ไพฑูรย์ ธรรมแสง, 2531: 4)

$$\rho = 1 - \frac{6 \sum D^2}{N(N^2 - 1)}$$

เมื่อ ρ = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หรือค่าความเชื่อมั่น

D = ความแตกต่างของอันดับ

N = จำนวนรายการที่ประเมิน

ผลการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น พบว่า ได้ค่าสหสัมพันธ์หรือค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินเท่ากับ 0.99

2. การประเมินผลงาน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินกระบวนการการปฏิบัติงาน คือ แบบจัดอันดับคุณภาพชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (ภาคผนวก ง) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผลงานของงานอาชีพที่ฝึกอบรม และปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิด้านการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงเพื่อระบุคุณลักษณะทางกายภาพที่บ่งชี้ถึงคุณภาพผลงานของงานอาชีพที่ฝึกอบรม

2.2 เขียนและจัดเรียงรายการคุณลักษณะทางกายภาพที่บ่งชี้ถึงคุณภาพผลงานของงานอาชีพที่ฝึกอบรม โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนการประเมินคุณลักษณะทางกายภาพที่บ่งชี้ถึงคุณภาพผลงานของงานอาชีพที่ฝึกอบรม ดังนี้

คะแนน 3 คะแนน หมายถึง คุณลักษณะที่ประเมิน คุณภาพดีมาก
 คะแนน 2 คะแนน หมายถึง คุณลักษณะที่ประเมิน คุณภาพพอใช้
 คะแนน 1 คะแนน หมายถึง คุณลักษณะที่ประเมินคุณภาพต้องปรับปรุง

2.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม พิจารณาว่าครอบคลุมประเด็นของการประเมินหรือไม่ รวมทั้งความถูกต้องชัดเจนของภาษา และทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.4 นำแบบประเมินผลงานที่ปรับปรุง แก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ทำหนังสือเชิญในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรจำนวนทั้ง 3 ท่านพิจารณาให้คะแนนความสอดคล้อง (ภาคผนวก ข) ของแบบประเมินผลงาน และนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Congruence) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ถ้ามีความคิดเห็นว่า สอดคล้อง	ให้คะแนน	+1
ถ้ามีความคิดเห็นว่า ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	0
ถ้ามีความคิดเห็นว่า ไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	-1

จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาค่าความสอดคล้องจากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC	คือ ดัชนีความสอดคล้อง
R	คือ คะแนนความคิดเห็น
N	คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินผลงานมีค่าเท่ากับ 1.00 แสดงว่าแบบประเมินผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสอดคล้องกันสูง หรือมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ

2.5 นำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ที่ทำหน้าที่ประเมิน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.5.1 นำชิ้นงาน 1 ชิ้นงานที่ได้จากการปฏิบัติงานในขั้นตอนการหาคุณภาพเครื่องมือสำหรับการประเมินด้านการปฏิบัติงาน

2.5.2 ผู้ประเมิน 2 คนประเมินชิ้นงาน

2.5.3 นำข้อมูลของผู้ประเมินทั้งสองคนมาหาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน โดยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบอันดับของสเปียร์แมน ซึ่งมีสูตรในการหา ดังนี้ (Ferguson อ้างใน ไพฑูริย์ ธรรมแสง, 2531: 4)

$$\rho = 1 - \frac{6 \sum D^2}{N(N^2 - 1)}$$

เมื่อ ρ = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หรือค่าความเชื่อมั่น

D = ความแตกต่างของอันดับ

N = จำนวนรายการที่ประเมิน

ผลการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น พบว่า ค่าสหสัมพันธ์หรือค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินเท่ากับ 0.97

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการศึกษาความต้องการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการศึกษาความต้องการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. เตรียมสถานที่ อุปกรณ์ วัสดุ และอาหารว่างสำหรับการสนทนากลุ่ม โดยใช้ห้องประชุมสำนักงานคริสตจักรภาค 16 เป็นสถานที่ประชุม ในวันที่ 17 ตุลาคม 2546 เวลา 09.00 – 12.00 น.
2. ส่งหนังสือเชิญการเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มให้ผู้นำชุมชน แจ้งกำหนดการและสถานที่ประชุมให้ผู้นำชุมชนที่ได้รับเลือกทราบก่อนการประชุมหนึ่งวันอีกครั้งหนึ่ง
3. ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม กล่าวต้อนรับ แจ้งวัตถุประสงค์การสนทนากลุ่ม และนำเข้าสู่การสนทนากลุ่มตามแนวคำถามแต่ละข้อ
4. หลังจากได้ชื่องานอาชีพแล้วให้สมาชิกในวงสนทนากลุ่มเขียนรายชื่ออาชีพทั้งหมดลงในกระดาษ และสมาชิกแต่ละคนกำหนดน้ำหนักคะแนนอาชีพแต่ละอาชีพในกระดาษของตนเอง โดยที่สมาชิกแต่ละคนมีคะแนน 10 คะแนนเมื่อรวมน้ำหนักคะแนนอาชีพของแต่ละคนแล้วต้องไม่เกิน 10 คะแนน
5. ผู้วิจัยรวบรวมกระดาษกำหนดน้ำหนักคะแนนอาชีพจากสมาชิก และทำการรวมน้ำหนักคะแนนแต่ละอาชีพ เรียงลำดับงานอาชีพที่มีคะแนนรวมจากมากไปน้อย นำเสนอให้สมาชิกทุกคนทราบ กล่าวขอบคุณสมาชิกและปิดประชุมการสนทนากลุ่ม

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

3.3.2.1 การเขียนเอกสารหลักสูตร ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลในการเขียนเอกสารหลักสูตร โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงที่ได้ทำหนังสือเชิญจากทางบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3.3.2.2 การนำหลักสูตรไปใช้

1. ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากชุมชนหนองลู จำนวน 7 คน พิจารณาจากผู้ที่ไม่ใช่ทอผ้าไม่เป็น มีความสมัครใจและสามารถสื่อสารภาษาไทยได้ รวมทั้งแจ้งกำหนดการและข้อปฏิบัติตลอดช่วงการฝึกอบรม ซึ่งการฝึกอบรมดำเนินการในช่วงวันที่ 26 เมษายน 2547 ถึง 1 พฤษภาคม 2547 เวลา 9.00 – 15.00 น. เครื่องมือ อุปกรณ์ในการฝึกอบรมอาชีพสั่งทำภายในชุมชนจำนวน 7 ชุด และเตรียมวัสดุที่จำเป็นต้องใช้ตลอดช่วงการฝึกอบรม

2. สถานที่ในการฝึกอบรม คือ โรงฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาเด็กพิการแสงเทียน

3. แจ้งกำหนดการให้วิทยากรซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงที่ทำหนังสือเชิญจากทางคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการประเมินผลการใช้หลักสูตร

3.3.3.1 การประเมินด้านปฏิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ

การรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการของการประเมินด้านปฏิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ชี้แจง ทำความเข้าใจผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการรับการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

2. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์และทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3.3.3.2 การประเมินด้านการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ

1. การประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพที่ฝึกอบรม

การรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการของการประเมินการเรียนรู้ในด้านทักษะการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1.1 ชี้แจง ทำความเข้าใจผู้ประเมิน ในการใช้เครื่องมือประเมินกระบวนการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติงานอาชีพตามกระบวนการ และผู้ประเมิน 2 คน ดำเนินการประเมิน

1.3 เมื่อเสร็จสิ้นการประเมิน ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมเครื่องมือจากผู้ประเมินแต่ละคนเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

2. การประเมินผลงาน

การรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการของการประเมินการเรียนรู้ในด้านคุณภาพผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 ชี้แจง ทำความเข้าใจผู้ประเมิน ในการใช้เครื่องมือประเมินผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2.2 ผู้ประเมิน 2 คนดำเนินการประเมินผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2.3 เมื่อเสร็จสิ้นการประเมิน ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมเครื่องมือจากผู้ประเมินแต่ละคนเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการประเมินผลการใช้หลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการประเมินด้านปฏิบัติการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการประเมินด้านปฏิบัติการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. เมื่อผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบข้อสัมภาษณ์

2. ทำการรวมน้ำหนักคะแนนในแต่ละข้อคำถาม และคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลมาเทียบกับเกณฑ์

3. กำหนดค่าการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยน้ำหนักระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินการฝึกอบรมในแต่ละประเด็น โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในประเด็นนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นในประเด็นนั้นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นในประเด็นนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นในประเด็นนั้นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นในประเด็นนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3.4.2.1 การประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ การวิเคราะห์ข้อมูลใน

ในขั้นตอนการประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. เมื่อผู้วิจัยรวบรวมแบบประเมินจากผู้ประเมินครบทั้งหมด ทำการรวมคะแนนการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคน และหาคะแนนเฉลี่ยรวม

2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมด มาเทียบกับเกณฑ์

3. กำหนดค่าการแปลความหมายค่าเฉลี่ยรวมการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.00 หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะ

การปฏิบัติงานอาชีพในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะ

การปฏิบัติงานอาชีพในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะ

การปฏิบัติงานอาชีพในระดับน้อย

3.4.2.2 การประเมินผลงาน การวิเคราะห์ข้อมูลในในขั้นตอนผลงานที่ได้จาก

การปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. เมื่อผู้วิจัยรวบรวมแบบประเมินจากผู้ประเมินครบทั้งหมด ทำการรวมคะแนนผลงานจากการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและหาคะแนนเฉลี่ยรวม

2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมด มาเทียบกับเกณฑ์

3. กำหนดค่าการแปลความหมายค่าเฉลี่ยรวมของผลงานผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.00 หมายถึง คุณภาพของผลงานนั้นดีมาก

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง คุณภาพของผลงานนั้นพอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง คุณภาพของผลงานนั้นต้องปรับปรุง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู และนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพสำหรับชุมชนหนองลู และทำการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ จากการดำเนินงานตามขั้นตอนการวิจัย ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู

จากการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู โดยการสนทนากลุ่มของผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 8 คน ได้งานอาชีพและผลการกำหนดน้ำหนักคะแนนอาชีพของสมาชิกที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มและลำดับความต้องการ แสดงได้ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงชื่ออาชีพ น้ำหนักคะแนน และคะแนนรวม

ชื่ออาชีพ	สมาชิกคนที่ / และน้ำหนักคะแนน								คะแนนรวม	ลำดับความต้องการ
	1	2	3	4	5	6	7	8		
1. เครื่องดื่มสมุนไพร	1	1	2	2	2	1	3	1	13	3
2. หน่อไม้อัด	1	1	1	1	1	2	1	2	10	5
3. การทอผ้าพื้นบ้าน กะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว	4	2	3	1	3	3	1	2	19	1
4. เครื่องจักสาน กะเหรี่ยง	2	3	2	2	1	2	2	3	17	2
5. ผลิตภัณฑ์น้ำพริก กะเหรี่ยง	1	1	1	1	2	1	1	1	9	6
6. ชุดรับแขกไม้ไผ่	1	2	1	3	1	1	2	1	12	4

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ลำดับความต้องการอาชีพที่จะทำการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน ในชุมชนหนองลู ลำดับแรก การทอผ้าพื้นกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว ลำดับที่สอง เครื่องจักสานกะเหรี่ยง ลำดับที่สาม เครื่องดื่มสมุนไพร ลำดับต่อมาชุดรับแขกไม้ไผ่ หน่อไม้อัด และผลิตภัณฑ์น้ำพริก กะเหรี่ยงตามลำดับ ดังนั้นในการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพครั้งนี้ จึงกำหนดการทอผ้า พื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว มาสร้างและพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมฝึกอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อนำไปฝึกอบรมให้แก่ประชาชนในชุมชนหนองลูต่อไป

4.2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

จากผลการสนทนากลุ่มในขั้นตอนการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู ได้งานอาชีพการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอวเป็นลำดับ ความต้องการอันดับแรกที่มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มต้องการให้มีการฝึกอบรมให้แก่ประชาชนในชุมชน และผู้วิจัยนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ ซึ่งมีรายละเอียดตามองค์ประกอบหลักสูตรดังต่อไปนี้

1. ชื่อของหลักสูตร

ชื่อของหลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชนหนองลู คือ “หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว”

2. หลักการและเหตุผล

ชุมชนหนองลูเป็นชุมชนหนึ่งในอำเภอสังขละบุรี ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ซึ่งมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะท้องถิ่น การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอวนับได้ว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นอีกประเภทหนึ่ง que แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนหนองลูที่สืบทอดต่อกันมา จากการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ ชุมชนหนองลูเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อน ประชาชนในชุมชนประสบกับปัญหาที่ทำกิน และขาดรายได้ในครัวเรือน รวมทั้งขาดการส่งเสริมการสร้างงานภายในชุมชนอย่างจริงจัง จึงเป็นเหตุให้เยาวชนในชุมชนหนองลูเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับส่วนใหญ่จะออกจากชุมชนไปทำงานในตัวเมือง ส่งผลสืบเนื่องทำให้ประชาชนในชุมชนหนองลูขาดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว ซึ่งภูมิปัญญาด้านการทอผ้าของท้องถิ่นนี้หากมีการจัดฝึกอบรม และส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพของประชาชนภายในชุมชนอย่างต่อเนื่องแล้ว ก็จะสามารถสร้างงานภายในชุมชนทำเป็นอาชีพเสริมและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนได้

3. จุดมุ่งหมายหลักสูตร

เพื่อฝึกอบรมประชาชนในชุมชนหนองลูให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

4. เนื้อหาวิชาของหลักสูตร

เนื้อหาวิชาของหลักสูตรการฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 3 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้ายฝ้ายและกระบวนการเตรียมด้ายก่อนทอ หน่วยที่ 2 กระบวนการเตรียมด้ายต้นและด้ายพุ่ง หน่วยที่ 3 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว หัวข้อวิชาในแต่ละหน่วย มีดังต่อไปนี้

หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้ายฝ้ายและกระบวนการเตรียมด้ายก่อนทอ

หัวข้อวิชาที่ 1.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้ายฝ้าย

เนื้อหาสาระ 1.1.1 ประเภทของด้ายฝ้าย

1.1.2 คุณลักษณะทางกายภาพของด้ายฝ้าย

1.1.3 คุณสมบัติของด้ายฝ้าย

หัวข้อวิชาที่ 1.2 กระบวนการเตรียมด้าย

เนื้อหาสาระ 1.2.1 วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือม้วนด้าย

1.2.2 การม้วนด้าย

หน่วยที่ 2 กระบวนการเตรียมด้ายต้นและด้ายพุ่ง

หัวข้อวิชาที่ 2.1 กระบวนการเตรียมด้ายต้น

เนื้อหาสาระ 2.1.1 วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือเตรียมด้ายต้น

2.1.2 การประกอบเครื่องมือเตรียมด้ายต้น

2.1.3 การปั่นด้ายต้น

หัวข้อวิชาที่ 2.2 กระบวนการเตรียมด้ายพุ่ง

เนื้อหาสาระ 2.2.1 วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือเตรียมด้ายพุ่ง

2.2.2 การปั่นด้ายพุ่ง

หน่วยที่ 3 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

หัวข้อวิชาที่ 3.1 การเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

เนื้อหาสาระ 3.1.1 การผูกกึ่งกับหลักยึดและการผูกกึ่งกับเอว

3.1.2 การปลดกึ่ง

หัวข้อวิชาที่ 3.2 ปฏิบัติการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

เนื้อหาสาระ 3.2.1 การยกด้ายบนและด้ายล่าง

3.2.2 การสอดด้ายพุ่ง การกระแทกฟืมไม้ และการคงความกว้างหน้าผ้า

หัวข้อวิชาที่ 3.3 คุณภาพของผ้าทอพื้นบ้านกะเหรี่ยง

เนื้อหาสาระ คุณลักษณะทางกายภาพที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของผ้าทอพื้นบ้านกะเหรี่ยง

1. การนำหลักสูตรไปใช้

1.1 สถานที่ฝึกอบรม

สถานที่ฝึกอบรมควรเป็นอาคารที่เปิดโล่ง แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก และผนังอาคารสามารถเตรียมที่ผูกกึ่งที่พอเพียงกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.2 วัสดุ อุปกรณ์ฝึกอบรม

วัสดุที่ใช้ในการฝึกอบรมทอผ้า คือ วัสดุเส้นด้าย และอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว ได้แก่

1.2.1 ชุดอุปกรณ์เตรียมด้าย ได้แก่ จอกวอดเค

1.2.2 ชุดอุปกรณ์เตรียมด้ายพุ่งและด้ายต้น ได้แก่ หลีอูซุ ถ่าเบอะ ทะลู
ซอลอซ่อ เตอบีซ่อ เตอบีโซ่ แนนหมื่อโบ และกลู้

1.2.3 ชุดอุปกรณ์ทอผ้า ได้แก่ หย่อแซ่ว ถ่าโซ่โบ หน่อทะเปะ หน่อทะดิ
หน่อแซะ และซ่อหย่อซุ

1.3 วิธีการฝีกอบรม

วิธีการฝีกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้การใช้การประสมประสานเทคนิค วิธีการ
ฝีกอบรม เช่น การบรรยาย การสาธิต การปฏิบัติและการสอนงาน

1.4 วิทยากรและผู้เข้ารับการฝีกอบรม

วิทยากรฝีกอบรมควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในกระบวนการ
ทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูก สามารถสื่อสารภาษาถิ่นของท้องถิ่นนั้นได้ หลักสูตรฝีกอบรมนี้
เป็นหลักสูตรการทอผ้าพื้นฐาน ดังนั้นผู้เข้ารับการฝีกอบรมควรเป็นคนที่ทอผ้าไม่เป็นหรือไม่เคย
ทอผ้ามาก่อน ไม่มีโรคประจำตัวที่เกี่ยวกับอวัยวะภายในช่องท้อง

6. การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรฝีกอบรมอาชีพการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว
แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

6.1 การประเมินด้านปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝีกอบรม

6.2 การประเมินด้านความรู้ของผู้เข้ารับการฝีกอบรม

6.2.1 การประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝีกอบรม

6.2.2 การประเมินผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพ

4.2 ผลการประเมินการใช้หลักสูตรฝีกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

4.2.1 ผลการประเมินด้านปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝีกอบรม

การประเมินด้านปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝีกอบรมเป็นการศึกษาความคิดเห็นของ
ผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตร วิทยากร สถานที่จัดฝีกอบรม ระยะเวลาการฝีกอบรม วิธีการฝีก อบรม
และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝีกอบรม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างชนิดมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ ได้ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝีกอบรมที่มีต่อการดำเนินการ
ฝีกอบรมในภาพรวมแต่ละด้าน และตามรายด้าน แสดงผลได้ดัง

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น/
ความเหมาะสมจำแนกเป็นรายด้านตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ

ด้าน	n = 7		ระดับความคิดเห็น/ ความเหมาะสม
	\bar{X}	S.D.	
1. หลักสูตรฝึกอบรม	4.50	0.28	มากที่สุด
2. วิทยากรฝึกอบรม	4.67	0.11	มากที่สุด
3. สถานที่จัดฝึกอบรม	4.21	0.39	มาก
4. ระยะเวลาการฝึกอบรม	4.90	0.16	มากที่สุด
5. วิธีการฝึกอบรม	4.81	0.18	มากที่สุด
6. วัสดุ อุปกรณ์การฝึกอบรม	4.48	0.18	มาก
รวม	4.60	0.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการดำเนินการฝึกอบรมในภาพรวมแต่ละด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 4.50$) วิทยากรฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.67$) ระยะเวลาการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.90$) วิธีการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.81$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด สถานที่จัดฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.21$) และวัสดุ อุปกรณ์การฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.48$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก / เหมาะสมมากตามลำดับ ในภาพของความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการฝึกอบรมอาชีพ ($\bar{X} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

รายการสัมภาษณ์	n = 7		ระดับความคิดเห็น /ความเหมาะสม
	\bar{X}	S.D.	
1. หลักสูตรที่ฝึกอบรมครั้งนี้ตรงกับความต้องการของท่าน	5.00	0.00	มากที่สุด
2. หน่วยเรียนที่อยู่ในหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้ตรงกับความต้องการของท่าน	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับค้าย้ายและกระบวนการเตรียมค้าย	4.14	0.90	มาก
4. ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านกระบวนการเตรียมค้ายต้นและค้ายพุ่ง	4.29	0.76	มาก
5. ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านกระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว	4.14	0.90	มาก
6. เวลาในการฝึกอบรมหน่วยเรียนที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับค้าย้ายและกระบวนการเตรียมค้าย มีความเหมาะสม	4.86	0.38	มากที่สุด
7. เวลาในการฝึกอบรมหน่วยเรียนที่ 2 กระบวนการเตรียมค้ายต้นและค้ายพุ่ง มีความเหมาะสม	3.57	0.79	มาก
8. เวลาในการฝึกอบรมหน่วยเรียนที่ 3 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว มีความเหมาะสม	4.71	0.76	มากที่สุด
9. สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม มีความเหมาะสม	4.29	0.76	มาก
10. ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรม เป็นประโยชน์ต่อท่านในการทำอาชีพเสริม	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.50	0.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพที่มีต่อด้านหลักสูตรที่ฝึกอบรม พบว่า หลักสูตร ($\bar{X} = 5.00$) หน่วยเรียน ($\bar{X} = 5.00$) เวลาในหน่วยเรียนที่ 1 ($\bar{X} = 4.86$) เวลาในหน่วยเรียนที่ 3 ($\bar{X} = 4.71$) และประโยชน์ในการทำอาชีพเสริม ($\bar{X} = 5.00$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด /เหมาะสมมากที่สุด ความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับค้าย้ายและกระบวนการเตรียมค้าย ($\bar{X} = 4.14$) ด้านกระบวนการเตรียมค้ายต้นและค้ายพุ่ง ($\bar{X} = 4.29$) ด้านกระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว ($\bar{X} = 4.14$) เวลาที่

ใช้ในการฝึกอบรมในหน่วยที่ 2 ($\bar{X} = 3.57$) และสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.29$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก / เหมาะสมมากตามลำดับ ในภาพรวมด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 4.50$) ผู้เข้ารับฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความเหมาะสมของ
วิทยากรฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ

รายการสัมภาษณ์	n = 7		ระดับความคิดเห็น /ความเหมาะสม
	\bar{X}	S.D.	
1. วิทยากรที่ทำการฝึกอบรมมีความรอบรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา	5.00	0.00	มากที่สุด
2. วิทยากรที่ทำการฝึกอบรมมีความความสามารถในการใช้อุปกรณ์และสื่อ	5.00	0.00	มากที่สุด
3. วิทยากรที่ทำการฝึกอบรมมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
4. วิทยากรที่ทำการฝึกอบรมมีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ	4.57	0.53	มากที่สุด
5. วิทยากรที่ทำการฝึกอบรมจัดลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	4.43	0.53	มาก
6. การตอบคำถามของวิทยากรที่ทำการฝึกอบรมมีความชัดเจน	4.14	0.38	มาก
7. วิทยากรที่ทำการฝึกอบรมควบคุมเวลาในการนำเสนอมีความเหมาะสม	4.57	0.53	มากที่สุด
รวม	4.67	0.11	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพที่มีต่อวิทยากรฝึกอบรม พบว่า ความรอบรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 5.00$) ความสามารถในการใช้อุปกรณ์และสื่อ ($\bar{X} = 5.00$) ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ($\bar{X} = 5.00$) เทคนิคการนำเสนอ ($\bar{X} = 4.57$) และการควบคุมเวลาในการนำเสนอ ($\bar{X} = 4.57$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด การจัดลำดับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.43$) และการตอบคำถามของวิทยากร ($\bar{X} = 4.14$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก / เหมาะสมมากตามลำดับ ในภาพรวมด้านวิทยากรฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.67$) ผู้เข้ารับฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความเหมาะสมของสถานที่ที่จัดฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ

รายการสัมภาษณ์	n = 7		ระดับความคิดเห็น / ความเหมาะสม
	\bar{X}	S.D.	
1. สิ่งแวดล้อมในสถานที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.29	0.49	มาก
2. โรงฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาเด็ก “แสงเทียน” ที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.14	0.38	มาก
รวม	4.21	0.39	มาก

จากตารางที่ 4.5 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อด้านสถานที่ฝึกอบรม พบว่า สิ่งแวดล้อมในสถานที่ฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.29$) และสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.14$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก / เหมาะสมมาก ในภาพรวมด้านสถานที่ ($\bar{X} = 4.21$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก / เหมาะสมมาก

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความเหมาะสมของช่วงระยะเวลาที่จัดฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ

รายการสัมภาษณ์	n = 7		ระดับความคิดเห็น / ความเหมาะสม
	\bar{X}	S.D.	
1. เดือนที่กำหนดไว้ในกำหนดการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ช่วงวันที่กำหนดไว้ในกำหนดการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.71	0.49	มากที่สุด
3. ช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในกำหนดการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.90	0.16	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อด้านระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม พบว่า เดือนที่จัดฝึกอบรม ($\bar{X} = 5.00$) ช่วงวันที่ฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.71$) และ ช่วงเวลาที่จัดฝึกอบรม ($\bar{X} = 5.00$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด ในภาพรวมด้านระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความเหมาะสมของวิธีการฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

รายการสัมภาษณ์	n = 7		ระดับความคิดเห็น / ความเหมาะสม
	\bar{X}	S.D.	
1. วิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรมในหน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับค่ายผ้าและกระบวนการเตรียมค่าย มีความเหมาะสม	4.86	0.38	มากที่สุด
2. วิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรมในหน่วยที่ 2 กระบวนการเตรียมด้านต้นและค่ายพุง มีความเหมาะสม	4.57	0.53	มากที่สุด
3. วิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรมในหน่วยที่ 3 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว มีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.81	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อด้านวิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรม พบว่า วิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรมในหน่วยที่ 1 ($\bar{X} = 4.86$) วิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรมในหน่วยที่ 2 ($\bar{X} = 4.57$) และวิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรมในหน่วยที่ 3 ($\bar{X} = 5.00$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด ในภาพรวมด้านวิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.81$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความเหมาะสมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

รายการสัมภาษณ์	n = 7		ระดับความคิดเห็น / ความเหมาะสม
	\bar{X}	S.D.	
1. วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมหน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับค่ายฝ้ายและกระบวนการเตรียมค่าย มีความเพียงพอเหมาะสม	5	0.00	มากที่สุด
2. วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมหน่วยที่ 2 กระบวนการเตรียมค่ายต้นและค่ายฟุ้ง มีความเพียงพอเหมาะสม	3.43	0.50	มาก
3. วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมหน่วยที่ 3 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว มีความเพียงพอเหมาะสม	5	0.00	มากที่สุด
รวม	4.81	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.8 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม พบว่า วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมในหน่วยที่ 1 ($\bar{X} = 5.00$) และ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมในหน่วยที่ 3 ($\bar{X} = 5.00$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมในหน่วยที่ 2 ($\bar{X} = 3.43$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก / เหมาะสมมาก ในภาพรวมด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.81$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด

4.3.2 ผลการประเมินด้านการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

4.3.2.1. ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ แสดงได้ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทักษะการปฏิบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

รายการประเมิน	n = 7		ระดับทักษะการปฏิบัติ
	\bar{X}	S.D.	
1. การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการเตรียมม้วนด้าย	2.71	0.49	มาก
2. การม้วนด้าย	2.29	0.59	ปานกลาง
3. การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการเตรียมด้ายต้น	2.07	0.73	ปานกลาง
4. การพันด้ายต้น	1.93	0.73	ปานกลาง
5. การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการเตรียมด้ายพุ่ง	2.71	0.26	มาก
6. การพันด้ายพุ่ง	2.36	0.63	ปานกลาง
7. การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว	2.71	0.49	มาก
8. การประกอบกี่ผูกเอว	1.93	0.61	ปานกลาง
9. การผูกกี่และปลดกี่	1.93	0.84	ปานกลาง
10. การยกด้ายบนและด้ายล่าง	2.07	0.84	ปานกลาง
11. การสอดด้ายพุ่ง การลงพิมพ์ไม้ และการลงหน้ากว้างของผ้า	1.86	0.90	ปานกลาง
รวม	2.23	0.33	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การประเมินทักษะการปฏิบัติงาน ด้านการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการเตรียมม้วนด้าย ($\bar{X} = 2.71$) การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการเตรียมการเตรียมด้ายพุ่ง ($\bar{X} = 2.71$) และการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว ($\bar{X} = 2.71$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก การม้วนด้าย ($\bar{X} = 2.29$) ด้านการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการเตรียมด้ายต้น ($\bar{X} = 2.07$) การพันด้ายต้น ($\bar{X} = 1.93$) การพันด้ายพุ่ง ($\bar{X} = 2.36$) การประกอบกี่ผูกเอว ($\bar{X} = 1.93$) การผูกกี่และปลดกี่ ($\bar{X} = 1.93$) การยกด้ายบนและด้ายล่าง ($\bar{X} = 2.07$) การสอดด้ายพุ่งการลงพิมพ์ไม้และ

การคองหน้ากว้างผ้า ($\bar{X} = 1.86$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และในภาพรวม ($\bar{X} = 2.23$) ทักษะการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง

4.3.2.2. ผลการประเมินผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
การประเมินผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ ได้ผลลัพธ์ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับคุณภาพคุณลักษณะผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

รายการประเมิน	n = 7		ระดับคุณภาพ
	\bar{X}	S.D.	
1. ความแน่นของเนื้อผ้า	1.86	0.65	พอใช้
2. ความเรียบของผืนผ้า	2.50	0.76	ดีมาก
3. ความสะอาดของเนื้อผ้า	2.36	0.85	พอใช้
4. ลักษณะปลายผ้า	1.64	0.63	พอใช้
5. ลักษณะขอบผ้า	1.29	0.39	ปรับปรุง
6. ความคงที่ของหน้ากว้างผ้า	1.50	0.50	พอใช้
7. ขนาดหน้ากว้างผ้า	2.50	0.65	ดีมาก
8. ขนาดความยาวของผ้า	2.50	0.65	ดีมาก
รวม	2.31	0.52	พอใช้

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การประเมินผลงานที่ได้จากทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ ด้านความเรียบของผืนผ้า ($\bar{X} = 2.50$) ขนาดหน้ากว้างผ้า ($\bar{X} = 2.50$) และขนาดความยาวของผ้า ($\bar{X} = 2.50$) มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ด้านความแน่นของเนื้อผ้า ($\bar{X} = 1.86$) ความสะอาดของเนื้อผ้า ($\bar{X} = 2.36$) ลักษณะปลายผ้า ($\bar{X} = 1.64$) และความคงที่ของหน้ากว้างผ้า ($\bar{X} = 1.50$) มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ ด้านลักษณะขอบผ้า ($\bar{X} = 1.29$) มีคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ในภาพรวม ($\bar{X} = 2.23$) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคุณภาพผลงานอยู่ในระดับพอใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู และนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพสำหรับชุมชนหนองลู ประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

5.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.2.1 ขั้นตอนการศึกษาความต้องการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

1. ประชากร

1.1 ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ปรธาณ อบต. และกำนันตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 14 คน

1.2 ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ แกนนำผู้สูงอายุ แกนนำสตรี แกนนำเยาวชน ในหมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 12 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาความต้องการฝึกอบรมอาชีพ ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ และผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 8 คน โดยพิจารณาจากความสมัครใจและความพร้อมในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

5.1.2.2 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ

1. ประชากร

กลุ่มประชากรสำหรับขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้และประเมินผลหลักสูตร ได้แก่ ผู้แทนครัวเรือนในหมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 685 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้และประเมินผลหลักสูตร ได้แก่ ผู้แทนครัวเรือนในหมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากแต่ละหมู่บ้าน โดยพิจารณาจากผู้ที่ไม่เป็นและไม่มีความสมัครใจ

5.1.3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขต พื้นที่ชุมชนหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 8 คน เพื่อกำหนดงานอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของชุมชน และจัดลำดับงานอาชีพที่ต้องการฝึก อบรมในชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 คือ งานอาชีพที่ต้องการฝึกในลำดับแรกมาพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรม และทำการหาคุณภาพหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตร รายละเอียดหัวข้อวิชาและสื่อ ก่อนนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยทำการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินปฏิกริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อด้านหลักสูตร วิทยากรฝึกอบรม สถานที่จัดฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม และวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม เป็นการศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสร้างชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทำการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านประเมินความสอดคล้องภายในองค์ประกอบต่าง ๆ ของเครื่องมือก่อนนำไปใช้

2. การประเมินด้านการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การประเมินด้านการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งออกเป็น

2.1 การประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ ในขั้นตอนการประเมินนี้เป็นการประเมินทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม โดยใช้แบบสำรวจรายการชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ตรวจสอบทักษะการปฏิบัติงานอาชีพตามกระบวนการของงานอาชีพที่ฝึกอบรม ซึ่งก่อนนำไปใช้ทำการหาคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องภายในของเครื่องมือ และผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่านที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพที่ฝึกอบรม นำไปทดลองใช้กับประชาชน 1 คนในชุมชนหนองลูที่ทอผ้าเป็นอยู่แล้ว และหาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน

2.2 การประเมินผลงาน ในขั้นตอนการประเมินนี้เป็นการประเมินผลงานที่ได้การปฏิบัติงานอาชีพ ใช้แบบจัดอันดับคุณภาพชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ตรวจสอบคุณลักษณะที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพที่ฝึกอบรม ซึ่งก่อนนำไปใช้ทำการหาคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องภายในของเครื่องมือ และผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่านซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินผลงาน นำไปทดลองใช้โดยพิจารณาผลงานของประชาชนในชุมชนหนองลูที่ทำสำเร็จแล้ว และหาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน

5.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ ประกอบด้วย

5.1.4.1 เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู คือ ประเด็นคำถามจำนวน 3 ข้อที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ได้แก่

1. ในชุมชนหนองลูมีทรัพยากรอะไรบ้าง
2. ชุมชนหนองลูมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอะไรบ้าง
3. อาชีพใดบ้างที่สามารถใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและผดุงรักษา เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนซึ่งท่านอยากให้มีการฝึกอบรมให้แก่ประชาชนในชุมชน

5.1.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการสร้างและพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการสร้างและพัฒนาโครงร่างหลักสูตร คือ หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว ซึ่งมีองค์ประกอบหลักสูตรประกอบด้วย ชื่อหลักสูตร จุดมุ่งหมายหลักสูตร เนื้อหาวิชาของหลักสูตร การนำไปใช้และการประเมินหลักสูตร

5.1.4.3 เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการประเมินหลักสูตร

1. แบบประเมินปฏิกริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพที่มีต่อหลักสูตร

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพที่มีต่อวิทยากร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพที่มีต่อสถานที่จัดฝึกอบรม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพที่มีต่อระยะเวลาการฝึกอบรม

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพที่มีต่อวิธีการฝึกอบรม

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพที่มีต่อวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม

2. แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เครื่องมือมีลักษณะเป็นสำรวจรายการชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 11 ข้อ

3. แบบประเมินผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เครื่องมือมีลักษณะเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 8 ข้อ

5.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขต พื้นที่ชุมชนหนองลู

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู ผู้วิจัยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ขอหนังสือเชิญผู้นำชุมชนที่จะเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

2. ดำเนินการสนทนากลุ่มในวันที่ 17 ตุลาคม 2546 เวลา 09.00–12.00 น. โดยใช้ห้องประชุมสำนักงานคริสตจักรภาค 16 หมู่ 5 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีเป็นสถานที่ประชุม

3. ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นพิธีกรในการดำเนินการสนทนากลุ่ม และรวบรวมและประมวลข้อมูลตามวัตถุประสงค์

5.1.5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว ผู้วิจัยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการร่างหลักสูตร กำหนดรายละเอียดหัวข้อวิชาและสื่อ

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล และปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ในชุมชนที่มีความเชี่ยวชาญการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยง เกี่ยวกับขั้นตอน กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

1.2 ผู้วิจัยปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิในการกำหนดและเขียนเนื้อหาสาระ รายละเอียดหัวข้อวิชาและสื่อ

1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิสาธิตขั้นตอนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอวและผู้วิจัยทำการถ่ายภาพและรวบรวมสร้างเป็นสื่อการสอน

2. ขั้นตอนการประเมินคุณภาพหลักสูตรก่อนนำไปใช้

2.1 ผู้วิจัยติดต่อบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ขอนหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตรและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยง รวมจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพร่างหลักสูตร รายละเอียดหัวข้อวิชาและสื่อ

2.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อส่งร่างหลักสูตร รายละเอียดหัวข้อวิชาและสื่อ พร้อมแบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ และขอความร่วมมือในการส่งคืนแบบประเมินทางไปรษณีย์หรือให้ผู้วิจัยไปรับด้วยตนเอง

5.1.5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการทดลองใช้และประเมินผล หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ ผู้วิจัยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 ศึกษารายละเอียด ขั้นตอน กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยง และดำเนินการร่างแบบประเมินประสิทธิภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ และแบบประเมินผลงาน

1.2 ผู้วิจัยติดต่อบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ขอนหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพร่างหลักสูตร รายละเอียดหัวข้อวิชาและสื่อ

1.3 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อส่งเครื่องมือ พร้อมแบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ และขอความร่วมมือในการส่งคืนแบบประเมินทางไปรษณีย์ หรือให้ผู้วิจัยไปรับด้วยตนเอง

2. ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตร

2.1 ขั้นตอนการประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการดำเนินการหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2.2 ขั้นตอนการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นการประเมินด้านทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ และผลงานจากการปฏิบัติงานอาชีพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่านทำหน้าที่ประเมิน ผู้วิจัยชี้แจงทำความเข้าใจแบบประเมินให้แก่ผู้ประเมินทั้งสองคนเข้าใจตรงกัน และเมื่อสิ้นสุดการประเมิน ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมแบบประเมินด้วยตนเอง

5.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อด้านหลักสูตร วิทยากร สถานที่จัดฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม และวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอเป็นภาพรวมทั้ง 6 ด้าน เสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในประเด็นนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นในประเด็นนั้นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นในประเด็นนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นในประเด็นนั้นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นในประเด็นนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.00 หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ
ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ
ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ
ในระดับน้อย

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการ
ฝึกอบรม วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เสนอในรูปของตาราง
ประกอบคำบรรยาย โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.00 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 1.49 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

5.1.7 ผลการวิจัย

5.1.7.1 การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในชุมชน
หนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

การศึกษาดูความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของประชาชนในชุมชนหนองลู
พบว่า อาชีพที่ต้องการฝึกอบรมนั้น ได้แก่ การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

5.1.7.2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
งานอาชีพที่นำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรสำหรับฝึกอบรม คือ หลักสูตรการทอผ้า
พื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว องค์ประกอบหลักสูตรประกอบด้วยชื่อหลักสูตร จุดมุ่งหมาย
หลักสูตร เนื้อหาวิชาของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร

5.1.7.3 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม

1. การประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นการศึกษาความคิดเห็น
ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตร จากการศึกษา พบว่า ในด้าน
หลักสูตรฝึกอบรม วิทยากรฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม
มีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด สถานที่ฝึกอบรมและวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้
ในการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก / เหมาะสมมากตามลำดับ

2. การประเมินด้านการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2.1 การประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

พบว่า ในด้านการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเตรียมม้วนด้าย การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเตรียมด้ายพุ่ง และการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับการเตรียมด้ายต้น การม้วนด้าย การพันด้ายต้น การพันด้ายพุ่ง การประกอบกี่ผูกเอว การผูกกี่และปลดกี่ การยกด้ายบนและด้ายล่าง และการสอดด้ายพุ่งการลงพิมพ์ไม้และการทอหน้ากว้างผ้า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และในภาพรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติงานอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 การประเมินผลงาน

การประเมินผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ด้านความเรียบของผืนผ้า ขนาดหน้ากว้างผ้า และขนาดความยาวของผ้า มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ด้านความแน่นของเนื้อผ้า ความสะอาดของเนื้อผ้า ลักษณะปลายผ้า และความคงที่ของหน้ากว้างผ้ามีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ ด้านลักษณะขอบผ้า มีคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง และในภาพรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคุณภาพผลงานอยู่ในระดับพอใช้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 อภิปรายผลขั้นตอนของการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพของ

ประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

จากการสนทนากลุ่ม สมาชิกที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้กำหนดงานอาชีพการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงเป็นลำดับความต้องการแรกที่ต้องการให้มีการฝึกอบรมในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน (มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2545) [Online] และสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งในชุมชนหนองลูยังมีทรัพยากร ฝ้ายไม้ที่ชาวบ้านปลูกไว้ตามบริเวณบ้านหลังเหลื่ออยู่บ้าง สามารถส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทำการเพาะปลูกเพื่อการอนุรักษ์ฝ้ายพื้นถิ่นชนิดนี้ อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอวอันเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของ ชุมชนที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ซึ่งในปัจจุบันผู้ที่สามารถทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอวได้นั้นมีจำนวนน้อย บางหมู่บ้านไม่มีการทอผ้าด้วยกี่ผูกเอวอีกแล้ว ชนรุ่นหลังไม่รู้จักและไม่มีการสืบทอดภูมิปัญญาเหล่านี้ แต่ในปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงในชุมชนยังมีการนุ่งห่มชุดกะเหรี่ยงเนื่องในวาระโอกาสพิเศษต่าง ๆ หรืองานบุญประเพณีของชุมชน เครื่องแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันส่วนมากก็จะหาซื้อกันในตลาด ที่มีการ

ผลิตเป็นจำนวนมากด้วยเครื่องจักรหรือที่กระตุก ซึ่งด้อยคุณค่าในชิ้นงานและขาดเอกลักษณ์ที่แท้จริงของงานผ้าทอกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิม ดังนั้นการฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยที่ผูกเอวจึงเป็นอีกหนทางหนึ่งในการอนุรักษ์เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนและสามารถส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนที่มีความสนใจเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อนำไปทำเป็นอาชีพเสริมรายได้ภายในครัวเรือนและนำไปสู่การรวมกลุ่มอาชีพ และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ประจำท้องถิ่นในอนาคตต่อไป

5.2.2 อภิปรายผลการประเมินหลักสูตร

5.2.2.1 อภิปรายผลการประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การประเมินด้านปฏิกิริยาเป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตร ซึ่งพบว่า ในด้านหลักสูตร วิทยากรฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึก อบรม วิธีการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด สถานที่ฝึกอบรมและวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก / เหมาะสมมาก และในภาพรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด / เหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนใจ และสมัครใจตั้งแต่ต้นที่จะเข้ารับการฝึกอบรม และวิทยากรที่มาฝึกอบรมเป็นผู้สูงอายุในชุมชนซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในด้านการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยที่ผูกเอว อีกทั้งสามารถสื่อสารภาษาถิ่นกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทุกคน จึงสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ช่วงระยะเวลาฝึกอบรมก็เป็นช่วงที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่างเว้นจากภาระงานต่าง ๆ รวมทั้งการจัดเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ที่พอเพียงกับผู้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน ดังนั้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพจึงมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรเป็นไปในทางบวกมากที่สุด

5.2.2.2 อภิปรายผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1. การประเมินด้านทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ ผลการประเมินทักษะ

การปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ด้านการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเตรียมม้วนด้าย การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเตรียมด้ายพุ่ง และการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยที่ผูกเอว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติงานในระดับมาก ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยกระบวนการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่กล่าวถึงไม่ยุ่งยากซับซ้อนผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพสามารถทำความเข้าใจและเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ได้โดยง่าย ในส่วนของการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเตรียมด้ายต้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะในระดับปานกลาง ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยขั้นตอนดังกล่าวต้องมีการประกอบชิ้นส่วนอุปกรณ์หลายชิ้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องรู้จักและจำตำแหน่งของชิ้นส่วนแต่ละชิ้นซึ่งต้องใช้เวลาในการฝึก หากแต่ว่าในการฝึกอบรม

ขั้นตอนดังกล่าวจำกัดเวลาในการฝึกอบรม ในส่วนของกระบวนการมัดน้าย การพันด้ายต้น การพันด้ายพุ่ง การประกอบที่ผูกเอว การผูกที่และปลดที่ การยกด้ายบนและด้ายล่าง การสอดด้ายพุ่ง การลงพิมไม้และการคงหน้ากว้างผ้าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยกระบวนการเหล่านี้ต้องอาศัยเวลาฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานจึงจะเกิดทักษะความชำนาญในแต่ละกระบวนการดังกล่าว แต่ในภาพรวมแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติงานอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง หากว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องที่บ้านก็จะสามารถพัฒนาทักษะความชำนาญในกระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยที่ผูกเอวได้ดียิ่งขึ้น

2. การประเมินด้านผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพ ผลการ

ประเมินผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพ พบว่า ในด้านความเรียบของผืนผ้า ขนาดหน้ากว้างผ้า และขนาดความยาวของผ้า มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้ก็อาจเนื่องด้วยในการฝึกอบรมได้มีการใช้วัสดุเส้นด้ายที่มีคุณภาพ เส้นด้ายมีขนาดสม่ำเสมอและผู้เข้ารับการฝึกอบรมกำหนดความกว้างและความยาวของผ้าที่จะทอตามความถนัดและตามความต้องการของตน ในด้านความแน่นของเนื้อผ้า ความสะอาดของเนื้อผ้า ลักษณะปลายผ้า และความคงที่ของหน้ากว้างผ้า มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถทำความเข้าใจรวมทั้งสามารถฝึกควบคุมคุณภาพของคุณลักษณะเหล่านี้ได้ง่าย ในส่วนลักษณะขอบผ้า มีคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ทั้งนี้ก็อาจเนื่องด้วยลักษณะขอบผ้าขึ้นอยู่กับความสม่ำเสมอของน้ำหมักมือในการดั่งด้ายพุ่ง และโดยส่วนมากแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคุ้นเคยกับการทำงานหนักในไร่นา ดังนั้นการประคองเส้นด้ายและน้ำหมักมือในการดั่งเส้นด้ายจึงไม่สม่ำเสมอจึงส่งผลต่อลักษณะขอบผ้าที่ทอ และในภาพรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคุณภาพผลงานอยู่ในระดับพอใช้ ถ้าหากว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการทออย่างต่อเนื่องจนเกิดความเคยชินแล้วก็จะสามารถควบคุมคุณภาพของผลงานให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้นได้

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมอาชีพในลำดับที่ถัดลงมาจาก การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยที่ผูกเอว คือ เครื่องจักสานกะเหรี่ยง เครื่องดัดสมุนไพร ชูศรีรับแขกไม้ไผ่ หน่อไม้อัด และผลิตภัณฑ์น้ำพริกกะเหรี่ยงตามลำดับ เป็นงานอาชีพที่สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน หน่วยงานในระดับท้องถิ่น หรือองค์กรพัฒนาที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดฝึกอบรมให้แก่ประชาชนในชุมชนหนองลูเพื่อเป็นทางเลือกเพิ่มขึ้นในการทำอาชีพเสริมภายในชุมชน

2. ควรมีการส่งเสริมการตั้งกลุ่มอาชีพทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยที่ผู้ทอในแต่ละหมู่บ้าน รวมทั้งให้ความรู้ในการพัฒนารูปแบบและคุณภาพผ้าทอให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดจนกระทั่งสามารถยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่นำออกไปจำหน่ายในตลาดภายนอกชุมชนได้

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดฝึกอบรมการผลิตผ้าฝ้ายด้วยกรรมวิธีแบบดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง โดยใช้วัตถุดิบพันธุ์ฝ้ายพื้นถิ่นของชาวกะเหรี่ยง
2. ควรมีการศึกษารวบรวมและจัดฝึกอบรมการย้อมสีผ้าฝ้ายด้วยกรรมวิธีแบบดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง โดยใช้วัตถุดิบธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน
3. ควรมีการศึกษารวบรวมลายผ้าทอพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในประเทศไทย
4. ควรมีการจัดฝึกอบรมการทอผ้าลายพื้นบ้านกะเหรี่ยงให้แก่ผู้ที่มีพื้นฐานการทอผ้ากะเหรี่ยงด้วยที่ผู้ทอ
5. ควรมีการจัดฝึกอบรมการประยุกต์งานผ้าทอพื้นบ้านกะเหรี่ยงผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบและประโยชน์ใช้สอยที่หลากหลาย

บรรณานุกรม

- กระทรวงมหาดไทย. 2545. **หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์**. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaitambon.com/Provinces/Kanchanaburi.htm>
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ (ร.ส.พ.)
- เกษม จรินโท. ม.ป.ป. **เทคนิคการฝึกอบรม**. สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. เอกสารอัดสำเนา.
- โกวิท ประวาลพุกษ์ และ สมศักดิ์ สีนุระเวชช์. 2523. **การประเมินในชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช
- กฤษณีย์ อุทุมพร. 2541. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างเครื่องมือสอบมาตรฐานฝีมือนักเรียน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ระบบทวิภาคี.” ปรินิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท. 2545. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หมู่ 4 ต.หนองตู อ.สังขละบุรี. จ.กาญจนบุรี**. เอกสารอัดสำเนา.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท. 2545. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หมู่ 5 ต.หนองตู อ.สังขละบุรี. จ.กาญจนบุรี**. เอกสารอัดสำเนา.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท. 2545. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หมู่ 6 ต.หนองตู อ.สังขละบุรี. จ.กาญจนบุรี**. เอกสารอัดสำเนา.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท. 2545. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หมู่ 7 ต.หนองตู อ.สังขละบุรี. จ.กาญจนบุรี**. เอกสารอัดสำเนา.
- เครือวัลย์ ล้อมภิกชาติ. 2531. **หลักการและเทคนิคการจัดการฝึกอบรมและการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : สยามการพิมพ์.
- ช่อเพชร เบ้าเงิน. 2545. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร.” ปรินิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดารา ทีปะปาล. 2521. **การศึกษากับการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

- ทองสุข วันแสน. 2537. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่สำหรับประชาชน
ในชนบท. ปรินูญนิพนธ์การศึกษาคุณภักดิ์บัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ที่ว่า การอำเภอสังขละบุรี. ป.ป.ป. อำเภอสังขละบุรี. กาญจนบุรี : เอกสารอัดสำเนา.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. 2529. การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อักษร-
บัณฑิต.
- พนิชดา วีระชาติ. 2543. การฝึกอบรมกับการพัฒนาอาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- ไพฑูริย์ ธรรมแสง. 2531. “การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย.” วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา. 7(8) : 4
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2545. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน : นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่ง
ผลิตภัณฑ์. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://mail.kku.ac.th/~onrthe/knowledge.htm>
- . 2545. แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นโดยประชาชนมีส่วนร่วม “หนึ่งตำบลหนึ่ง
ผลิตภัณฑ์”. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://mail.kku.ac.th/~onrthe/tumbol1.doc>
- . 2545. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<http://mail.kku.ac.th/~onrthe/tumbol1.doc>
- โยธิน แสงวดี. 2541. “การสนทนากลุ่ม” หน้า 139 – 150. เล่มที่ 2 ใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์.
รวมบทความทางวิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร อาวะกุล. 2537. การฝึกอบรม คู่มือฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- วิชัย คิสสระ. 2535. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. 2542. การพัฒนาหลักสูตรสถานที่ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : เซ็นเตอร์ คิสต์ฟ-
เวอรี่.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2525. พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และโยธิน แสงวดี. 2531. การสนทนากลุ่ม : เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพจาก
การวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุและการเปลี่ยนแปลงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ :
พิมพ์ลักษณ์.
- สงัด อุทรานันท์. 2528. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ :
- สมศรี ทองนุช. 2542. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นคนทันสมัย
ด้านจิตใจสำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ.” ปรินูญนิพนธ์การ
ศึกษาคุณภักดิ์บัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมคิด บางโม. 2545. เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิทย์พัฒน์
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545. นโยบายรัฐบาล. [Online].
เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaigov.go.th/policy/pt-3.htm>

- องอาจ พงษ์พิสุทธิบุบผา. 2541. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมผู้นำทางการเกษตรสำหรับนักเรียนโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.).” ปรินิพนธ์การศึกษาคุฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพรรณ พรสีมา. 2537. เทคนิคการฝึกอบรมทางเทคโนโลยีทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารอัดสำเนา.
- อุ้นนรินทร์ ลิ้มไพบูลย์. 2521. ประมวลเทคนิคการฝึกอบรม. ศูนย์ข้าราชการพลเรือน, สำนักงานข้าราชการพลเรือน.
- เอกชัย เอื้อเฟื้อ. 2537. “การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำและด้านการทำงานเป็นกลุ่ม สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.” ปรินิพนธ์การศึกษาคุฎีบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญผู้นำชุมชนเข้าร่วมสนทนากลุ่ม
หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยง
หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตร

ที่ ศธ 0524.04/ 1239

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

15 ตุลาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญร่วมสนทนากลุ่ม

เรียนเชิญ

ด้วย นายตฤณรัช ฐระวร นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน อาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” และนายตฤณรัช ฐระวร จะจัดประชุมในลักษณะ สนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อพิจารณาผลการวิจัยเรื่องดังกล่าว คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมประชุมดังกล่าวในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ในวันที่ 17 ตุลาคม 2546 เวลา 09.00-12.00 น. ณ ห้องประชุมสำนักงาน คริสตจักรภาค 16 แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2326-4325

ที่ ศธ 0524.04 / 1117

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒๙ มีนาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสอนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยง

เรียน

ด้วย นายตฤณวัช ฐระวร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี”

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดียิ่ง จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสอนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี

กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

๔

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3264325

ที่ ศธ 0524.04 / 1150

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒๖ มีนาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงเพื่อการวิจัย
เรียน -

ด้วย นายตฤณรัช ฐระวร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อ้าเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี”

คณะกรรมการอุดมศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี

กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3264325

ภาคผนวก ข

แบบประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร

แบบประเมินความสอดคล้องของรายละเอียดหัวข้อวิชาและสื่อ

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะ

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินผลงาน

แบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของร่างหลักสูตรฝึกอบรมฉบับนี้ ว่ามีความสอดคล้องกันกับองค์ประกอบอื่น ๆ หรือไม่ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
1	หลักการและเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมกับหน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้ายฝ้ายและกระบวนการเตรียมด้ายก่อนทอ
3	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมกับหน่วยที่ 2 กระบวนการเตรียมด้ายด้นและด้ายพุ่ง
4	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมกับหน่วยที่ 3 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว
5	หน่วยที่ 1 กับหัวข้อวิชาที่ 1.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้ายฝ้าย
6	หน่วยที่ 1 กับหัวข้อวิชาที่ 1.2 กระบวนการเตรียมด้ายก่อนทอ
7	หน่วยที่ 2 กับหัวข้อวิชาที่ 2.1 กระบวนการเตรียมด้ายด้น
8	หน่วยที่ 2 กับหัวข้อวิชาที่ 2.2 กระบวนการเตรียมด้ายพุ่ง
9	หน่วยที่ 3 กับหัวข้อวิชาที่ 3.1 การผูกและปลดกั๊
10	หน่วยที่ 3 กับหัวข้อวิชาที่ 3.2 ปฏิบัติการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว
11	หน่วยที่ 3 กับหัวข้อวิชาที่ 3.3 คุณภาพของผ้าทอพื้นบ้านกะเหรี่ยง
12	หน่วยที่ 1 กับวิธีการฝึกอบรม
13	หน่วยที่ 2 กับวิธีการฝึกอบรม
14	หน่วยที่ 3 กับวิธีการฝึกอบรม
15	การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะ.....

แบบประเมินความสอดคล้องของรายละเอียดหัวข้อวิชาและสื่อ

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของร่างแผนการสอนตามหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้า
พื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยที่ผูกเอาฉบับนี้ว่า มีความสอดคล้องกันกับองค์ประกอบอื่น ๆ หรือไม่ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
1	หัวข้อวิชาที่ 1.1 กับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
2	หัวข้อวิชาที่ 1.2 กับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
3	หัวข้อวิชาที่ 2.1 กับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
4	หัวข้อวิชาที่ 2.2 กับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
5	หัวข้อวิชาที่ 3.1 กับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
6	หัวข้อวิชาที่ 3.2 กับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
7	หัวข้อวิชาที่ 3.3 กับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
8	หัวข้อวิชาที่ 1.1 กับเนื้อหาสาระ
9	หัวข้อวิชาที่ 1.2 กับเนื้อหาสาระ
10	หัวข้อวิชาที่ 2.1 กับเนื้อหาสาระ
11	หัวข้อวิชาที่ 2.2 กับเนื้อหาสาระ
12	หัวข้อวิชาที่ 3.1 กับเนื้อหาสาระ
13	หัวข้อวิชาที่ 3.2 กับเนื้อหาสาระ
14	หัวข้อวิชาที่ 3.3 กับเนื้อหาสาระ
15	หัวข้อวิชาที่ 1.1 กับสื่อ
16	หัวข้อวิชาที่ 1.2 กับสื่อ
17	หัวข้อวิชาที่ 2.1 กับสื่อ
18	หัวข้อวิชาที่ 2.2 กับสื่อ
19	หัวข้อวิชาที่ 3.1 กับสื่อ
20	หัวข้อวิชาที่ 3.2 กับสื่อ
21	หัวข้อวิชาที่ 3.3 กับสื่อ
22	หัวข้อวิชากับวิธีการประเมินผลระหว่างฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะ.....

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ว่ามีความสอดคล้องกันกับวัตถุประสงค์ของการประเมินและองค์ประกอบอื่น ๆ หรือไม่ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่าน

วัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตร วิทยากร สถานที่จัดฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม และวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม

ข้อ	รายการสัมภาษณ์	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
	วัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ กับรายการสัมภาษณ์ในตอนที่ 1			
1	หลักสูตรที่ฝึกอบรมครั้งนี้ตรงกับความต้องการของท่าน
2	ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้ายฝ้ายและกระบวนการเตรียมด้าย
3	ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านกระบวนการเตรียมด้ายต้นและด้ายพุ่ง
4	ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านกระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว
5	เวลาในการฝึกอบรมหน่วยเรียนที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้ายฝ้ายและกระบวนการเตรียมด้าย มีความเหมาะสม
6	เวลาในการฝึกอบรมหน่วยเรียนที่ 2 กระบวนการเตรียมด้ายต้นและด้ายพุ่ง มีความเหมาะสม
7	เวลาในการฝึกอบรมหน่วยเรียนที่ 3 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว มีความเหมาะสม
8	สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม มีความเหมาะสม
9	ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรม เป็นประโยชน์ต่อท่านในการทำอาชีพเสริม

ข้อ	รายการสัมภาษณ์	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
วัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ กับรายการสัมภาษณ์ในตอนที่ 2				
1	วิทยากรที่ทำการฝึกอบรมมีความรอบรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา
2	วิทยากรที่ทำการฝึกอบรมมีความสามารถในการใช้อุปกรณ์และสื่อ
3	วิทยากรที่ทำการฝึกอบรมมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้
4	วิทยากรที่ทำการฝึกอบรมมีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ
5	วิทยากรที่ทำการฝึกอบรมจัดลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม
6	การตอบคำถามของวิทยากรที่ทำการฝึกอบรมมีความชัดเจน
7	วิทยากรที่ทำการฝึกอบรมควบคุมเวลาในการนำเสนอมีความเหมาะสม
วัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ กับรายการสัมภาษณ์ในตอนที่ 3				
1	สิ่งแวดล้อมในสถานที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม
2	โรงฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาเด็ก “แสงเทียน” ที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม
วัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ กับรายการสัมภาษณ์ในตอนที่ 4				
1	เดือนที่กำหนดไว้ในกำหนดการฝึกอบรมมีความเหมาะสม
2	ช่วงวันที่กำหนดไว้ในกำหนดการฝึกอบรมมีความเหมาะสม
3	ช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในกำหนดการฝึกอบรมมีความเหมาะสม

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะ

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของแบบประเมินทักษะฉบับนี้ ว่ามีความสอดคล้องกันกับวัตถุประสงค์ของการประเมินและองค์ประกอบอื่น ๆ หรือไม่ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่าน

วัตถุประสงค์การประเมินทักษะ

เพื่อประเมินทักษะการปฏิบัติงานตามกระบวนการของงานอาชีพที่ฝึกอบรม

ข้อ	รายการตรวจสอบ	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
	วัตถุประสงค์การประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ กับรายการตรวจสอบ			
1	การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับการเตรียมม้วนด้าย
2	การม้วนด้าย
3	การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเตรียมด้ายต้น
4	การพันด้ายต้น
5	การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับการเตรียมด้ายพุ่ง
6	การพันด้ายพุ่ง
7	การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยง ด้วยกี่ผูกเอว
8	การประกอบกี่ผูกเอว
9	การผูกกี่และปลดกี่
10	การยกด้ายบนและด้ายล่าง
11	การสอดด้ายพุ่งและลงพืม ไม้และการคงความกว้าง หน้าผ้า

ข้อเสนอแนะ.....

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินผลงาน

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของแบบประเมินผลงานฉบับนี้ ว่ามีความสอดคล้องกันกับวัตถุประสงค์ของการประเมินและองค์ประกอบอื่น ๆ หรือไม่ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่าน

วัตถุประสงค์การประเมินผลงาน

เพื่อประเมินคุณลักษณะทางกายภาพที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพที่ฝึกอบรม

ข้อ	คุณลักษณะทางกายภาพที่ประเมิน	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
	วัตถุประสงค์การประเมินผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพกับคุณลักษณะที่ประเมิน			
1	ความแน่นของเนื้อผ้า
2	ความเรียบของผืนผ้า
3	ความสะอาดของเนื้อผ้า
4	ลักษณะปลายผ้า
5	ลักษณะขอบผ้า
6	ความคงที่ของหน้ากว้างผ้า
7	ขนาดหน้ากว้างผ้า
8	ขนาดความยาวของผ้า
	คุณลักษณะทางกายภาพที่ประเมินกับเกณฑ์การพิจารณาระดับคะแนน			
9	ความแน่นของเนื้อผ้า
10	ความเรียบของผืนผ้า
11	ความสะอาดของเนื้อผ้า
12	ลักษณะปลายผ้า
13	ลักษณะขอบผ้า
14	ความคงที่ของหน้ากว้างผ้า
15	ขนาดหน้ากว้างผ้า
16	ขนาดความยาวของผ้า

ข้อเสนอแนะ.....

ภาคผนวก ค

หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว
รายละเอียดหัวข้อวิชาและสื่อที่ใช้ในหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ

หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ “การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว”

1. หลักการและเหตุผล

ชุมชนหนองลูเป็นชุมชนหนึ่งในอำเภอสังขละบุรี ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ซึ่งมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะท้องถิ่น การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอวนับได้ว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นอีกประเภทที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนหนองลูที่สืบทอดต่อกันมา จากการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ ชุมชนหนองลูเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อน ประชาชนในชุมชนประสบกับปัญหาที่ทำกิน และขาดรายได้ในครัวเรือน รวมทั้งขาดการส่งเสริมการสร้างงานภายในชุมชนอย่างจริงจัง จึงเป็นเหตุให้เยาวชนในชุมชนหนองลูเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับส่วนใหญ่จะออกจากชุมชนไปทำงานในตัวเมือง จึงเป็นผลสืบเนื่องทำให้ประชาชนในชุมชนหนองลูขาดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว ซึ่งภูมิปัญญาด้านการทอผ้าของท้องถิ่นนี้หากมีการจัดฝึกอบรม และส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพของประชาชนภายในชุมชนอย่างต่อเนื่องแล้ว ก็จะสามารถสร้างงานภายในชุมชนทำเป็นอาชีพเสริมและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนได้

2. จุดมุ่งหมายหลักสูตร

เพื่อฝึกอบรมประชาชนในชุมชนหนองลูให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในกระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

3. เนื้อหาวิชาของหลักสูตร

เนื้อหาวิชาของหลักสูตรการฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 3 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้ายฝ้ายและกระบวนการเตรียมด้ายก่อนทอ หน่วยที่ 2 กระบวนการเตรียมด้ายต้นและด้ายพุ่ง หน่วยที่ 3 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว หัวข้อวิชาในแต่ละหน่วย มีดังต่อไปนี้

หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้ายฝ้ายและกระบวนการเตรียมด้ายก่อนทอ

หัวข้อวิชาที่ 1.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้ายฝ้าย

เนื้อหาสาระ 1.1.1 ประเภทของด้ายฝ้าย

1.1.2 คุณลักษณะทางกายภาพของด้ายฝ้าย

1.1.3 คุณสมบัติของด้ายฝ้าย

หัวข้อวิชาที่ 1.2 กระบวนการเตรียมด้าย

เนื้อหาสาระ 1.2.1 วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือม้วนด้าย

1.2.2 การม้วนด้าย

หน่วยที่ 2 กระบวนการเตรียมด้ายต้นและด้ายพุ่ง

หัวข้อวิชาที่ 2.1 กระบวนการเตรียมด้ายต้น

เนื้อหาสาระ 2.1.1 วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือเตรียมด้ายต้น

2.1.2 การประกอบเครื่องมือเตรียมด้ายต้น

2.1.3 การพันด้ายต้น

หัวข้อวิชาที่ 2.2 กระบวนการเตรียมด้ายพุ่ง

เนื้อหาสาระ 2.2.1 วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือเตรียมด้ายพุ่ง

2.2.2 การพันด้ายพุ่ง

หน่วยที่ 3 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

หัวข้อวิชาที่ 3.1 การเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

เนื้อหาสาระ 3.1.1 การผูกกี่กับหลักยึดและการผูกกี่กับเอว

3.2.2 การปลดกั๊

หัวข้อวิชาที่ 3.2 ปฏิบัติการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

เนื้อหาสาระ 3.2.1 การยกด้ายบนและด้ายล่าง

3.2.2 การสอดด้ายพุ่ง การกระแทกฟืมไม้ และการคงความกว้างหน้าผ้า

หัวข้อวิชาที่ 3.3 คุณภาพของผ้าทอพื้นบ้านกะเหรี่ยง

เนื้อหาสาระ คุณลักษณะทางกายภาพที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของผ้าทอพื้นบ้านกะเหรี่ยง

4. การนำหลักสูตรไปใช้

4.1 สถานที่ฝึกอบรม

สถานที่ฝึกอบรมควรเป็นอาคารที่เปิดโล่ง แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก และผนังอาคารสามารถเตรียมที่ผูกกี่ที่พอเพียงกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

4.2 วัสดุ อุปกรณ์ฝึกอบรม

วัสดุที่ใช้ในการฝึกอบรมทอผ้า คือ วัสดุเส้นด้าย และอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว ได้แก่

4.2.1 ชุดอุปกรณ์เตรียมด้าย ได้แก่ จอกวอด

4.2.2 ชุดอุปกรณ์เตรียมด้ายพุ่งและด้ายต้น ได้แก่ หลื่อหุ่ย ถ่าเบอะ ทะลู ซอลอ-

ข้อ เตอบีข้อ เตอบีข้อ แนหมือโบ และกั๊

4.2.3 ชุดอุปกรณ์ทอผ้า ได้แก่ ห่อแจว ถ้ำโซโบ หน่อตะแปะ หน่อตะติ หน่อ
แชะ และข้อห่อชู

4.3 วิธีการฝีกอบรม

วิธีการฝีกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ควรใช้การผสมผสานเทคนิค วิธีการ
ฝีกอบรม เช่น การบรรยาย การสาธิต การปฏิบัติและสอนงาน

4.4 วิทยากรและผู้เข้ารับการฝีกอบรม

วิทยากรฝีกอบรมควรเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในกระบวนการทอผ้าพื้นบ้าน
กะเหรี่ยงด้วยที่ผูก สามารถสื่อสารภาษาถิ่นของท้องถิ่นนั้นได้ หลักสูตรฝีกอบรมนี้เป็นหลักสูตร
การทอผ้าพื้นฐาน ดังนั้นผู้เข้ารับการฝีกอบรมควรเป็นคนที่ทอผ้าไม่เป็นหรือไม่เคยทอผ้ามาก่อน
ไม่มีโรคประจำตัวที่เกี่ยวกับอวัยวะภายในช่องท้อง

5. การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรฝีกอบรมอาชีพการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยที่ผูกแวง ออก
เป็น 2 ด้าน ดังนี้

- 5.1 การประเมินด้านปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝีกอบรม
- 5.2 การประเมินด้านการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝีกอบรม
 - 5.2.1 การประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพของผู้เข้ารับการฝีกอบรม
 - 5.2.2 การประเมินผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพ

รายละเอียดหัวข้อวิชาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ
“การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว”

หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้ายฝ้ายและกระบวนการเตรียมด้ายก่อนทอ

หัวข้อวิชาที่ 1.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้ายฝ้าย

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถบอกประเภทของด้ายฝ้ายได้
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถบอกคุณลักษณะทางกายภาพของด้ายฝ้ายได้
3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถบอกคุณสมบัติของด้ายฝ้ายได้

เนื้อหาสาระ

1.1.1 ประเภทของด้ายฝ้าย

ด้ายฝ้ายที่นำมาใช้ทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงในปัจจุบัน แบ่งตามลักษณะการผลิตของด้ายฝ้ายออกเป็น 3 ประเภท คือ ด้ายฝ้ายปั่นมือ ด้ายฝ้ายดืบและด้ายฝ้ายเกลียว ด้ายฝ้ายปั่นมือเป็นด้ายฝ้ายดั้งเดิมชาวกะเหรี่ยงซึ่งผลิตด้วยเครื่องมือที่อาศัยแรงงานฝีมือเป็นหลัก ส่วนด้ายฝ้ายอีกสองประเภคนั้นผลิตด้วยเครื่องจักรจากโรงงานผลิตเส้นด้าย

1.1.2 คุณลักษณะทางกายภาพของด้ายฝ้าย

คุณลักษณะทางกายภาพของด้ายฝ้ายทั้งสามประเภท ซึ่งสามารถสังเกตด้วยตาเปล่าได้นั้น ได้แก่ ลักษณะสีเส้นด้าย ลักษณะเส้นด้าย ลักษณะผิวสัมผัสและขนาดเส้นด้าย

1.1.3 คุณสมบัติของด้ายฝ้าย

คุณสมบัติของด้ายฝ้ายทั้งสามประเภทที่ผู้ใช้สามารถทดสอบและสังเกตถึงความแตกต่างของด้ายฝ้ายแต่ละประเภทได้นั้น ได้แก่ การนำไปย้อมสีทดสอบคุณสมบัติในการดูดซึมสีหรือของเหลว และการดึงทดสอบความยืดหยุ่นของเส้นด้าย

สื่อ

ใบความรู้ที่ 1.1.1 ใบความรู้ที่ 1.1.2 และใบความรู้ที่ 1.1.3

วิธีการฝึกอบรม

การบรรยาย

การประเมินผล

การซักถาม

**รายละเอียดหัวข้อวิชาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ
“การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว”**

หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับด้ายฝ้ายและกระบวนการเตรียมด้ายก่อนทอ

หัวข้อวิชาที่ 1.2 กระบวนการเตรียมด้าย

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเตรียมด้ายได้
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถม้วนด้ายได้

เนื้อหาสาระ

1.2.1 วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการม้วนด้าย

วัสดุสำหรับการม้วนด้าย ได้แก่ ใจด้าย เศษกระดาษสำหรับทำแกนด้ายม้วน อุปกรณ์ม้วนด้ายแบบดั้งเดิมชาวกะเหรี่ยงนั้นจะใช้ไม้ไผ่เป็นวัสดุหลักในการประดิษฐ์อุปกรณ์ม้วนด้ายที่เรียกว่า “จอกวอ” ซึ่งประกอบด้วยก้านจอกวอ กระบองจอกวอ และฐานหรือแกนจอกวอ

1.2.2 การม้วนด้าย

การม้วนด้ายเริ่มจากการนำใจด้ายสวมลงไปที่ยอกวอ หากจุดเริ่มต้นของเส้นด้าย ปกติจะผูกติดกับเชือกแบ่งเส้นด้าย และนำเส้นด้ายมาพันรอบแกนด้ายซึ่งเป็นเศษกระดาษพับหรือขยำเป็นลักษณะก้อนกลม การพันจะพันทับกันไปมาจนกว่าด้ายจะหมดใจ ลักษณะม้วนด้ายที่ดีนั้นจะมีลักษณะเป็นก้อนกลม แน่นแข็งไม่หลุดลุ่ยง่าย

สื่อ

ใบความรู้ที่ 1.2.1 และ ใบความรู้ที่ 1.2.2

วิธีการฝึกอบรม

การบรรยาย	การสาธิต
การสอนงาน	การปฏิบัติ

การประเมินผล

การซักถาม	
การสังเกต	

รายละเอียดหัวข้อวิชาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ
“การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว”

หน่วยที่ 2 กระบวนการเตรียมด้ายต้นและด้ายพุ่ง

หัวข้อวิชาที่ 2.1 กระบวนการเตรียมด้ายต้น

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเตรียมด้ายต้นได้
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถพันด้ายต้นได้

เนื้อหาสาระ

2.1.1 วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเตรียมด้ายต้น

อุปกรณ์สำหรับการเตรียมด้ายต้น ประกอบด้วย ถ้ำเบอะ เป็นลักษณะไม้ไผ่ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 – 3 นิ้ว ยาวประมาณ 4 – 6 เมตร บนถ้ำไม้ไผ่เจาะรูสำหรับเสียบอุปกรณ์ประกอบ ซึ่งได้แก่ ซอลอช่อ เตอบีช่อ แหนมือโบ กสิ เตอบีโจ้ และซอลอโจ้

2.1.2 การพันด้ายต้น

การพันด้ายต้นเริ่มตั้งแต่การนำเส้นด้ายจากก้อนด้าย 2 ก้อนผูกติดกันแล้วนำไปพันกับเตอบีช่อ มือขวาจับเส้นทั้งคู่ให้ตั้งพอประมาณ โดยนิ้วชี้ขวาแบ่งเส้นด้ายทั้งสองออกจากกัน นำไปคล้องลงบนกสิ แยกเส้นด้ายออกจากกัน ขณะเดียวกันมือซ้ายล้วงไประหว่างเส้นด้ายทั้งสองหยิบแน ขึ้นมาคล้องกับแหนมือโบ ต่อจากนั้นนำไปพันกับเตอบีโจ้ ดึงเส้นด้ายทั้งคู่พันอ้อมซอลอโจ้ และกลับมาพันอ้อมซอลอช่อ จากนั้นนำไปพันเตอบีช่อและทำขั้นตอนนี้ต่อไปเหมือนกับข้างต้น จนกว่าจะได้ความกว้างหน้าผ้าตามที่ต้องการ

สื่อ

ใบความรู้ที่ 2.1.1 และใบความรู้ที่ 2.2.2

วิธีการฝึกอบรม

การบรรยาย การสาธิต
การสอนงาน การปฏิบัติ

การประเมินผล

การซักถาม
การสังเกต

รายละเอียดหัวข้อวิชาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ
“การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว”

หน่วยที่ 2 กระบวนการเตรียมด้ายต้นและด้ายพุ่ง

หัวข้อวิชาที่ 2.2 กระบวนการเตรียมด้ายพุ่ง

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเตรียมด้ายพุ่งได้
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถพันด้ายพุ่งได้

เนื้อหาสาระ

2.2.1 วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเตรียมด้ายพุ่ง

อุปกรณ์สำหรับการเตรียมด้ายพุ่งได้แก่ หลีอชุย ซึ่งเป็นไม้ไผ่เหลากลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.5 – 1 ซม. ยาวประมาณ 30 ซม. ก้อนด้าย จำนวนขึ้นอยู่กับความต้องการว่าจะให้เส้นด้ายมีขนาดเท่าไร ถ้าต้องให้ด้ายพุ่งมีขนาดเล็กก็ใช้ก้อนด้าย 1 – 2 ก้อน หรืออาจใช้ 3 – 4 ก้อน หากต้องการให้เส้นด้ายพุ่งมีขนาดใหญ่ หนา

2.2.2 การพันด้ายพุ่ง

การพันด้ายพุ่งเริ่มจากการนำต้นด้ายจากก้อนด้ายมาพันรอบหลีอชุย มือข้างซ้ายจับเส้นด้ายและประคองหลีอชุยทำมุมกับพื้นประมาณ 45 องศาโดยปลายของหลีอชุยอีกข้างหนึ่งวางอยู่บนหน้าขา จากนั้นมือขวาทำการปั่นหลีอชุยบนหน้าขาให้เกิดการหมุนในทิศทางทวนเข็มนาฬิกา ขณะเดียวกันมือซ้ายที่จับเส้นด้ายและประคองอยู่ด้านบน ทำการรูดขึ้นลง เส้นด้ายก็จะเกิดการพันรอบ ๆ หลีอชุย

สื่อ

ใบความรู้ที่ 2.2.1 และใบความรู้ที่ 2.2.2

วิธีการฝึกอบรม

การบรรยาย การสาธิต
 การสอนงาน การปฏิบัติ

การประเมินผล

การซักถาม
 การสังเกต

รายละเอียดหัวข้อวิชาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ
“การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว”

หน่วยที่ 3 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

หัวข้อวิชาที่ 3.1 เครื่องมือ อุปกรณ์ทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอวได้อย่างถูกต้อง
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถประกอบกี่ผูกเอวได้อย่างถูกต้อง

เนื้อหาสาระ

3.1.1 การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

เมื่อเสร็จสิ้นการพันด้ายต้น และทำการปลดลงจากถ่าเบอะแล้ว ผู้ทอจะต้องเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้าเพิ่มเติม ได้แก่ ถ่าโง้และถ่าโง้โบ ข่อหย่อชู หย่อแขว่ หน่อทะติ หน่อทะแปะ (พื้ไม้) และหลื่อชุย

3.1.2 การประกอบกี่ผูกเอว

ก่อนที่จะเริ่มทำการทอผ้าได้นั้น ผู้ทอจะต้องประกอบกี่โดยนำด้ายต้นทั้งหมดไปคล้องกับถ่าโง้โบ จัดเส้นด้ายไม่ให้ซ้อนทับกันและทำการผูกกี่เข้ากับเอว นำหลื่อชุยทำเป็นแหนมือโดยสอดเข้าไปแหนมือโบและนำแหนมือโบออก จัดเส้นด้ายบนเดือปีข่อและเดือปีโง้ให้กระจายกันสม่ำเสมอ โดยเส้นด้ายบนเดือปีโง้ต้องกว้างกว่าเดือปีข่อเล็กน้อย และทั้งเดือปีข่อและเดือปีโง้ต้องตั้งฉากกับเส้นด้ายต้น

สื่อ

ใบความรู้ที่ 3.1.1 และใบความรู้ที่ 3.1.2

วิธีการฝึกอบรม

การบรรยาย	การสาธิต
การสอนงาน	การปฏิบัติ

การประเมินผล

การซักถาม	
การสังเกต	

**รายละเอียดหัวข้อวิชาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ
“การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว”**

หน่วยที่ 3 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

หัวข้อวิชาที่ 3.2 ปฏิบัติการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติการทอผ้ากะเหรี่ยงตามวิธีการทอได้อย่างถูกต้อง

เนื้อหาสาระ

3.2.1 การผูกและปลดก๊ผูกเอว

การผูกก็สำหรับการเริ่มต้นทอครั้งแรก เริ่มตั้งแต่การนำหน่อตะดิหนีบด้ายต้นและพันม้วนไปข้างหน้าพอประมาณแต่ต้องไม่เลยต่อบีช่อ และนำมาไว้บนหน้าดัก ผูกก็เข้ากับเอวโดยให้ห้อยแขว่ผูกปลายทั้งสองของหน่อตะดิเข้ากับเอว การปลดก็เมื่อเลิกทอทำได้โดยการปลดเชือกห้อยแขว่ซึ่งผูกที่ปลายของหน่อตะดิออกจากกัน

3.2.2 การยกด้ายบนและด้ายล่าง

การยกด้ายบนกระทำได้โดยการผ่อนเอวให้ด้ายต้นห้อยนพอประมาณ มือขวาจับแฉกหม้อยกขึ้น ด้ายบนจะถูกยกและเกิดช่องว่างระหว่างด้ายบนและด้ายล่าง ส่วนการยกด้ายล่างกระทำได้โดยการเอนไปข้างหลังให้ด้ายต้นตั้งพอประมาณ เลื่อนกสิ้เข้าหาแฉกมือใช้มือทั้งสองจับกสิ้และแฉกมือเข้าหากัน เลื่อนขึ้น-ลง ประมาณ 1 – 2 ครั้ง จนเกิดช่องว่างระหว่างด้ายบนและด้ายล่าง

3.2.3 การสอดด้ายพุ่งและการลงฟืมไม้และการคงความกว้างหน้าผ้า

เมื่อเกิดช่องว่างระหว่างด้ายบนและด้ายล่าง ทำการสอดและกระแทกฟืมไม้(หน่อตะแปะ) 1 – 2 ครั้ง ต่อจากนั้นจึงฟืมขึ้นและสอดด้ายพุ่งเข้าไปที่หน้าฟืมไม้ และกระแทกฟืม 1 – 2 ครั้ง อีกครั้งหนึ่ง เมื่อทำสลับเช่นนี้เรื่อย ๆ ก็จะเกิดผืนผ้า การคงกว้างหน้าผ้าให้ได้ตามความต้องการนั้นกระทำได้โดยการนำไม้ไผ่เหลาแบนปลายแหลม กว้างประมาณ 0.5 ซม.และยาวกว่าหน้ากว้างผ้าที่ต้องการเล็กน้อย ปักตรึงขอบผ้าทั้งสองในจุดที่ใกล้กับจุดที่กำลังลงด้ายพุ่ง

รายละเอียดหัวข้อวิชาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ
“การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ฝูกเอว”

หน่วยที่ 3 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ฝูกเอว

หัวข้อวิชาที่ 3.3 คุณภาพของผ้าทอพื้นบ้านกะเหรี่ยง

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถบอกคุณลักษณะที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของงานผ้าทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยง
ได้

เนื้อหาสาระ

คุณภาพของผ้าทอพื้นบ้านกะเหรี่ยง

คุณลักษณะทางกายภาพที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของผ้าทอพื้นบ้านกะเหรี่ยง ซึ่งสามารถใช้
สายตาสังเกตและการใช้ผิวสัมผัส ได้แก่ ความแน่นของเนื้อผ้า ผ้าที่มีคุณภาพนั้นเนื้อผ้าต้องแน่น
สม่ำเสมอตลอดทั้งผืน หากเส้นด้ายพุ่งเป็นด้ายฝ้ายประเภทด้ายฝ้ายคืบหรือด้ายฝ้ายเกลียวเนื้อผ้าต้อง
เรียบสม่ำเสมอตลอดผืนต้องไม่มีปมขุนขึ้นมา เนื้อผ้าทอต้องไม่เปื้อนเหงื่อหรือสิ่งสกปรกใด ๆ ตลอด
ผืนผ้า ปลายผ้าทั้งสองด้านต้องตรงตั้งฉากกับขอบผ้า ขอบผ้าตั้งแต่ต้นจบปลายทั้งสองข้างต้องเรียบ
สม่ำเสมอไม่มีลักษณะฟั่นเฟือนหรือหยัก หน้าผ้ามีความกว้างคงที่สม่ำเสมอตลอดทั้งผืน ขนาดหน้า
กว้างและความยาวของผ้าต้องได้ตามที่กำหนด

สื่อ

ใบความรู้ที่ 3.3.1

วิธีการฝึกอบรม

การบรรยาย

การประเมินผล

การซักถาม

สื่อ

ใบความรู้ที่ 3.2.1 ใบความรู้ที่ 3.2.2 และใบความรู้ที่ 3.2.3

วิธีการฝึกอบรม

การบรรยาย การสาธิต

การสอนงาน การปฏิบัติ

การประเมินผล

การซักถาม

การสังเกต

ใบความรู้ที่ 1.1.1

ประเภทของด้ายฝ้าย

ด้ายฝ้ายที่ใช้ในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยง แบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะการผลิต

คือ

1. ด้ายฝ้ายปั่นมือ

เป็นด้ายฝ้ายที่ผลิตด้วยมือ โดยใช้เครื่องมือแบบดั้งเดิมผลิต เส้นด้ายที่ผลิตได้มีลักษณะดังตัวอย่างที่แสดง

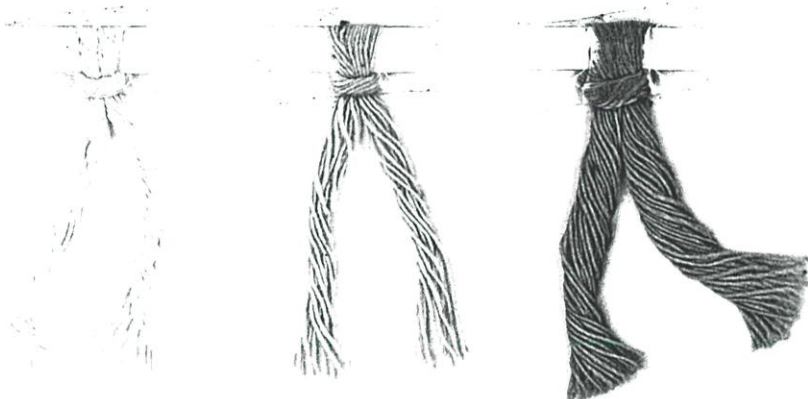
ตัวอย่างด้ายฝ้ายปั่นมือ

2. ด้ายฝ้ายดืบ

เป็นด้ายฝ้ายที่ผลิตด้วยเครื่องจักร มีลักษณะเส้นด้ายดังตัวอย่างที่แสดง

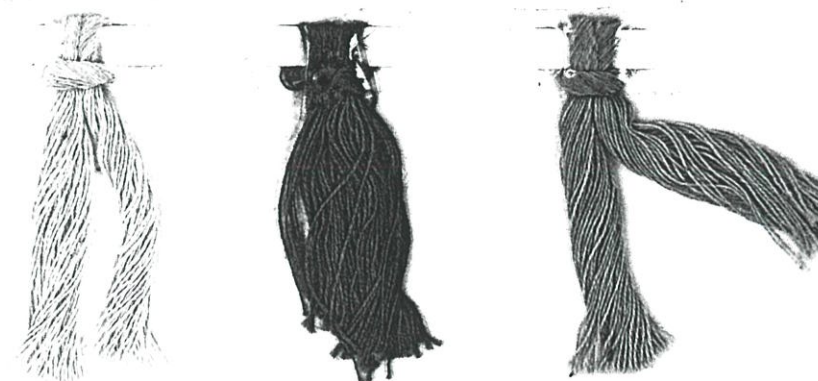
ตัวอย่างด้ายฝ้ายดืบ

3. ด้ายฝ้ายเกลียว

เป็นด้ายฝ้ายที่ผลิตด้วยเครื่องจักร มีลักษณะเส้นด้ายดังตัวอย่างที่แสดง

ตัวอย่างด้ายฝ้ายเกลียว

ใบความรู้ที่ 1.1.2

คุณลักษณะทางกายภาพด้ายฝ้าย

ด้ายฝ้ายทั้ง 3 ประเภทมีคุณลักษณะทางกายภาพที่สามารถสังเกตได้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะทางกายภาพของด้ายทั้ง 3 ประเภท

ด้ายฝ้ายปั่นมือ	ด้ายฝ้ายดิบ	ด้ายฝ้ายเกลียว
1. ลักษณะผิวเส้นด้ายหยาบ ไม่เรียบสม่ำเสมอ	1. ลักษณะผิวเส้นด้ายหยาบ ปานกลาง ค่อนข้างเรียบ	1. ลักษณะผิวเส้นด้ายละเอียด เรียบสม่ำเสมอ
2. ขนาดเส้นด้ายไม่ สม่ำเสมอ	2. ขนาดเส้นด้ายมีขนาด สม่ำเสมอ	2. ขนาดเส้นด้ายมีขนาด สม่ำเสมอ
3. เส้นด้ายนุ่ม ไม่แน่นแข็ง	3. เส้นด้ายแน่นแข็ง	3. เส้นด้ายค่อนข้างนุ่ม
4. เส้นด้ายมีสีขาวขุ่น มีเศษ เปลือก หรือเมล็ดฝ้าย ปะปนอยู่ในด้ายฝ้าย	4. เส้นด้ายมีทั้งสีขาวขุ่น และ สีขาวฟอก	4. เส้นด้ายมีทั้งสีขาวขุ่น และ สีขาวฟอก
5. เส้นเดี่ยว	5. เส้นเดี่ยว	5. เส้นคู่ตีเกลียว

ใบความรู้ที่ 1.1.3 คุณสมบัติค้ายฝ้าย

ค้ายฝ้ายทั้ง 3 ประเภทมีคุณสมบัติ ดังแสดงในตารางที่ 2

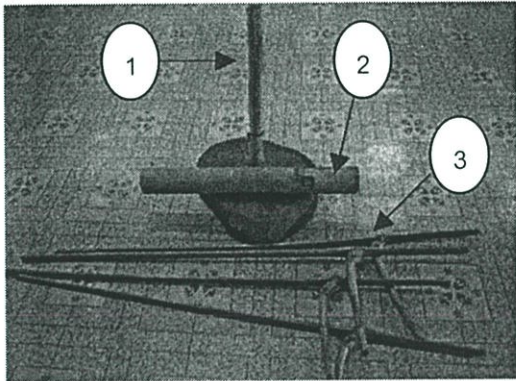
ตารางที่ 2 คุณสมบัติของค้ายฝ้ายทั้ง 3 ประเภท

ค้ายฝ้ายปั่นมือ	ค้ายฝ้ายดียบ	ค้ายฝ้ายเกลียว
1. คุณดซับน้้ำได้ดีมาก 2. ความยืดหยุ่นน้อย ขาดง่าย ต้องมีการเคลือบเส้นค้ายก่อนนำไปใช้เป็นค้ายต้น 3. คุณซึ่มสีย้อมได้ดีมาก	1. คุณดซับน้้ำได้ดี 2. ความยืดหยุ่นปานกลาง ค่อนข้างขาดง่าย ต้องมีการเคลือบเส้นก่อนนำไปใช้เป็นค้ายต้น 3. คุณซึ่มสีย้อมได้ดี	1. คุณดซับน้้ำได้ดี 2. ความยืดหยุ่นสูง เหนียวไม่ขาดง่าย ไม่ต้องเคลือบค้าย 3. คุณซึ่มสีได้ปานกลาง

ใบความรู้ที่ 1.2.1

วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการม้วนด้าย

วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการม้วนด้าย คือ จอถวอ ซึ่งเป็นเครื่องมือดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง มีลักษณะรูปร่างและขั้นตอนการประกอบ แสดงได้ดังภาพ

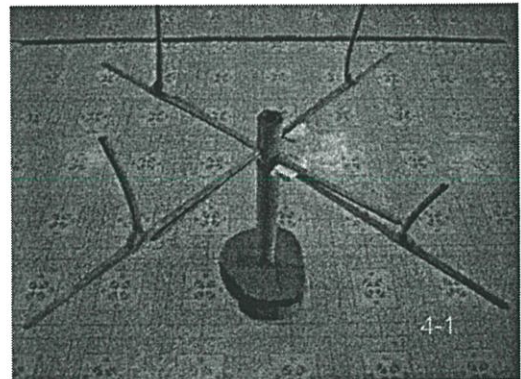
1) ส่วนประกอบของเครื่องมือม้วนด้าย (จอกวอ) ประกอบด้วย แกนจอกวอ (หมายเลข 1) กระจบอกก้าน(หมายเลข 2) และก้านจอกวอ (หมายเลข 3)

2) การประกอบจอกวอกระทำโดยการนำก้านจอกวอเสียบเข้าไปในกระจบอกก้านในลักษณะดังภาพที่ 2-1

3) นำกระจบอกจอกวอที่ประกอบเข้ากับก้านจอกวอแล้ว เสียบเข้าที่แกนจอกวอ ดังภาพที่ 3-1

4) ทำการปรับแต่งก้านจอกวอให้มีลักษณะหัวก้านหงายขึ้นและนำเศษกระดาษพับเสียบเข้าไปให้ก้านแน่น ดังภาพที่ 4-1

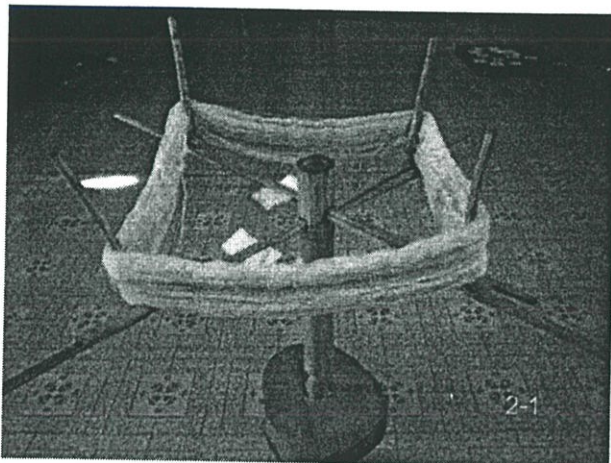
ใบความรู้ที่ 1.2.2

การม้วนด้าย

ขั้นตอนการม้วนด้ายด้วยจอกวอ แสดงได้ดังภาพข้างล่างนี้ตามลำดับ

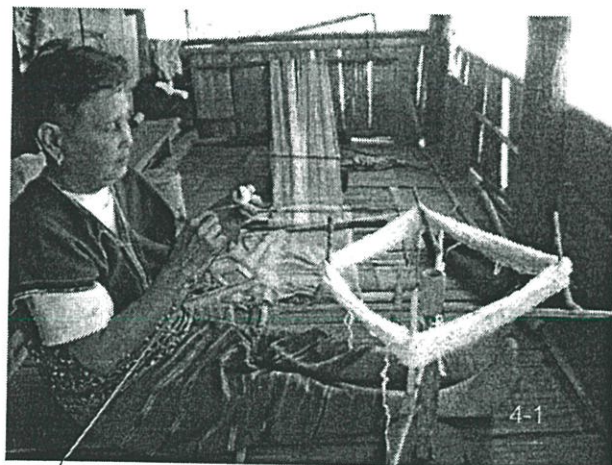
1. นำใจด้ายสวมลงที่จอกวอดังภาพที่ 1-1

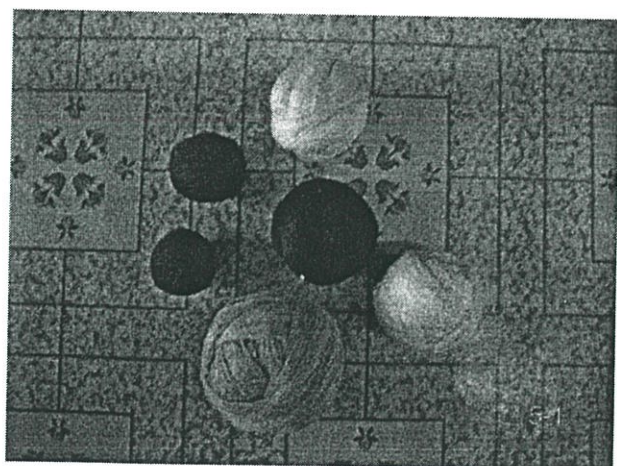
2. ใจด้ายบนจอกวอพร้อมที่จะทำการม้วน ดังภาพที่ 2-1

3. หาจุดเริ่มต้นของใจด้าย ดังภาพที่ 3-1

4. นำเศษกระดาษขยำเป็นก้อนแล้วพันด้ายรอบก้อนกระดาษ ดังภาพที่ 4-1

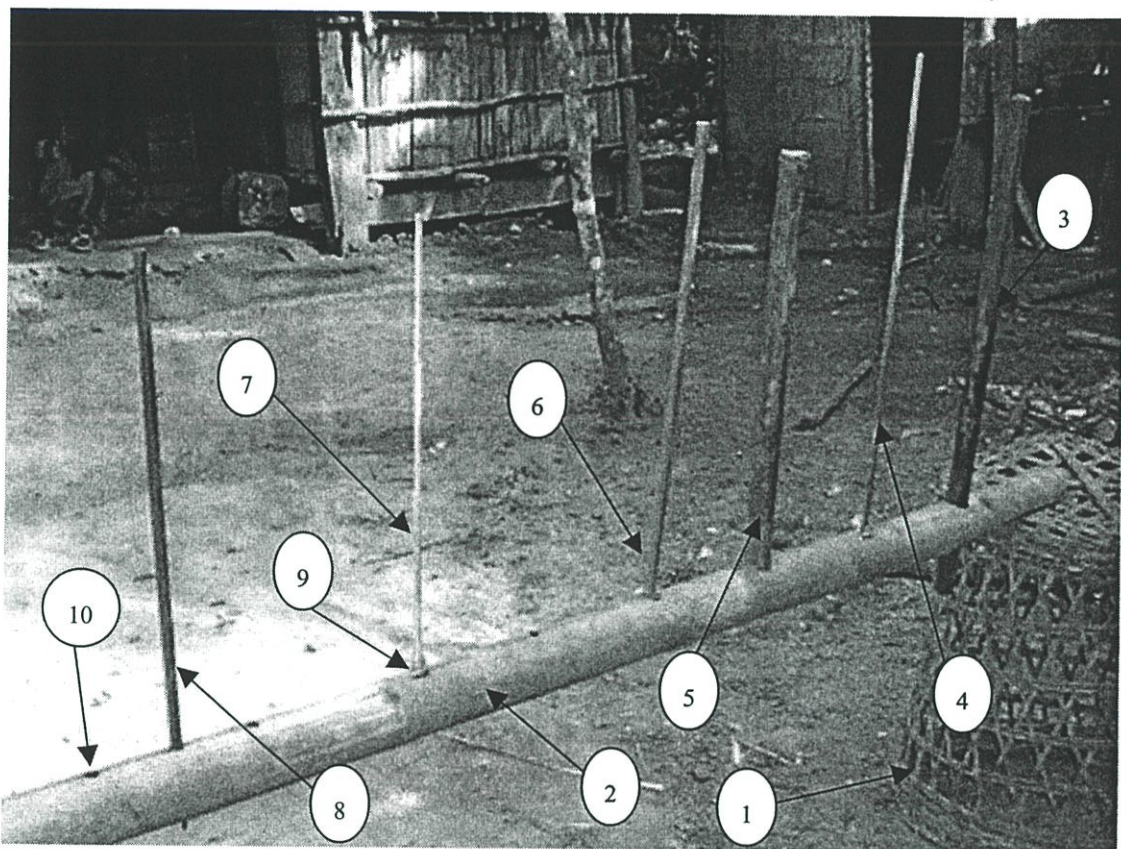

5. ก้อนด้ายที่ได้จากการม้วนดังภาพที่ 5-1

ใบความรู้ที่ 2.1.1

วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเตรียมค้ายต้น

อุปกรณ์เตรียมค้ายต้นและการประกอบอุปกรณ์สำหรับพันค้ายต้น แสดงได้ดังรูปข้างล่าง

หมายเลข 1 คือ ฐานรอง

หมายเลข 2 คือ ถ่าเบอะ

หมายเลข 3 คือ ซอลล่อ

หมายเลข 4 คือ เตอบีซ่อ

หมายเลข 5 คือ แนหมื่อ

หมายเลข 6 คือ กลู้

หมายเลข 7 คือ เตอบีโจ

หมายเลข 8 คือ ซอลล่อโจ

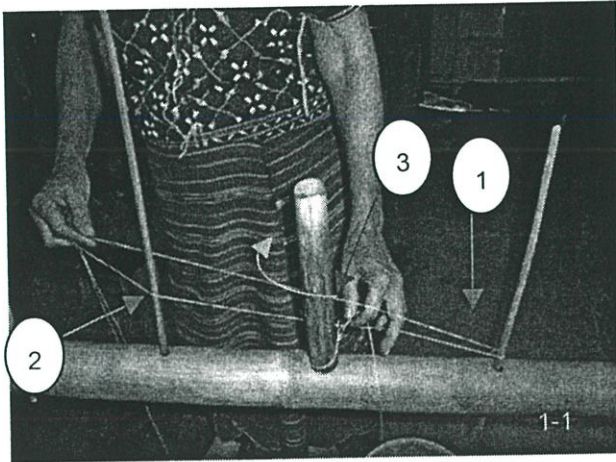
หมายเลข 9 คือ เศษผ้าหรือเศษกระดาษอัดลงไปให้อุปกรณ์ยึดแน่นติดกับถ่าเบอะ

ระยะห่างระหว่างซอลล่อกับซอลล่อโจขึ้นอยู่กับความยาวผ้าที่ต้องการทอ ซึ่งการปรับความยาวของผ้าให้ได้ตามที่ต้องการนั้นจะทำให้ซอลล่อโจโดยเลื่อนไปเสียบลงในรูที่อยู่ห่างถัดออกไป (หมายเลข 10)

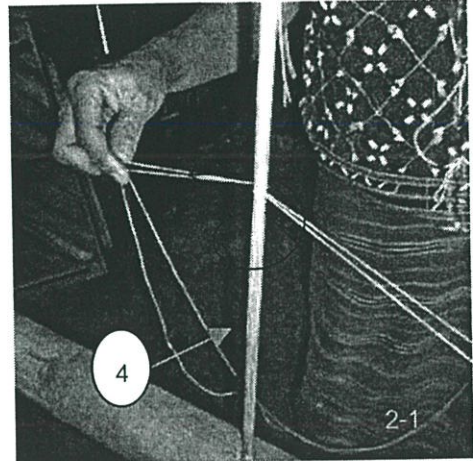
ใบความรู้ที่ 2.1.2

การพันด้ายต้น

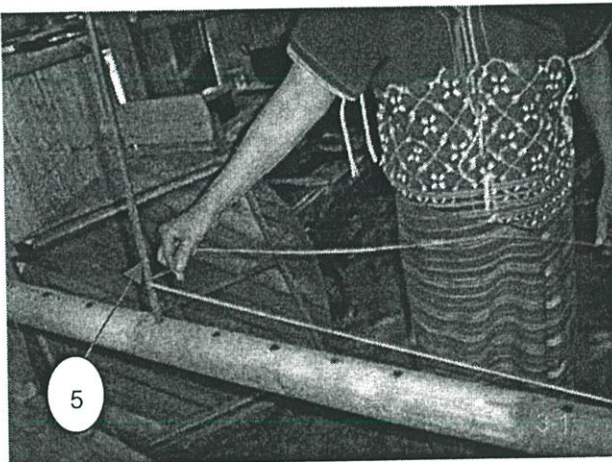
ขั้นตอนการพันด้ายต้น แสดงดังรูปตามลำดับ

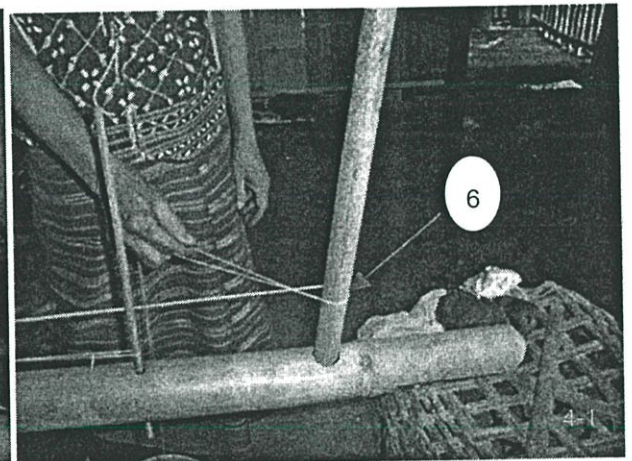
1. จับด้าย 2 เส้นคล้องที่เตอบีช่อหมายเลข 1 นำไปคล้องที่กลีหมายเลข 2 และมือซ้ายหีบด้ายตามรูปคล้องลงบนแน่มือตามทิศทางดังภาพที่ 1-1

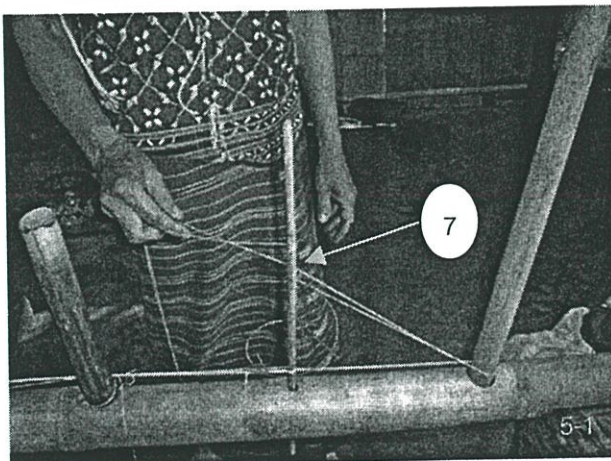
2. นำไปพันกับเตอบีช่อหมายเลข 4 ตามทิศทางที่แสดงในภาพที่ 2-1

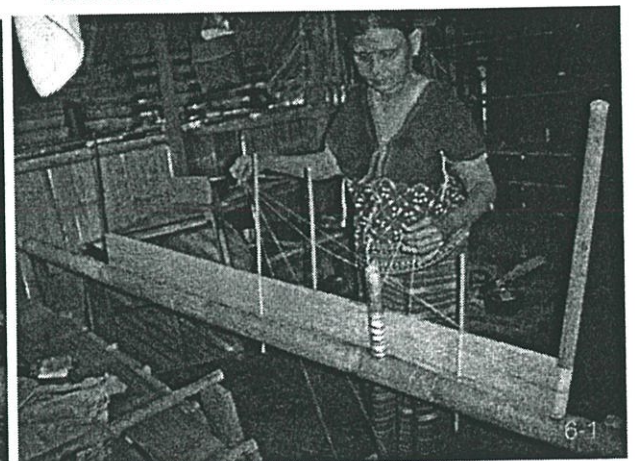
3. ดึงด้ายนำไปคล้องกับชอลอโช หมายเลข 5 ดังภาพที่ 3-1

4. ดึงด้ายนำไปคล้องกับเตอบีช่อหมายเลข 6 พร้อมกับมือขวาแยกเส้นด้ายดังภาพ 4-1

5. ดึงด้ายให้ตึงพอประมาณไปพันกับเตอบีช่อหมายเลข 7 ตามทิศทางที่แสดงดังภาพที่ 5-1

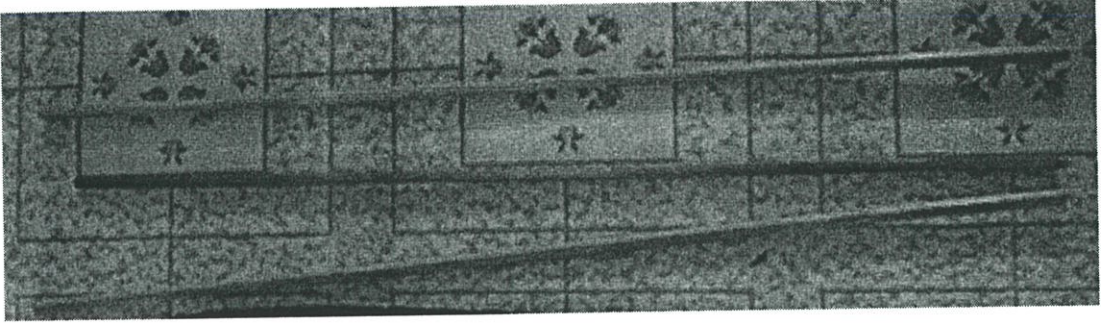

6. ทำเหมือนขั้นตอนที่ 1 – 5 ซ้ำไปเรื่อยๆ จนได้ความกว้างตามที่ต้องการ ดังภาพที่ 6-1

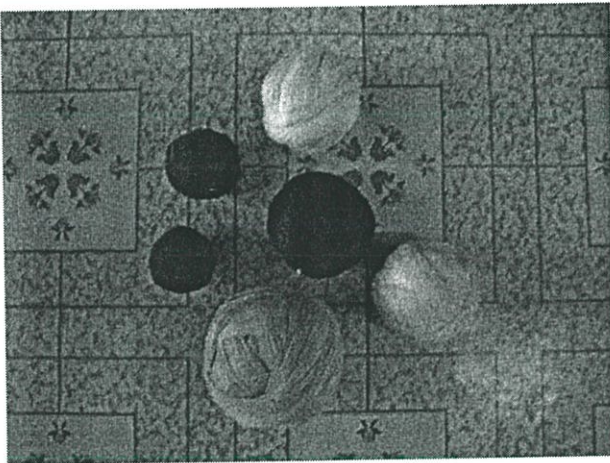
ใบความรู้ที่ 2.2.1

วัสดุ อุปกรณ์เตรียมด้ายพุ่ง

วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเตรียมด้ายพุ่ง แสดงได้ดังภาพ

แกนด้ายพุ่ง ทำจากไม้ไผ่เหลากลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 3 – 5 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 30 – 40 เซนติเมตร

ก้อนด้ายที่จะนำมาพันด้ายพุ่ง

ใบความรู้ที่ 2.2.2

การพันด้ายพุ่ง

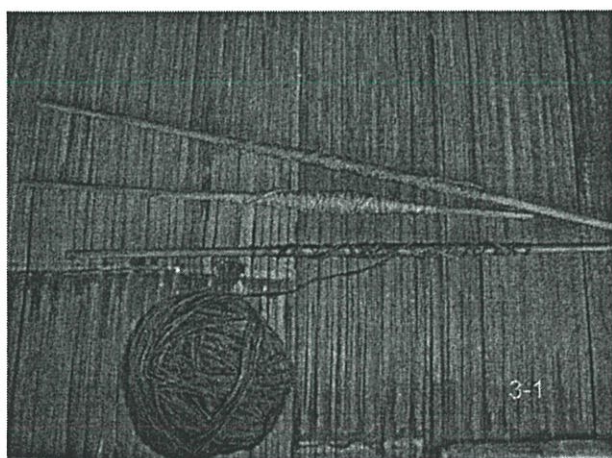
การพันด้ายพุ่ง แสดงได้ดังภาพ

1. นำด้ายมาพันกับแกนด้ายพุ่ง ประคองแกนด้าย และด้ายดังภาพที่ 1-1

2. มือขวาถูแกนด้ายไปข้างหน้าทิศทางเดียว ให้แกนด้าย พร้อมกับมือซ้ายที่ประคองด้าย รูดขึ้นลงตามทิศทางที่แสดงดังภาพ 2-1

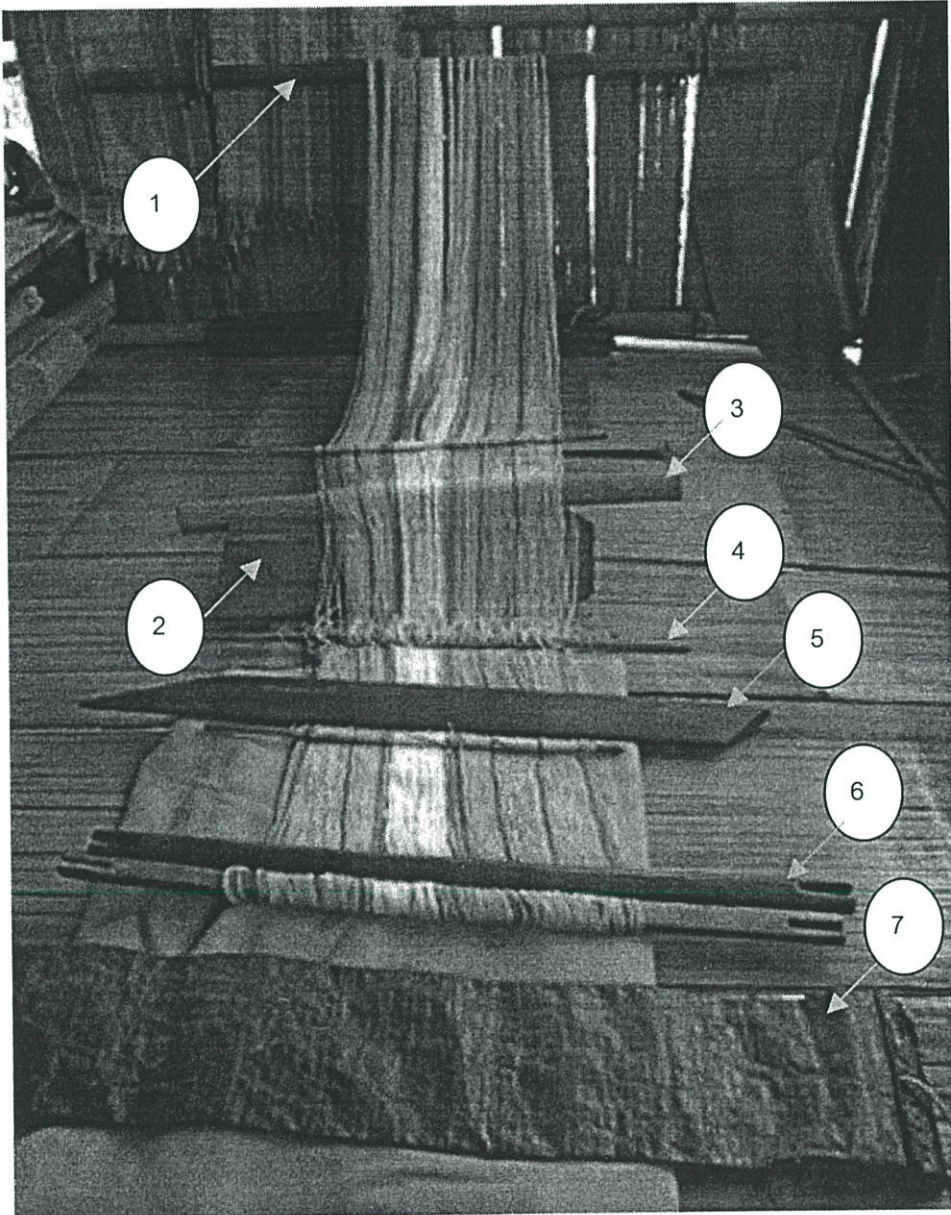

3. ด้ายพุ่งที่พร้อมนำไปใช้งาน ปริมาณที่พันขึ้นอยู่กับการต้องการ ดังภาพที่ 3-1

ใบความรู้ที่ 3.1.1

อุปกรณ์ในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยง

อุปกรณ์ในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงแสดงได้ ดังภาพ

หมายเลข 1 ถ่าโจ้โอบ

หมายเลข 2 ข่อห้อยชู

หมายเลข 3 กตุ้โอบ

หมายเลข 4 แนหมื่อโอบ

หมายเลข 5 ฟืมไม้ (หน่อตะเปะ)

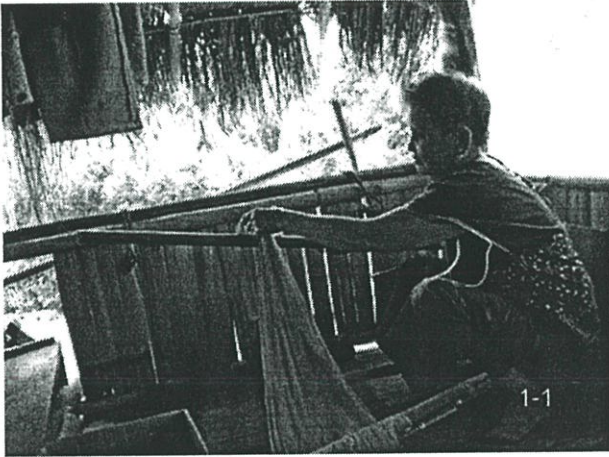
หมายเลข 6 หน่อตะติ

หมายเลข 4 หย่อแซ่ว

ใบความรู้ที่ 3.1.2

การประกอบที่ผูกเฮว

ขั้นตอนการประกอบที่ผูกเฮวแสดงได้ดังภาพ

1-1

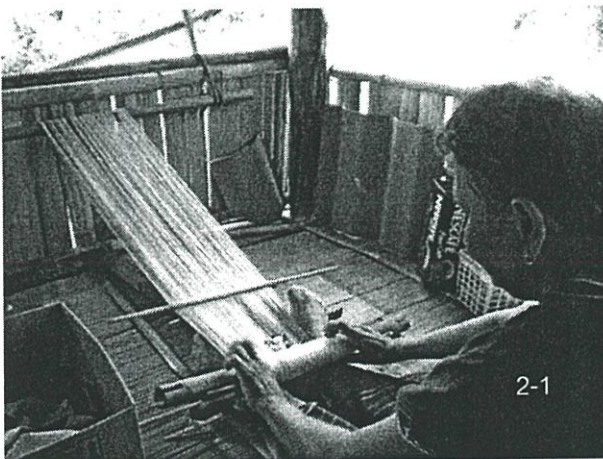

1-2

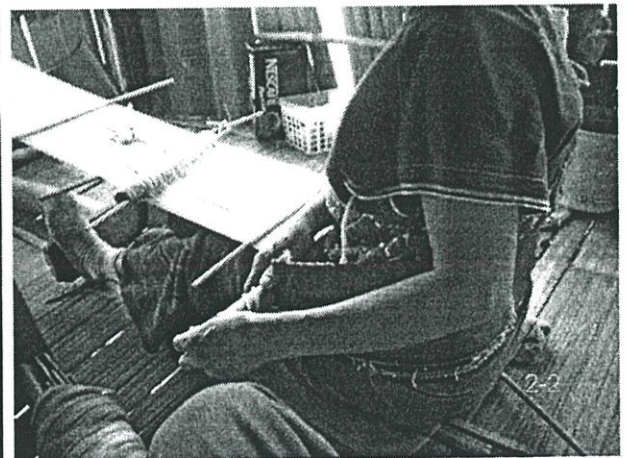

1-3

1. เมื่อปลดด้ายต้นลงจากถ่าเบอะ นำไปผูกที่บนถ่าโจโบและจัดด้ายต้นไม่ให้ซ้อนทับกัน ดังภาพที่ 1-1 ถึง 1-3

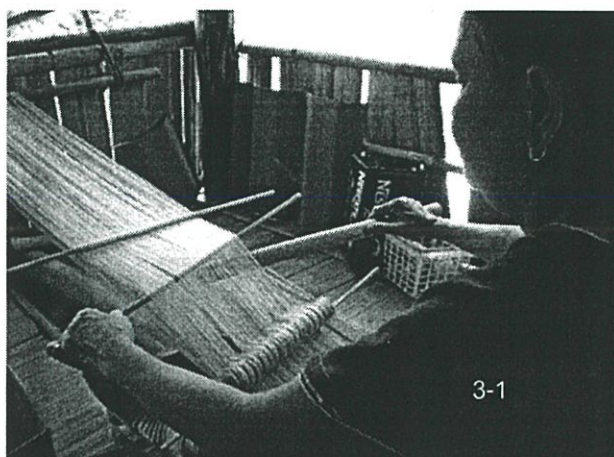

2-1

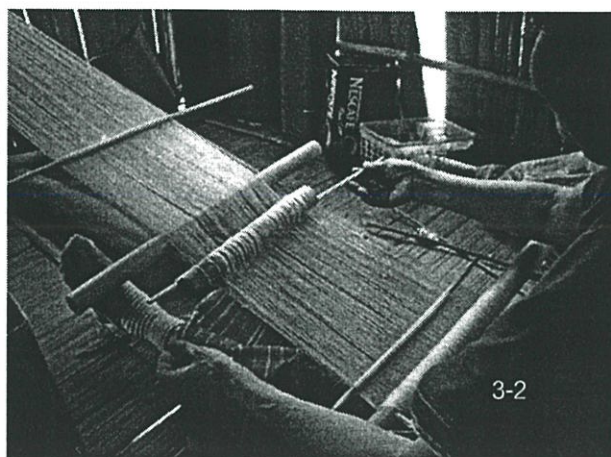

2-2

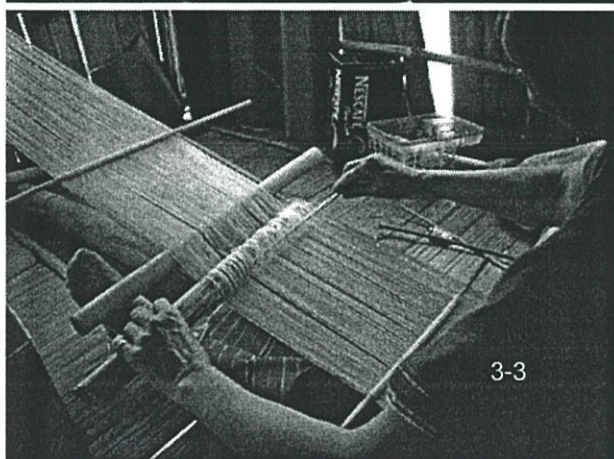
2. เมื่อจัดถ่าโจโบเรียบร้อยแล้ว ผูกที่ (ดูรายละเอียดในใบความรู้ที่ 3.2.1) เข้ากับเฮวดังภาพที่ 2-1 และ 2-2

3-1

3-2

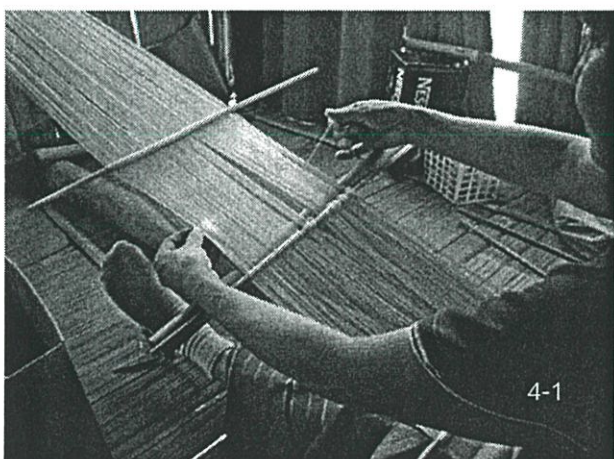
3-3

3. ในขั้นตอนนี้ ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

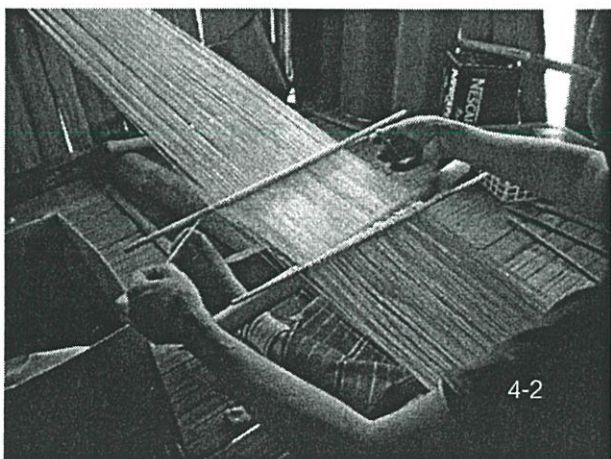
3-1 ให้ด้ายต้นตั้งพอดควร ยกกลีและสอด
กลีโบ ดังภาพที่ 3-1

3-2 สอดแน่มือลงในกระบอกแน่มือ
ให้ทะลุไปอีกด้านหนึ่ง ดังภาพที่ 3-2

3-3 มือขวาจับแน่มือ โบ มือซ้ายค่อย ๆ ดึง
กระบอกแน่มือออก ดังภาพที่ 3-3

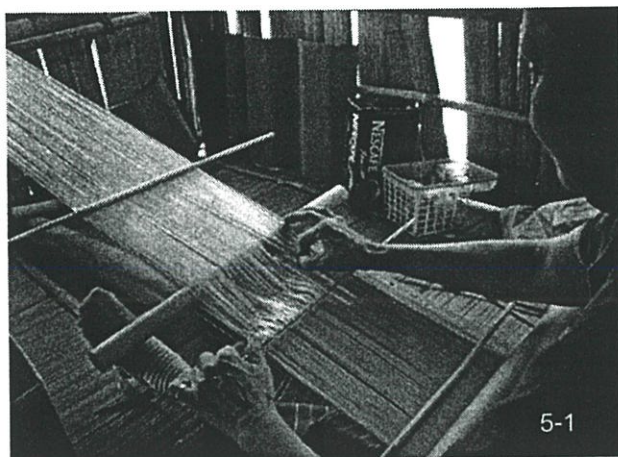

4-1

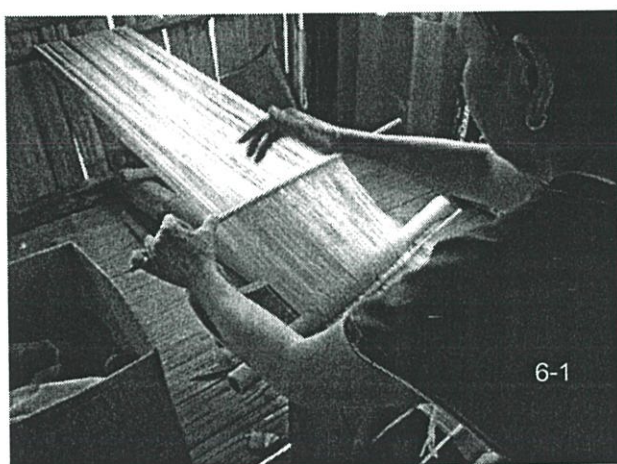
4-2

4. ในขั้นตอนนี้เป็นการแยกด้ายบนและด้ายล่างออกจากกัน ในกรณีที่กลีโบหลุดออกจากรีก็สามารถดึงด้าย
ยกด้ายบนขึ้นและสอดกลีโบใหม่อีกครั้งได้ จากรูปนำด้ายที่มีความเหนียวสอดเข้าไปในรีดังภาพที่ 4-1 และนำ
ไปคล้องไว้บนเต๋อปีโป่ดังภาพที่ 4-2

5-1

5. ยกด้ายล่าง (ดูรายละเอียดในขั้นตอนที่ 3.2.2)
จัดด้ายต้นไม่ให้พันกัน ดังภาพที่ 5-1

6-1

6. ใ้กึ่งหย่อนพอประมาณจัดแนวระนาบของ
เดือปีโซ่ให้ด้ายต้นอยู่ในแนวตั้งฉากกับ
เดือปีโซ่และขยายด้ายต้นให้กว้างกว่าเดือปีโซ่
เล็กน้อย ดังภาพที่ 6-1

7-1

7. ใ้กึ่งหย่อนพอประมาณ จัดเดือปีโซ่ให้ด้ายต้น
กระจายกันสม่ำเสมอและให้มีความกว้างตาม
ความกว้างของหน้าผ้าที่ต้องการทอดังภาพที่ 7-1

ใบความรู้ที่ 3.2.1

การผูกและปลดกึ่งผูกเอว

ขั้นตอนการผูกและปลดกึ่งผูก แสดงได้ดังภาพ

1. คลายม้วนด้ายต้น ดังภาพที่ 1-1

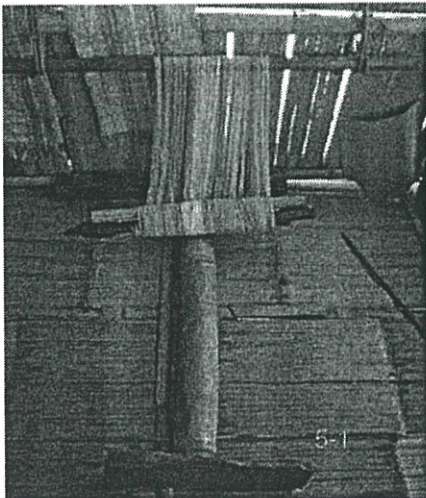
2. นำเชือกของหย่อแขวนกับหน่อตะติตามทิศทางดังภาพที่ 2-1 และคล้องกับก้านหน่อตะติ

3. ทำเหมือนขั้นตอนที่ 2 แต่เปลี่ยนเป็นอีกข้างที่เหลือ

4. เมื่อต้องการปลดกึ่งให้แกะเชือกหย่อแขวนและม้วนด้ายต้นเข้ากับอุปกรณ์ ดังภาพที่ 4 - 1

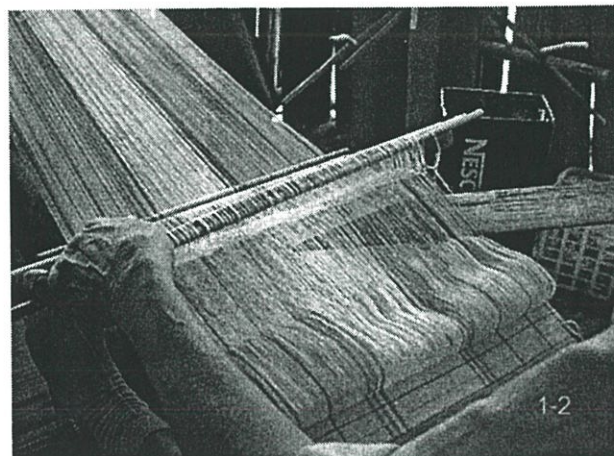
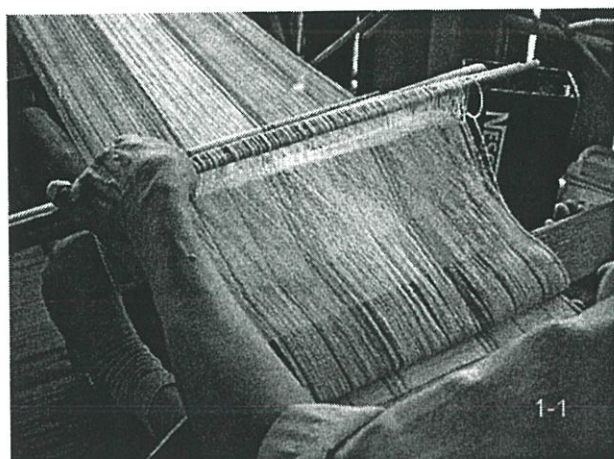

5. การเก็บก็ให้นำม้วนด้ายพร้อมอุปกรณ์ไว้ได้ถ้าใจโอบอดังภาพที่ 5-1 และนำมาฝ้ามืดมัวไว้

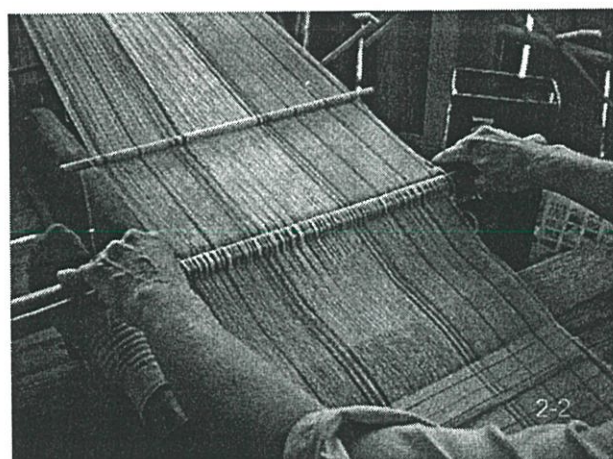
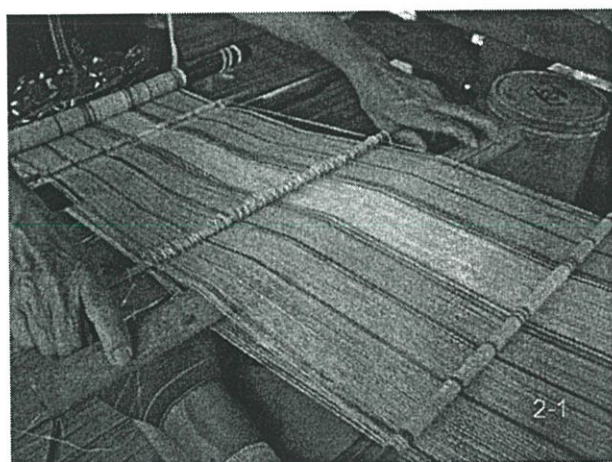
ใบความรู้ที่ 3.2.2

การยกด้ายบนและด้ายล่าง

การยกด้ายบนและด้ายล่าง ดำเนินการตามขั้นตอน ดังภาพ

1. การยกด้ายล่าง ผ่อนเอาไว้ที่หย่อนพอประมาณ มือซ้ายยกแห่มือโย มือขวาประคองหน่อตะแปะ ดังภาพที่ 1-1 และสอดเข้าไปในช่องว่างระหว่างด้ายบนกับด้ายล่าง ดังภาพที่ 1-2

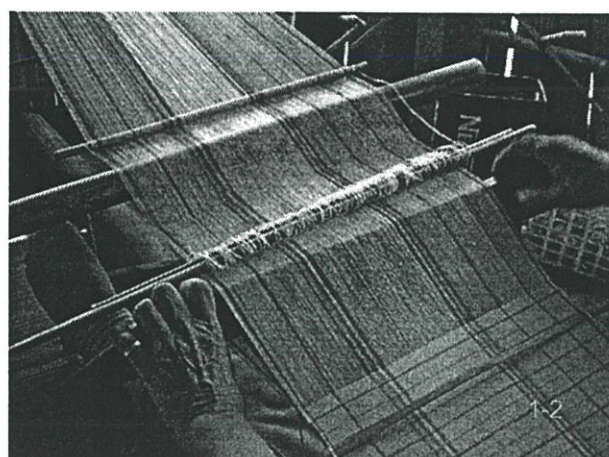
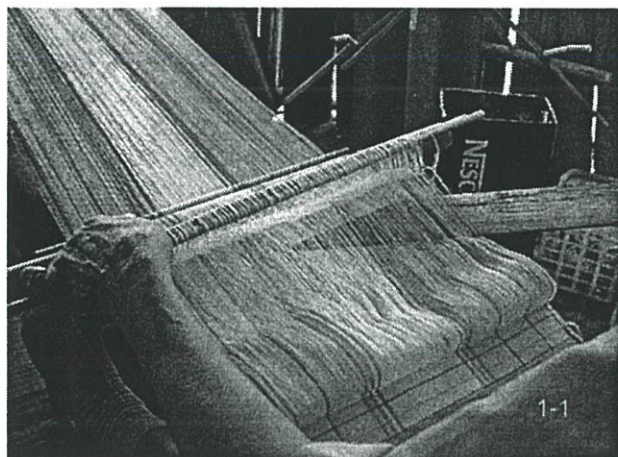

2. การยกด้ายบน เอนไปข้างหลังให้ด้ายตึง มือสองข้างจับแห่มือโยรูดไปข้างหน้าไปจับกตุ๊โบริด ดังภาพที่ 2-1 เมื่อแห่มือ โบริดอยู่ชิดกับกตุ๊โบริดแล้วรูดขึ้นลง 1-2 ครั้งตามทิศทางที่แสดงในภาพที่ 2-2 และเมื่อเกิดช่องว่างระหว่างด้ายบนและด้ายล่างทำการสอดหน่อตะแปะเหมือนดังเช่นขั้นตอนที่ 1

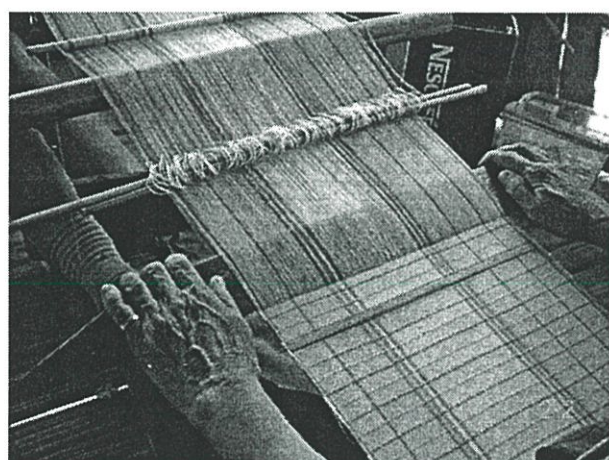
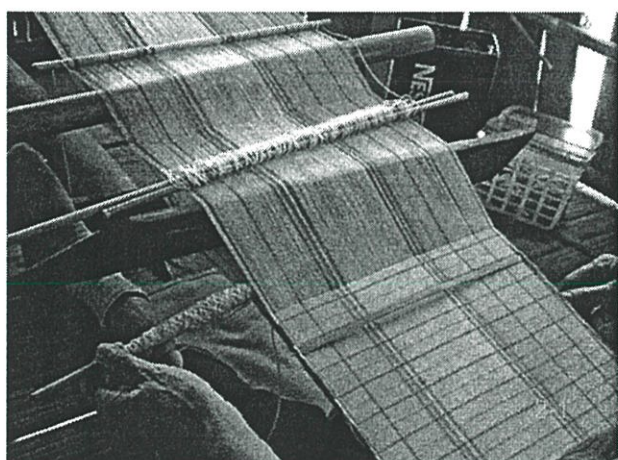
ใบความรู้ที่ 3.2.3

การสอดด้ายพุ่ง การลงฟืมไม้(หน่อตะเปะ) และการคงความกว้างหน้าผ้า

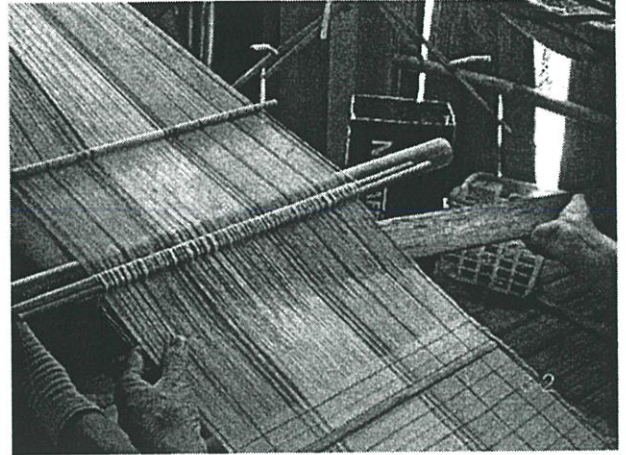
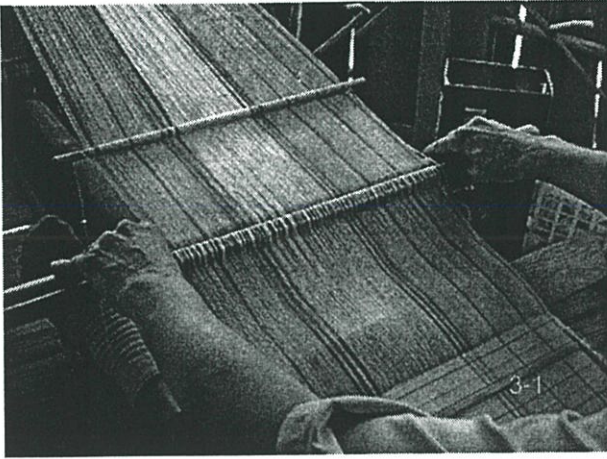
ขั้นตอนการสอดด้ายพุ่ง การลงฟืมไม้(หน่อตะเปะ) และการคงความกว้างหน้าผ้า แสดงได้ดังรูป

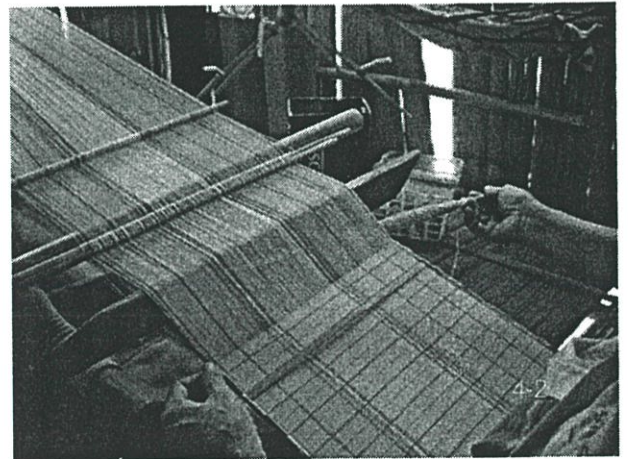
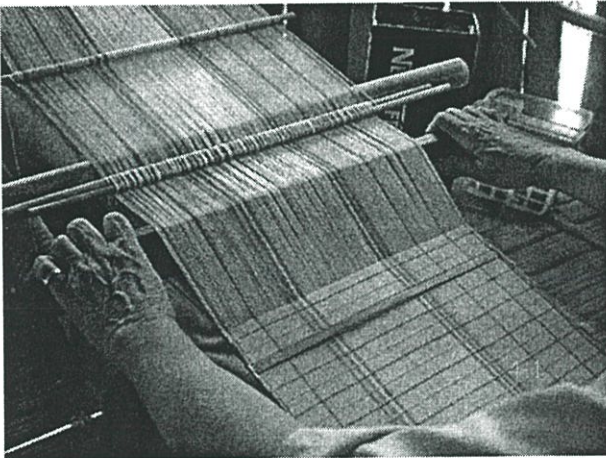
1. เมื่อทำการยกด้ายล่างและสอดฟืมไม้เข้าไปดังภาพที่ 1-1 แล้วเอนไปข้างหลังให้กึ่งตั้ง และจ้างฟืมไม้ขึ้นดังภาพที่ 1-2

2. ระหว่างช่องว่างหน้าฟืมไม้สอดด้ายพุ่งเข้าไปดังภาพที่ 2-1 และมือทั้งสองจับฟืมไม้กระแทกลงมา 1 ถึง 2 ครั้งดังภาพที่ 2-1 จากรูปมีการคงความกว้างหน้าผ้าโดยใช้ไม้ไผ่เหลาแบนปลายแหลมยาวกว่าความกว้างหน้าผ้าเล็กน้อย เสียบตรึงความกว้างหน้าผาดังภาพที่ 2-2

3. เมื่อทำการยกด้ายบนดังภาพที่ 3-1 แล้ว สอดพืมไม้เข้าไประหว่างช่องว่างดังภาพที่ 3-2

4. จ้างพืมไม้ขึ้นดังรูปที่ 4-1 ทำการสอดด้ายพุ่งดังภาพที่ 4-2 และกระแทกพืมไม้เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 2 (ภาพที่ 2-2)

ใบความรู้ที่ 3.3.1

คุณลักษณะทางกายภาพที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของผ้าทอพื้นบ้าน

คุณลักษณะทางกายภาพที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของผ้าทอพื้นบ้าน ซึ่งสามารถสังเกตได้ด้วยสายตาหรือการใช้ผิวสัมผัส มีดังต่อไปนี้

1. เนื้อผ้าแน่นสม่ำเสมอ ผ้าที่มีคุณภาพนั้นเนื้อผ้ามีความแน่นสม่ำเสมอตลอดทั้งผืน
2. ในกรณีที่ทอผ้าด้วยด้ายฝ้ายดิบหรือด้ายฝ้ายเกลียว ผืนผ้าต้องเรียบสม่ำเสมอ
3. เนื้อผ้าสะอาด ไม่มีสิ่งปนเปื้อนใด ๆ บนผืนผ้า
4. ปลายผ้าทั้งสองด้านตรงตั้งฉากกับขอบผ้า
5. ขอบผ้าทั้งสองข้างเรียบตรงสม่ำเสมอ ไม่มีลักษณะเป็นฟันเลื่อยหรือหยัก
6. หน้ากว้างผ้าตั้งแต่ต้นผ้าถึงปลายผ้ามีความกว้างคงที่
7. ขนาดหน้ากว้างที่ทอได้ตามที่กำหนด
8. ขนาดความยาวของผ้าได้ตามที่กำหนด

ภาคผนวก ง

แบบประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ

แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ

แบบประเมินผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานอาชีพ

**แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ อ.สังขละบุรี จ. กาญจนบุรี**

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านหลักสูตรที่ฝึกอบรม

ตอนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านวิทยากรที่ทำการฝึกอบรม

ตอนที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านสถานที่จัดอบรม

ตอนที่ 4 เป็นการสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านระยะเวลาการฝึกอบรม

ตอนที่ 5 เป็นการสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านวิธีการฝึกอบรม

ตอนที่ 6 เป็นการสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านวัสดุอุปกรณ์การฝึกอบรม

2. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ○ ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของผู้รับการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคะแนน ดังต่อไปนี้

คะแนน 5 คะแนน ผู้รับการสัมภาษณ์มีระดับความคิดเห็นในข้อนั้นมากที่สุด

คะแนน 4 คะแนน ผู้รับการสัมภาษณ์มีระดับความคิดเห็นในข้อนั้นมาก

คะแนน 3 คะแนน ผู้รับการสัมภาษณ์มีระดับความคิดเห็นในข้อนั้นปานกลาง

คะแนน 2 คะแนน ผู้รับการสัมภาษณ์มีระดับความคิดเห็นในข้อนั้นน้อย

คะแนน 1 คะแนน ผู้รับการสัมภาษณ์มีระดับความคิดเห็นในข้อนั้นน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านหลักสูตรที่ฝึกอบรม

1. หลักสูตรที่ฝึกอบรมครั้งนี้ตรงกับความต้องการของท่าน
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
2. หน่วยเรียนที่อยู่ในหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้ตรงกับความต้องการของท่าน
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
3. ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจ และทักษะความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับค่ายฝ้ายและกระบวนการเตรียมค่าย
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
4. ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจ และทักษะกระบวนการเตรียมค่ายดินและค่ายฟุ้ง
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
5. ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจ และทักษะกระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
6. เวลาในการฝึกอบรมหน่วยเรียนที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับค่ายฝ้ายและกระบวนการเตรียมค่าย มีความเหมาะสม
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
7. เวลาในการฝึกอบรมหน่วยเรียนที่ 2 กระบวนการเตรียมค่ายดินและค่ายฟุ้ง มีความเหมาะสม
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
8. เวลาในการฝึกอบรมหน่วยเรียนที่ 3 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว มีความเหมาะสม
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
9. สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมครั้งนี้ มีความเหมาะสม
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
10. ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่ได้จากการฝึกอบรมครั้งนี้ เป็นประโยชน์ต่อท่านในการทำอาชีพเสริม
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
11. ข้อเสนอแนะ.....

ตอนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านวิทยาการที่ทำการฝึกอบรม

1. วิทยาการที่ทำการฝึกอบรมมีความรอบรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
2. วิทยาการที่ทำการฝึกอบรมมีความสามารถในการใช้อุปกรณ์และสื่อ
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
3. วิทยาการที่ทำการฝึกอบรมมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
4. วิทยาการที่ทำการฝึกอบรมมีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
5. วิทยาการที่ทำการฝึกอบรมจัดลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
6. การตอบคำถามของวิทยาการที่ทำการฝึกอบรมมีความชัดเจน
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
7. วิทยาการที่ทำการฝึกอบรมควบคุมเวลาในการนำเสนอมีความเหมาะสม
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
8. ข้อเสนอแนะ.....

ตอนที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านสถานที่ฝึกอบรม

1. สิ่งแวดล้อมในสถานที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
2. โรงฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาเด็ก “แสงเทียน” ที่ใช้ในการฝึกอบรมครั้งนี้มีความเหมาะสม
 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
3. ข้อเสนอแนะ.....

ตอนที่ 4 เป็นการสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านระยะเวลาการฝึกอบรม

1. เดือนที่กำหนดไว้ในกำหนดการฝึกอบรมมีความเหมาะสม

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
2. ช่วงวันที่กำหนดไว้ในกำหนดการฝึกอบรมมีความเหมาะสม

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
3. ช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในกำหนดการฝึกอบรมมีความเหมาะสม

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
4. ข้อเสนอแนะ.....

ตอนที่ 5 เป็นการสัมภาษณ์ผู้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านวิธีการฝึกอบรม

1. วิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรมในหน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับค่ายฝ่ายและกระบวนการเตรียมค่าย มีความเหมาะสม

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
2. วิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรมในหน่วยที่ 2 กระบวนการเตรียมค่ายต้นและค่ายฟุ้งมีความเหมาะสม

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
3. วิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรมในหน่วยที่ 1 กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว มีความเหมาะสม

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด
4. ข้อเสนอแนะ.....

แบบประเมินทักษะ

หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ “การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว”

คำชี้แจง 1. แบบประเมินทักษะนี้เป็นแบบประเมินทักษะผู้ผ่านการฝึกอบรมในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยผูกเอว

2. แบบประเมินทักษะนี้เป็นแบบสำรวจรายการมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของผู้ประเมิน ซึ่งความหมายของคะแนนในแต่ละระดับ มีดังนี้

คะแนน 3 คะแนน หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติงานในระดับมาก

คะแนน 2 คะแนน หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติงานในปานกลาง

คะแนน 1 คะแนน หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะการปฏิบัติงานในระดับน้อย

รายการตรวจสอบ	ระดับคะแนน		
	3	2	1
1. การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการเตรียมม้วนด้าย			
2. การม้วนด้าย			
3. การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการเตรียมด้ายต้น			
4. การพันด้ายต้น			
5. การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการเตรียมด้ายพุ่ง			
6. การพันด้ายพุ่ง			
7. การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว			
8. การประกอบกี่ผูกเอว			
9. การผูกกี่และปลดกี่			
10. การยกด้ายบนและด้ายล่าง			
11. การสอดด้ายพุ่งและลงฟืมไม้ และการคองหน้ากว้างของผ้า			

แบบประเมินผลงานหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ
“การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว”

- คำชี้แจง** 1. แบบประเมินผลงานนี้เป็นแบบประเมินผลงานของผู้ผ่านการฝึกอบรมในการทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยผูกเอว
2. แบบประเมินผลงานนี้เป็นแบบจัดอันดับคุณภาพชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของผู้ประเมิน

คุณลักษณะที่ประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
1. ความแน่นของเนื้อผ้า			
2. ความเรียบของผืนผ้า			
3. ความสะอาดของเนื้อผ้า			
4. ลักษณะปลายผ้า			
5. ลักษณะขอบผ้า			
6. ความคงที่ของหน้ากว้างผ้า			
7. ขนาดหน้ากว้างผ้า			
8. ขนาดความยาวของผ้า			

**เกณฑ์การพิจารณาระดับคะแนน ของแบบประเมินผลงาน
หลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ “การทอผ้าพื้นบ้านกะเหรี่ยงด้วยกี่ผูกเอว”**

คุณลักษณะที่ประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
1. ความแน่นของเนื้อผ้า	ผ้าทอมีความแน่นสม่ำเสมอตลอดผืน	เนื้อผ้าทอมีความแน่นแตกต่างกัน 1 - 3 จุด	เนื้อผ้าทอมีความแน่นแตกต่างกันมากกว่า 3 จุด
2. ความเรียบของผืนผ้า	ผ้าทอมีความเรียบสม่ำเสมอตลอดผืน	ผ้าทอมีปมด้ายในเนื้อผ้า 1 - 3 จุด	ผ้าทอมีปมด้ายในเนื้อผ้ามากกว่า 3 จุด
3. ความสะอาดของเนื้อผ้า	ผ้าทอปราศจากสิ่งปนเปื้อนบนผืนผ้า	ผ้าทอมีสิ่งปนเปื้อนบนผืนผ้า 1 - 3 จุด	ผ้าทอมีสิ่งปนเปื้อนบนผืนผ้า มากกว่า 3 จุด
4. ลักษณะปลายผ้า	ปลายผ้าทั้งสองด้านตรงตั้งฉากกับขอบ	ปลายผ้าหนึ่งด้านไม่ตรงตั้งฉากกับขอบ	ปลายผ้าทั้งสองด้านไม่ตรงตั้งฉากกับขอบ
5. ลักษณะขอบผ้า	ขอบผ้าทอเรียบตรงสม่ำเสมอตลอดผืน	ขอบผ้าทอมีลักษณะฟันเลื่อยหรือหยัก 1 - 3 จุด	ขอบผ้าทอมีลักษณะฟันเลื่อยหรือหยัก มากกว่า 3 จุด
6. ความคงที่ของหน้ากว้างผ้า	หน้ากว้างผ้า กว้างคงที่ตลอดผืน	หน้ากว้างผ้า มีความกว้างแตกต่างกัน 1 - 3 จุด	หน้ากว้างผ้า มีความกว้างแตกต่างกัน มากกว่า 3 จุด
7. ขนาดหน้ากว้างผ้า	ขนาดหน้ากว้างผ้าได้ขนาดตามที่กำหนด	ขนาดหน้ากว้างผ้าคลาดเคลื่อนจากขนาดที่กำหนด น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ม.ม.	ขนาดหน้ากว้างผ้าคลาดเคลื่อนจากขนาดที่กำหนด มากกว่า 5 ม.ม.
8. ขนาดความยาวของผ้า	ขนาดความยาวผ้าได้ขนาดตามที่กำหนด	ขนาดความยาวผ้าคลาดเคลื่อนจากขนาดที่กำหนด น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ม.ม.	ขนาดความยาวผ้าคลาดเคลื่อนจากขนาดที่กำหนด มากกว่า 5 ม.ม.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล	นายตฤณรัช ฐระวร
วัน เดือน ปี เกิด	25 กรกฎาคม 2515
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 51/1 หมู่ 5 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
สถานที่ทำงาน	โครงการ TH-276 ศูนย์พัฒนาเด็กหอพักคริสเตียนประถมนห้วยมาลัย อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2543 สำเร็จการศึกษา อุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่ออุตสาหกรรม) จากสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปีการศึกษา 2546 สำเร็จการศึกษา ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง